

Innehållsförteckning - Vuxna

Publicerad 06.07.2024

Vuxen - Smärta i nacke och skuldra

Vuxen - Diarré och förstoppning

Vuxen - Värmeslag, solsting

Vuxen - Tryckskada, dykarsjuka

Vuxen - Allergi/allergisk reaktion

Vuxen - Hudsymtom

Vuxen - Sår

Vuxen - Högt blodsocker eller misstanke om färsk typ 1 diabetes

Vuxen - Djur- eller människobett

Vuxen - Graviditetsillamående

Vuxen - Tandvärk, svullnad

Vuxen - Spricka/brott i tänder, proteser, tandställningar

Vuxen - Andnöd

Vuxen - Yrsel

Vuxen - Insektsstick eller fästingbett

Vuxen - Influensa under epidemitider

Vuxen - Smärta eller symtom i ansiktet utan föregående trauma

Vuxen - Ansiktstsskada, tandolycka

Vuxen - Gul (ikterisk) patient

Vuxen - Kemikalieexponering

Vuxen - Öron- och hörselsymtom

Vuxen - Kramper

Vuxen - Uttorkning

Vuxen - Feber

Vuxen - Smärta i sidan och bröstkorgen

Vuxen - Smärta i käken, begränsad rörlighet i nedre käken

Vuxen - Lågt blodsocker

Vuxen - Minnesförlust

Vuxen - Förgiftning (intoxikation)

Vuxen - Symtom i näsan och bihålorna

Vuxen - Svalgsymtom och halsont

Vuxen - Synstörning

Vuxen - Halsbränna

Vuxen - Kräkning

Vuxen - Misshandel

Vuxen - Bölder och knölar

Vuxen - Patient i palliativ/hospicevård

Vuxen - Köldskada, hypotermi

Vuxen - Brännskador

Vuxen - Huvudtrauma

Vuxen - Huvudvärk

Vuxen - Symtom i extremiteten

Vuxen - Svullnad i extremiteterna

Vuxen - Skador i extremitet

Vuxen - Våldtäkt

Vuxen - Buksmärta eller blödning hos gravid

Vuxen - Bröstsmärta

Vuxen - Rytinstörning

Vuxen - Ryggsmärta

Vuxen - Ögonsymtom

Vuxen - HIV misstanke

Vuxen - Sår eller blödning i munnen

Vuxen - Cancersjukdomar

Vuxen - Störningar i medvetandet

Vuxen - Komplikation efter åtgärd eller behandling

Vuxen - högenergi våld

Vuxen - Buksmärta

Vuxen - Blodförtunnande behandling

Vuxen - Högt blodtryck

Vuxen - Lågt blodtryck

Vuxen - Främmande kropp

Vuxen - Urineringsbesvär

Vuxen - Att bo ensam (klara sig hemma)

Vuxen - Hosta

Vuxen - Akut förvirring

Vuxen - Smärta eller symtom i könsorganen

Vuxen - Självdestruktivitet

Vuxen - Psykotiska symtom, mani

Vuxen - Ångest

Vuxen - Depression

Vuxen - Beteendesyntom i samband med funktionsnedsättning, neuropsykiatriska störningar och minnessjukdomar

Vuxen - Missbruksproblem

Vuxen - Symtom under barnsängsperioden

Vuxen - Misstanke om blodcirkulationsstörning i hjärnan

Vuxen - Elolycka

Vuxen - Symtom i ändtarmsöppningen

Vuxen - coronavirussmitta

Vuxen - Vaccinationsreaktion

Vuxen - Smärta i nacke och skuldra

Publicerad: 04.07.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Hurdana symtom har patienten?
- ▶ Är smärtan ständig eller uppstår den endast vid ansträngning (misstanke om kranskärlssjukdom)?
- ▶ Finns det en olycka i bakgrunden (t.ex. fall)?
- ▶ När har symtomen börjat?
- ▶ Har situationen förvärrats och under vilket tidsintervall?
- ▶ Har patienten haft motsvarande tidigare?
- ▶ Graviditet under 12 veckor (om även magont, beakta möjligheten att det är en ektopisk graviditet)?
- ▶ Nyligen utförd operation i bukområdet?
- ▶ Allmäntillståndet? Hur klarar patienten sina vardagssysslor? Förändring från tidigare?
- ▶ •Utred möjligheten att remittera till fysioterapeutens direktmottagning.

Se också

Inga symtomkort

Nödsituation - 112

- ▶ Ny icke fungerande arm eller flera extremiteter (förlamningssymtom)
- ▶ Ont i skuldran vid gång eller annan ansträngning (misstanke om kranskärslsjukdom)
- ▶ Ektopisk graviditet och magont
- ▶ Operation i bukområdet och dåligt allmäntillstånd

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Stelhet i nacken, huvudvärk, svagt allmäntillstånd och hög feber (>38,0 C)
- ▶ Outhärdlig smärta som inte lindras av en lämplig dos av smärtstillande

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Föregående fall- eller trafikolycka och över 65 år och nacksmärta
- ▶ Nacksmärta och ny muskelsvaghet i armen
- ▶ Föregående fall- eller trafikolycka och kraftig smärta i nacke/skuldra

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Smärta som minskar funktionsförmågan

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Gammalt nackbesvär som blivit värre

Rådgivning / hemvård

- Vid lokal nacksmärta är fortsatt normal aktivitet och smärtlindring med smärtstillande läkemedel de primära behandlingsmetoderna. Träning som förbättrar muskelstyrkan eller muskeluthålligheten i nackmuskler och muskler i axlarna och skuldrorna kan vara till nytta vid kronisk nacksmärta.
- ▶ Injektionen i skuldran efter endoskopi kan följas upp hemma. Lindras vanligtvis inom 1–2 dygn

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ L01 - Symptom / besvär beträffande nacke
- ▶ L02 - Symptom / besvär beträffande rygg
- ▶ L18 - Muskelsmärta

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Vid lokal nacksmärta är fortsatt normal aktivitet och smärtlindring med smärtstillande läkemedel de primära behandlingsmetoderna. Träning som förbättrar muskelstyrkan eller muskeluthålligheten i nackmuskler och muskler i axlarna och skuldrorna kan vara till nytta vid kronisk nacksmärta.

Vuxen - Diarré och förstoppning

Publicerad: 08.02.2024

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Primärsjukdomar? Medicinering? Allergier? Ålder?
- ▶ När har symtomen börjat? Har det blivit värre och under vilken tidsintervall?
- ▶ Hur svåra symtom, antal diarrégångar?
- ▶ Är diarrén lös/vattnig/blodig?
- ▶ Vid blodig diarré/avföring, är blodet mörkt eller ljust?
- ▶ Feber, allmänna måendet?
- ▶ Andra symtom (t.ex. kräkning, buksmärta, icke fungerande tarm, förstoppningsmisstanke)?
- ▶ Plötslig viktnedgång?
- ▶ Har någon i närmaste kretsen samma symtom?
- ▶ Har patienten använt självvårdspreparat?
- ▶ Utrikesresor den närmaste tiden?
- ▶ Var arbetar patienten? (OBS! Restaurangbranschen)

Se också

- ▶ Buksmärta
- ▶ Kräkning
- ▶ Symtom i ändtarmsöppningen
- ▶ Urineringsbesvär

Nödsituation - 112

- ▶ Svår bloddiarré
- ▶ Svart avföring + nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Exceptionellt smärtsam
- ▶ Allvarlig störning i vitala livsfunktionerna eller medvetandegraden
- ▶ Diarré och uttrokning hos diabetiker

Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotala minuter): Orkar inte sitta utan stöd eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Svår diarré
- ▶ Bloddiarré eller svart avföring
- ▶ Förstoppning med fekal kräkning
- ▶ Feber > 38,0 C
- ▶ Misstanke om krafig uttorkning
- ▶ Septisk sjukdomsbild
- ▶ Svår diarré hos organtransplantationspatient eller immunsuppressionspatient
- ▶ Hjärtpatienter, äldre, Addison-patienter, gravida också med lindrigare symtom
- ▶ Diarré hos diabetespatient med möjlig uttorkning:

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Svår diarré
- ▶ Ocklusionsmisstanke vid opererad mage
- ▶ Förstoppning och kräkning/illamående
- ▶ Diarré hos diabetiker, ingen hänvisning till ketosacidosis
- ▶ Inflammatorisk tarmsjukdom som blir värre och nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Kräksjuka hos gravida, förändringar i allmänna måendet
- ▶ Funktionella/skötselproblem med tarmstomi
- ▶ Gastroenterit som kräver sjukledighet

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Blod i avföringen (sparsamt), primärsjukdomen känd
- ▶ Avföringen blivit mörk, at bra
- ▶ Förstoppning (har provat receptfria förstoppningspreparat)
- ▶ Inflammatorisk tarmsjukdom som blivit värre, om inte nedsatt allmäntillstånd och hemmamedicinering för försämringsperioderna
- ▶ Förstoppning hos långtidspatient/svårighet i tarmfunktionen
- ▶ Utrikesresa i bakgrunden
- ▶ Kräksjuka hos gravid, at bra
- ▶ Opererad mage, ocklusionsmisstanke, lindriga symtom

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Långvarig invalidiserande diarré
- ▶ Långvarig diarré och viktnedgång
- ▶ Långvarig diarré, allmäntillståndet bra
- ▶ Återkommande eller tidvis förstoppning som nytt symtom
- ▶ Återkommande förstoppning
- ▶ Blodstrimmor i avföringen eller när patienten torkar sig

Rådgivning / hemvård

- ▶ Förstoppning utan buksmärta
- ▶ Förstoppning i icke opererad mage, allmänna måendet bra
- ▶ Lindrig diarré, symtom mindre än 5 x per dag, håller på att gå om
- ▶ Allmäntillståndet bra, inga kräkningar, feberfri
- ▶ Gastroenterit som kräver sjukledighet

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D11 - Diarré
- ▶ D12 - Förstoppning

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Matförgiftning](#)
- ▶ [Jourhuset: Förstoppning](#)

Instruktioner om egenvård

Vanlig gastroenterit: vila, vätskeintag (socker-saltpulver i drycken), lätt mat när det är möjligt. Vid behov loperadam (Imodium) om ingen bloddiarré och ingen feber.

Kortvarig förstoppning utan kraftig buksmärta och bra allmäntillstånd kan behandlas hemma med tarmstimulerande laxativ (t.ex. Laxoberon) och/eller mikrolavemang (t.ex. Microlax)

Vid behandling av långvarig förstoppning är det primärt att tillsätta fibrer och vätska i kosten, fibrer 20-35 g per dag, vatten 1.5-2 l per dag och röra på sig mera. Dessutom Vi-Siblin dagligen och vid behov även Pegorion regelbundet.

Vuxen - Värmeslag, solsting

Publicerad: 18.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Ålder
- ▶ Hur exponerats
- ▶ Symtom/Besvär
- ▶ Primärsjukdomar/medicinering/allergier
- ▶ Vilket ställe är skadat?
- ▶ Skadans omfattning och djup
- ▶ Smärtans styrka (VAS-skalan)
- ▶ Första hjälpen-åtgärder

Se också

- ▶ Akut förvirring
- ▶ Brännskador
- ▶ Hudsymtom
- ▶ Uttorkning

Nödsituation - 112

- Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotal minuter): Orkar inte sitta utan stöd
- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Nedsatt allmänt mående
- ▶ Svåra allmänna symtom

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Huvudvärk, irritation, illamående, svindel: instruera patienten att förflytta sig till ett svalt ställe för att vila och avnjuta vätska, smärtmedicin vid behov.

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A88 - Skadeverkan av fysisk faktor

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Solbränd hud](#)
- ▶ [Jourhuset: Solsting och hypertermi](#)

Instruktioner om egenvård

Första hjälpen vid värmeslag är kylning som ska inledas omedelbart. Sidoläge. Kylning så snabbt som möjligt (redan på händelseplatsen). Den mest rekommenderade metoden är att skvätta, skölja eller spraya vatten på hela huden och samtidigt vädra effektivt med hjälp av 2–3 fläktar eller genom att fläkta med kläder. Det snabbaste sättet att kyla ner en frisk kropp är att sänka den i kallt vatten. Metoden rekommenderas inte för nedkylning av äldre, barn eller personer med underliggande sjukdomar på grund av kraftig blodcirkulationseffekt. Kylförpackningar är till nytta när de placeras på rätt sätt. Bra ställen är armhålorna, nacken och ljumskregionen.

Behandling av solsting är förflyttning till en sval plats, vila och vätskeintag. Värmesvullnad är en provocerad svullnad i de nedre extremiteterna. Blodtryckssjukdom och övervikt ökar risken för svullnad. Behandlingen är vila, upphöjda extremiteter och rikligt vätskeintag.

Tillräcklig vätsketillförsel är viktig vid behandling av alla akuta värmesjukdomar.

Vuxen - Tryckskada, dykarsjuka

Publicerad: 01.02.2024

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Dykningsanamnes
- ▶ Dykparets mående
- ▶ Kommer en eventuell dykdator med patienten till jouren
- ▶ Ålder
- ▶ Hur exponerats
- ▶ Symtom/besvär
- ▶ Primärsjukdomar/medicinering/allergier
- ▶ Vilket ställe är skadat
- ▶ Skadans omfattning och djup
- ▶ Smärtans styrka (VAS-skalan)
- ▶ Första hjälpen-åtgärder

Se också

Inga symptomkort

Nödsituation - 112

- ▶ Synstörningar och förlamningssymtom som framkommer efter dykning med andningsutrustning

Hänvisas till vård 24/7

Dekompressionssymtom som framkommer efter dykning med andningsutrustning:

- ▶ Stickningar i extremitet eller extremiteter, sveda i huden, diffus smärta i (stora) lederna, marmorerad hud (obs! nedsatt allmäntillstånd om sepsis i bakgrunden) och trötthet

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Öronsmärta i anknytning till flygning, symtomten fortsätter >10 dygn

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Normal öronsmärta i anknytning till flygning

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A88 - Skadeverkan av fysisk faktor
- ▶ H01 - Öronvärk
- ▶ H02 - Hörselbesvär

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Öronvärk som börjat under flygning, känsla av lock i örat eller täppt öra i en situation där smärtan i örat har lindrats efter flygningen och patienten inte har akut hörselskada, yrsel eller kräkningar kan behandlas hemma.

Prognosen för tryckskada i mellanörat är bra och de flesta patienter tillfrisknar utan särskild behandling. Som smärtlindring räcker vanligen NSAID. Slemhinnesvullnaden i nässvalget och örontrumpeten kan minskas genom att använda nässpray som minskar slemhinnesvullnaden. Samtidigt görs tryckutjämning med Valsalvas manöver flera gånger per dag (en vuxen patient kan även använda Politzers apparat för att öppna örontrumpeten) i 10 dagar. Om symtomatisk behandling inte hjälper inom 10 dagar hänvisas patienten till mottagningen.

Vuxen - Allergi/allergisk reaktion

Publicerad: 18.12.2023

Version: 6

Grunder

Klargöra

- ▶ Är det fråga om akut reaktion eller långvariga symtom?
- ▶ Symtomens varaktighet och progression?
- ▶ Andas patienten normalt?
- ▶ Hur pratar patienten?
- ▶ Hörs tilläggs ljud när patienten andas?
- ▶ Svullnad i svalget eller domning kring munnen?
- ▶ Allmäntillstånd?
- ▶ Tidigare liknande symtom?
- ▶ Andra symtom? (utslag, klåda)
- ▶ Allergier, primärsjukdomar?
- ▶ Användning av adrenalin/allergimediner?
- ▶ Vet patienten vad reaktionen beror på? (ny medicin/mat/geting- eller insektsstick?)
- ▶ Feber?

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Förgiftning (intoxikation)
- ▶ Hosta
- ▶ Hudsymtom
- ▶ Insektsstick eller fästingbett
- ▶ Lågt blodtryck
- ▶ Smärta eller symtom i ansiktet utan föregående trauma
- ▶ Svalgsymtom och halsont
- ▶ Yrsel

Nödsituation - 112

- ▶ Anafylaktisk reaktion, ej vaken, allmäntillståndet har rasat
- ▶ Svår andnöd, orkar inte prata i meningar
- ▶ Svårighet att frambringa ljud
- ▶ Svullnad i struphuvudet, heshet, pipande andning, hostattacker
- ▶ Svullnad på halsen eller i munregionen
- ▶ Känd svår allergi, har tidigare haft anafylaktisk reaktion
- ▶ Använt adrenalin

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Svullnad i ansiktet
- ▶ Dunkande/rytmstörningskänningar
- ▶ Illamående/kräkningar
- ▶ Akut hudreaktion, svår klåda, blåsor vitt utbrett på huden
- ▶ Omfattande hudreaktion, allergimedicin har provats -> hjälper ej
- ▶ Andnöd

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Omfattande hudsymtom/eksem
- ▶ Brännande, rodnande, stickande
- ▶ Svår svullnad i ögonlocken
- ▶ Lokal eller lindrigare hudreaktion, urtikaria/nässelutslag, allergimedicin har provats -> hjälper ej

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Lindrig klåda, blåsor, lokal hudreaktion/svullnad
- ▶ Hudreaktion, allergimedicin har provats -> hjälper ej
- ▶ Rinnande/variga ögon
- ▶ Övergående och återkommande symtom (at bra)
- ▶ Förnyande av allergimedicinrecepten, otillräcklig effekt av tidigare mediciner
- ▶ Lindrig svullnad i ögonlocken

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Misstanke om att symtomet är arbetsrelaterat
- ▶ Vattensnuva
- ▶ Övergående och återkommande symtom som inte besväras (at bra)

Rådgivning / hemvård

- ▶ Förnyande av allergimedicinrecepten (OmaKanta), otillräcklig effekt av tidigare mediciner

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A92 - Allergi eller allergisk reaktion UNS

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Allergisymtom](#)
- ▶ [Jourhuset: Insektsbett och stick](#)
- ▶ [Jourhuset: Nässelutslag](#)

Instruktioner om egenvård

Vid anafylaktiskt symtom adrenalinpenna (Epipen/Jext) omedelbart på yttre sidan av låret, om patienten har en egen penna + prednisolon 20 mg (om patienten har ordinerats) + antihistamin p.o.

Vid kraftiga hudsymtom antihistamin Cetirizin 10 mg x 1 eller Hydroxizin 25-50 mg x 1 under några dagar.

Vuxen - Hudsymtom

Publicerad: 18.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Hurdana symtom har patienten? Har patienten feber?
- ▶ När har symtomen börjat?
- ▶ Har situationen förvärrats och under vilken tidsintervall?
- ▶ Har patienten haft motsvarande tidigare?
- ▶ Smärta?
- ▶ Hur har symtomet vårdats hemma?
- ▶ Fungerar fingret/tån normalt?
- ▶ Huvudlöss och flatlöss: enstaka smitta eller eventuell epidemi i skola eller på daghem. I suspekta situationer görs anmälan till områdets primärhälsovård
- ▶ Se vårdanvisning för huvudlöss i terveysportti
- ▶ Patient med koppor, observera isoleringsbehovet

Se också

- ▶ Allergi/allergisk reaktion
- ▶ Andnöd
- ▶ HIV misstanke
- ▶ Insektsstick eller fästingbett
- ▶ Sår

Nödsituation - 112

- ▶ Septisk sjukdomsbild (svullnad, rodnad och smärta som utvecklats snabbt i det inflammerade området, ibland blåsor och skiftning i blått, kraftiga allmänna symtom och sjukdomskänsla)
- ▶ Kraftig allergisk reaktion
- ▶ Hudreaktion, nässelutslag, urtikari om andnöd, svullnad i luftvägarna eller omfattande
- ▶ Nekrotiserande fasciit (blåsor på huden, kraftig svullnad, synlig hudförändring på ett omfattande område, känselbrist i huden och kraftiga allmänna symtom)
- ▶ Misstanke om gaskallbrand (vävnaden runt såret är svullen, smärtsam, knastrar vid tryck, kan bilda bubblor på huden)

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Petekier och infektionssymtom
- ▶ Misstanke om bakterierosfeber som är förknippad med feber som allmänt symtom
- ▶ Hudreaktion, nässelutslag, urtikaria
- ▶ Stora blåsor eller blåsor på ett omfattande område
- ▶ Betydande allergibakgrund
- ▶ Svår klåda (kontinuerlig, stör nattsömnen)
- ▶ Subkutan luft
- ▶ Misstanke om kallbrand
- ▶ Misstanke om koppor om patienten har immunbristtillstånd (medicinering, medfödda orsaker)

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Första bedömning av inflammatoriska hudsymtom (t.ex. rosfeber), AT bra, ingen feber
- ▶ Bältros (ensidig smärta+blåsor)
- ▶ Medelsvår klåda (kontinuerlig, stör inte nattsömn)
- ▶ Herpes (omfattande blåsor på huden och slemhinnorna, feber, illamående, ögonsymtom, symtom på ansiktsförlamning)
- ▶ Misstanke om mässling
- ▶ Hudreaktion, näselfeber, urtikaria
- ▶ Smärtsam blodutgjutning under nageln
- ▶ Nagelbandsinflammation med svåra symtom

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Klåda, utslag
- ▶ Macererad hud mellan tårna, i vecken
- ▶ Blåmärken stora som handflatan, avvikande eller nya blåmärken spontant/rikligt
- ▶ Nagelbandsinflammation
- ▶ Huvudlöss: svåra symtom eller osäker diagnos
- ▶ Smärtsam macererad hud och blåsor
- ▶ Svår klåda på huden (gravida, rådgivningen)
- ▶ Impetigo (av storlek större än tumhuvudet)
- ▶ Herpesblåsor annanstans än på huden
- ▶ Misstanke om skabbsmitta
- ▶ Flatlöss i håriga områden
- ▶ Smittsamma kopper/misstanke

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Atopiskt eller kroniskt utslag som förvärrats
- ▶ Bedömning/avlägsning av kvisslor, födelsemärken eller nagelförändringar
- ▶ Födelsemärke som växer snabbt eller bytt färg eller blöder, hudförändring som blir djupare (max 1-2 veckor)
- ▶ Återkommande herpes
- ▶ Vårtor, mollusker, förhårdnader om receptfria preparat inte hjälper

Rådgivning / hemvård

- ▶ Kroniskt utslag som förvärrats
- ▶ Blåmärken som uppkommit av sig själv. Avvikande, i storlek med handflatan -> Uppföljning (vid behov läkemedelsbedömning under tjänstetid, blodförtunnande medicinering)
- ▶ Herpes (Terveyskylä)
- ▶ Nagelvallsinflammation med lindriga symtom
- ▶ Vårtor, mollusker och förhårdnader
- ▶ Koppor med typiska symtom
- ▶ Misstanke om skabbsmitta
- ▶ Huvudlöss eller misstanke
- ▶ Springmask

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ S01 - Smärta / ömhet i huden
- ▶ S02 - Klåda

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Nässelutslag](#)
- ▶ [Ihotautitalo: urtikaria \(EI\)](#)
- ▶ [Jourhuset: Vårta](#)
- ▶ [Jourhuset: Munsår \(munherpes\)](#)
- ▶ [Jourhuset: Bältros](#)

Instruktioner om egenvård

Atopiskt eksem kan behandlas hemma med bassalva två gånger per dag, vid behov kortisonsalva som kur i 1–2 veckor. Vid atopiska handeksem är det viktigt att skydda händerna mot fukt och andra irriterande faktorer. Solljus hjälper ofta. Antihistamin kan provas mot klådan. Vid nässelutslag lönar det sig att regelbundet under några veckor ta antihistamin som man inte blir trött av, behandlingen kan vid behov även fortsätta längre.

Vid nässelutslag hjälper inte lokal behandling av huden.

Uppluckrad hud mellan tårna behandlas med omsorgsfull tvätt och torkning ett par gånger per dag, band av fårull kan träs mellan tårna för att förhindra att huden blir uppluckrad, luftbad. Uppluckrad hud i ljumskarna och hudveck, omsorgsfull tvätt och torkning ett par gånger per dag, zinkkräm och talk.

Vuxen - Sår

Publicerad: 18.12.2023

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Vad har orsakat såret?
- ▶ Sårets storlek? Längd? Djup?
- ▶ När har såret uppkommit?
- ▶ På vilken kroppsdel?
- ▶ Hurdant är såret? (t.ex. trasigt, rakt snitt, stick, flik)
- ▶ Blöder det? Hur mycket?
- ▶ Kan patienten röra på extremiteten normalt?
- ▶ Finns det främmande material i såret t.ex. sand? Kan de avlägsnas?
- ▶ Hur har såret vårdats?
- ▶ Tecken på inflammation?
- ▶ Hudens blekhet och svettning? Smärta?
- ▶ Primärsjukdomar? Allergier? Ålder?
- ▶ Medicinering?
- ▶ Patientens allmäntillstånd?
- ▶ Har patienten AK-medicinering?
- ▶ Är tetanusvaccinationen i kraft?

Se också

- ▶ Ansiktsskada, tandolycka
- ▶ Blodförtunnande behandling
- ▶ Djur- eller människobett
- ▶ Huvudtrauma
- ▶ högenergi våld
- ▶ Komplikation efter åtgärd eller behandling
- ▶ Skador i extremitet

Nödsituation - 112

- ▶ Livshotande blödning
- ▶ Riklig blödning, särskilt om patienten har antikoagulantmedicinering
- ▶ Extremitet eller annan kroppsdel som har lossnat
- ▶ Genomträngande sår på kroppen: Öppen fraktur
- ▶ Sår som kräver suturer eller limning

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Brist i sårets perifera blodcirkulation
- ▶ Sår med misstanke om sen- eller nervskador
- ▶ Sår i ögonlocket
- ▶ Inflammerat sår (om allmän påverkan såsom feber, smärta i sårområdet, variga flytningar)
- ▶ Blödande/inflammerat operationssår som gått upp (primärt till opererande enheten)
- ▶ Sårinfektion/misstanke efter ledprotesoperation
- ▶ Skada+blödning/flytning i vaginan (gyn)
- ▶ Blodolycka, om misstanke om exponering för HIV eller B-hepatit
- ▶ Problem med undertrycksbehandlingsapparat
- ▶ Förbanden måste avlägsnas inom 2 h
- ▶ Huvudtrauma hos en berusad eller patient som använder antikoagulantmedicinering

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Operationssår som gått upp och/eller tilltagande sårsmärta
- ▶ Inflammerat sår, AT bra
- ▶ Senruptur utan sår
- ▶ Icke vaccinerad eller bristfälligt vaccinationskydd (Tetanus) i samband med trauma

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Nytt underbenssår (symtomfritt)
- ▶ Gammalt underbenssår, symtomen har blivit värre
- ▶ Akut inflammerat kroniskt sår - at bra
- ▶ Operationssår (litet) som gått upp
- ▶ Ytlig sårinfektion
- ▶ Tetanus-booster efter sår (sårvård behövs inte)

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Icke infekterat kroniskt sår
- ▶ Sårvård, avlägsning av suturer/agraffer
- ▶ Eftertillstånd vid trauma som försvsårar arbetet (företagshälsovården)

Rådgivning / hemvård

- ▶ Hudskador, skrubbsår
- ▶ Lindrigt stick, skrapsår
- ▶ Behov av tetanusvaccination (ges inom 1-3 dygn från skadan om tetanus är i kraft). Icke vaccinerad eller oklart vaccinationskydd -> vaccin ges jourmässigt)

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A87 - Komplikation av kirurgisk / medicinsk behandling
- ▶ S17 - Hudavskrapning / skråma/blåsa
- ▶ S18 - Laceration / skärsår

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Sår](#)
- ▶ [THL: vaccinationer](#)

Instruktioner om egenvård

Som första hjälp fungerar oftast att stoppa blödningen, täcka såret samt uppsöka vård. Säkerställ stelkrampsskyddet. Om såret inte går längre än till underhudsfettvävnaden kan de flesta sår som är mindre än 2 cm på kroppen och extremiteterna behandlas hemma. Det är bra att rengöra sårområdet, helst enbart med rinnande vatten. Avlägsna främmande föremål som hamnat i såret, till exempel sand och glasskärvor. Sårkanterna ihop med plåster eller fjärlstejp, ett rent torrt förband kan sättas på. Sårområdet hålls rent och helst torrt 3–7 dygn beroende på storleken på såret. Därefter kan såret småningom låta läkas utan förband under ett par veckor. Om det utsöndras lite grönt var från såret, men omgivningen inte är röd eller varm, räcker det med dagliga bad under rinnande vatten.

Vuxen - Högt blodsocker eller misstanke om färsk typ 1 diabetes

Publicerad: 12.01.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Finns det en känd orsak? Diabetes, typ?
- ▶ Hurdana symtom? När har symtomen börjat?
- ▶ Hur högt är blodsockret?
- ▶ Hur länge har blodsockret varit högt?
- ▶ Använder patienten insulinpump?
- ▶ Hur har det vårdats hemma?
- ▶ Är patienten gravid?

Se också

- ▶ Buksmärta
- ▶ Diarré och förstoppning
- ▶ Kräkning
- ▶ Lågt blodsocker
- ▶ Urineringsbesvär
- ▶ Uttorkning

Nödsituation - 112

- Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotal minuter): Orkar inte sitta utan stöd
- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig
 - ▶ Allvarlig störning i vitala livsfunktionerna eller medvetandegraden
 - ▶ Blodsockret över 15 och bröstsmärta/takykardi/kräkningar/hyperventilation

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Blodsockret över 15 och insulinpump
- ▶ Blodsockret över 15 och feber
- ▶ Blodsockret över 15 och buksmärta
- ▶ Blodsockret över 15 och illamående
- ▶ Blodsockret över 15 och nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Misstanke om färsk diabetes: törst, ökad urinering, acetonlukt i andedräkten (viktminskning och avvikande trötthet)

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Känd diabetes och dålig behandlingsbalans/viktminskning
- ▶ Förhöjt blodsocker under en längre tid hos symptomfri person

Rådgivning / hemvård

- ▶ En person med symtomfri diabetes kan försöka sänka blodsockret genom att effektivisera medicineringen hemma, om hen fått anvisningar av den vårdande instansen samt genom motion och kostförändringar, till en sådan patient bokas en icke-brådskande tid hos den egna diabetesskötaren.
- ▶ Infektion eller annan akut sjukdom och kortisonbehandling ökar behovet av insulin och insulinresistensen.
- ▶ En tillräcklig vätsketillförsel är alltid viktig när blodsockret är högt, eftersom hyperglykemi orsakar dehydrering som i sin tur försvårar hyperglykemi och leder till en spiral.

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A04 - Svaghet / trötthet, allmän
- ▶ D10 - Uppkastning
- ▶ D11 - Diarré
- ▶ T01 - Överdriven törst
- ▶ T08 - Viktförlust
- ▶ T87 - Hypoglykemi
- ▶ T89 - Diabetes, typ 1
- ▶ T90 - Diabetes, typ 2
- ▶ U02 - Täta urinträngningar/pollakisuri
- ▶ W85 - Diabetes under graviditet

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

En person med symtomfri diabetes kan försöka sänka blodsockret genom att effektivisera medicineringen hemma, om hen fått anvisningar av den vårdande instansen samt genom motion och kostförändringar. Till en sådan patient bokas en icke-brådskande tid hos den egna diabetesskötaren.

Infektion eller annan akut sjukdom och kortisonbehandling ökar behovet av insulin och insulinresistensen.

En tillräcklig vätsketillförsel är alltid viktig när blodsockret är högt, eftersom hyperglykemi orsakar dehydrering som i sin tur försvårar hyperglykemin och leder till en spiral.

Vuxen - Djur- eller människobett

Publicerad: 18.12.2023

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Vilket djur har bitit?
- ▶ Hur omfattande är bitskadan och var har patienten blivit biten?
- ▶ Giftighet, smittsamma sjukdomar?
- ▶ Har bettet uppkommit utomlands?
- ▶ Sårets ålder?
- ▶ Primärsjukdomar? Allergier? Ålder?
- ▶ Medicinering?
- ▶ Patientens allmäntillstånd?
- ▶ Har patienten AK-medicinering?
- ▶ Är tetanus-vaccinationen i kraft?
- ▶ Behov av rabiesprofylax (bett som uppkommit utomlands och bett av däggdjur som hämtats från utlandet)?
- ▶ Av människobetten blir ca. 10 % infekterade, av hundbetten 5-10 % och av kattbetten 30-60 %, bedömning av behovet av antibiotikapfylax

Se också

- ▶ Allergi/allergisk reaktion
- ▶ Insektsstick eller fästingbett
- ▶ Skador i extremitet
- ▶ Sår

Nödsituation - 112

- ▶ Patienten i fara
- ▶ Ett sår blöder ymnigt och blödningen går inte att stoppa med första hjälpen
- ▶ Anafylaktisk chock
- ▶ Ormbett och allmänna symtom

Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotala minuter): Orkar inte sitta utan stöd

- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som gör att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Betydande bitsår eller allmän påverkan efter bitsår
- ▶ Skadan når eventuellt till benet eller leden
- ▶ Blodkärls-, nerv- eller senskada
- ▶ Störningar i blod- eller lymfacirkulationen i extremiteterna
- ▶ Bett i handen, intill ledprotes, intill genitalierna
- ▶ Immunbristtillstånd (medicinering, medfödda orsaker)
- ▶ Huggormsbett (under 2 dygn) och omfattande vävnadssvullnad
- ▶ Sår med hög risk (går igenom huden) om patienten inte har vaccinerats eller har bristfälligt vaccinationsskydd
- ▶ Bett som inte är sammankopplat med störning i vitala livsfunktionerna eller andra risksymtom

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Rena sår/sår med låg risk - vaccinationskydd om icke vaccinerad eller bristfälligt vaccinationskydd

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Små sår och skrubbsår hos en grundfrisk person, Anvisningar om grundlig sköljning av såret och uppföljning, vid behov vaccinationsskydd
- ▶ Misstanke om huggormsbett om patienten helt symtomfri, uppföljning hemma och anvisning om att uppsöka vård vid behov

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ S12 - Insektbett/-stick
- ▶ S13 - Bett av djur/mänska

Ytterligare information

Instruktioner om egenvård

Ett färskt bitsår bör rengöras med rikligt med kranvatten och antiseptisk lösning samt täckas med rent och torrt förband eller annat rent tyg. Vid misstanke om rabies ska bitsåret tvättas med vatten och tvål. Tvålen ska sköljas bort noggrant. Eventuella vävnadsdelar som lossnat bör tas med till vårdplatsen för att fästas på nytt. I samband med bitsår är det skäl att se till att stelkrampsskyddet är i skick. Vid efterbehandling av bitsår är upphöjt läge viktigt eftersom det förebygger svullnad och inflammation. Uppföljning av såret. Om det utvecklas rodnad, svullnad och området blir varmt eller om patienten får feber, eller om såret inte börjar läka behövs en ny bedömning.

Vuxen - Graviditetsillamående

Publicerad: 08.02.2024

Version: 3

Grunder

Klargöra

- Graviditetens längd? Om graviditeten varat över 22 veckor, har patienten andra symtom
- ▶ som tyder på preeklampsi (förhöjt blodtryck, proteinuri och svullnad särskilt i ansiktet och på överkroppen, huvudvärk, smärta i övre delen av buken eller synstörningar)?

Se också

- ▶ Buksmärta
- ▶ Buksmärta eller blödning hos gravid
- ▶ Kräkning

Nödsituation - 112

- ▶ Allmäntillståndet har rasat

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Svårt graviditetsillamående och nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Misstanke om preeklampsi, samtal till akuten för gravida.

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Bra allmäntillstånd

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ W05 - Uppkastning/illamående under graviditet

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Tillräcklig vila, undvikande av irriterande lukter, smaker och situationer, intag av små lämpliga mellanmål. Neutrala smaker samt kall dryck och mat irriterar mindre än kryddade och varma. Drycker som intas med sugrör orsakar minst känslighet för luktsinnet.

Vuxen - Tandvärk, svullnad

Publicerad: 18.12.2023

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Smärtans läge och styrka?
- ▶ Andningssvårigheter p.g.a. svullnad?
- ▶ Vilka andra symtom har patienten och när har de börjat?
- ▶ Bedöm svullnaden i munnen och dess närområde Storlek, styrka, lokalisering
- ▶ Öppnas munnen normalt?
- ▶ Hur länge tog det för symtomen att utvecklas?
- ▶ Symtomens (smärtans) karaktär, varaktighet (sekunder, minuter, timmar...)
- ▶ Har symtomet förvärrats och under vilken tidsintervall?
- ▶ Förändringar i allmäntillståndet?
- ▶ Motsvarande tidigare?
- ▶ Smärtmedicinering?, Är medicinen och dosen tillräcklig?
- ▶ Olyckshändelse? (Är den lossnade tanden i behåll?)
- ▶ Olyckshändelse, färsk eller gammal?
- ▶ Primärsjukdomar, såsom diabetes, organtransplantation, kortisonmedicinering

Se också

- ▶ Ansiktsskada, tandolycka
- ▶ Komplikation efter åtgärd eller behandling
- ▶ Smärta i käken, begränsad rörlighet i nedre käken
- ▶ Spricka/brott i tänder, proteser, tandställningar

Nödsituation - 112

Kraftig svullnad och kraftig rodnad med sväljningssvårighet, munnens

- ▶ öppningsbegränsning (under tvåfingerbredder), andningssvårighet, tappas andan, hög feber
- ▶ Sväljnings- och andningssvårigheter

Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotal minuter): Orkar inte sitta utan stöd

- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som gör att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Svår smärta, reagerar inte på smärtstillande
- ▶ Tilltagande svullnad, rodnad och smärta, munnens öppningsbegränsning, under 2 fingerbredder mellan framtänderna
- ▶ Patienter med stor infektionsrisk: primärsjukdom eller medicinering som exponerar för infektionskomplikation
- ▶ Sväljnings- och andningssvårigheter
- ▶ Tandvärk och feber $>38,0^{\circ}\text{C}$

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Lokal svullnad, lindrig rodnad
- ▶ Kraftig smärta, smärtstillande medicin hjälper delvis
- ▶ Långvarig smärta trots att tanden inte irriteras med t.ex. kallt eller varmt
- ▶ Ömhet i tanden vid bett och beröring, förknippad med svår värk
- ▶ Munnens öppningsbegränsning över 2 fingerbredder)
- ▶ Ej primärsjukdomar eller medicinering som exponerar för infektionskomplikationer

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Trasig, fast tandställning som sticker, situationen kan inte lindras genom att t.ex. vaddera med tuggummi
- ▶ Lindrig smärta, smärtmedicin hjälper
- ▶ Ilning av kallt eller varmt
- ▶ Sprucken tand eller plomb
- ▶ Munnen öppnas normalt, 3 fingerbredder mellan framtänderna
- ▶ Trasig protes eller löstagbar tandställning och problem

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Smärtstillande medel

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D19 - Symptom / besvär beträffande tänder / tandkött
- ▶ D20 - Symptom / besvär beträffande mun / tunga / läppar
- ▶ D82 - Sjukdom i tänder / tandkött

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Tandvård](#)

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Spricka/brott i tänder, proteser, tandställningar

Publicerad: 12.01.2024

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Förekommer symtom i spruckna tanden?
- ▶ Är sprickan i en tand som syns?
- ▶ Har den temporära fyllningen lossnat eller rotbehandlas tanden i fråga?
- ▶ Är tandställningen löstagbar eller fast? Hurdant problem?
- ▶ Hurdan protes har gått sönder? Trycksår och/eller skavsår och tydliga symtom av dem?

Se också

- ▶ Ansiktstsskada, tandolycka
- ▶ Smärta i käken, begränsad rörlighet i nedre käken
- ▶ Sår eller blödning i munnen
- ▶ Tandvärk, svullnad

Nödsituation - 112

Inga grunder

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Sprucken tand med följande symtom: Svullnad, sväljningssvårighet, feber
- ▶ Sprucken tand med svår smärta och smärtmedicin hjälper inte

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Stor, utseendemässigt störande spricka i framtanden
- ▶ Sprucken tand inklusive öppningsbegränsning i munnen
- ▶ Tandens i fråga behandlas med rotfyllning)
- ▶ Trasig, fast tandställning som sticker, och situationen lättas inte med t.ex. med vaddering av tuggummi eller regleringsvax

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Spricka och brott med lindrig smärta, smärtmedicin hjälper
- ▶ Ilning av kallt eller varmt
- ▶ Spricka i tand eller plomb
- ▶ Problem med protes eller tandställning t.ex. fast tandställning har delvis lossnat

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Spricka i tand eller tandställning som inte orsakar smärta eller funktionella besvär

Rådgivning / hemvård

- ▶ Smärtstillande medel

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D19 - Symptom / besvär beträffande tänder / tandkött
- ▶ D20 - Symptom / besvär beträffande mun / tunga / läppar
- ▶ D82 - Sjukdom i tänder / tandkött

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Andnöd

Publicerad: 18.12.2023

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Hur snabbt har andnöden börjat?
- ▶ Har patienten andra symtom?
- ▶ Andningsfrekvens?
- ▶ Piper andningen?
- ▶ Allergier? Hudförändringar?
- ▶ Pratar patienten i meningar utan problem?
- ▶ Har patienten feber?
- ▶ Har patienten fått en skada på bröstkorgen under den senaste tiden?
- ▶ Primärsjukdomar? Har patienten haft ventromboser eller lungembolier tidigare? Långvarig immobilisation under närmaste tiden? P-piller hos ung kvinna?

Se också

- ▶ Allergi/allergisk reaktion
- ▶ Bröstsmärta
- ▶ Främmande kropp
- ▶ Hosta
- ▶ Högt blodtryck
- ▶ Lågt blodtryck
- ▶ Misstanke om blodcirkulationsstörning i hjärnan
- ▶ Svullnad i extremiteterna
- ▶ Yrsel

Nödsituation - 112

- ▶ Andningsfrekvensen tydligt förhöjd, kan inte prata i meningar
- ▶ Andnöd och bröstsmärta
- ▶ Tydligt nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Andnöd och hänger samman med exponeringsfaktor för ventrombos/lungemboli (t.ex. immobilisation, cancer, tidigare ventrombos, konstaterad trombosbenägenhet)
- ▶ Svår andnöd i anslutning till allergisk reaktion
- ▶ Misstanke om främmande kropp i luftvägarna
- ▶ Rytmstörning och andnöd som känns eller blir värre vid vila
- ▶ Astmatiker eller copd (försämringsskede) och effektivering av hemmedicineringen har inte hjälpt
- ▶ Andnöd i anslutning till skada i kroppen

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Andnöd vid ansträngning som utvecklats på dagar
- ▶ Astmatiker eller copd (förvärringskede) och effektiverad behandling hemma hjälper inte
- ▶ Feber och andnöd
- ▶ Lindrig andnöd i anslutning till allergisk reaktion
- ▶ Andnöd i liggande ställning och även i lätt ansträngning (då patienten går inomhus)
- ▶ Panikångest, ingen tidigare diagnos eller behandling, svåra symtom

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Symtom på luftvägsinfektion utan hög feber, inga primärsjukdomar och lindrig andnöd

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Långvariga men störande symtom, allmäntillståndet bra
- ▶ Långvariga symtom, som inte blivit värre, allmäntillståndet bra
- ▶ Andnöd vid måttlig ansträngning, vid vila mår patienten bra
- ▶ Återkommande panikångest/hyperventilation, när diagnosen är känd, patientens allmänna mående bra

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Lindrig andnöd tidvis
- ▶ Känd astamdiagnos, allmäntillståndet bra och medicinering hemma
- ▶ Misstanke om arbetsrelaterad snuva, hosta eller astma
- ▶ Långvariga symtom och tidvis andnöd vid hårdare ansträngning
- ▶ Lindriga symtom på luftvägsinfektion och allmäntillståndet bra
- ▶ Lindrigt panikångestsymtom och patienten har behandling mot det

För klienter på boenden med dygnetruntvård leder inte ens akuta symtom till jourbesök om ändamålsenlig symtomatisk medicinering finns att tillgå och man har beslutat att

- ▶ undvika förflyttningar till jouren. Vid luftvägsinfektioner är närmast behovet av tilläggssyre eller öppnande medicinering som används på sjukhus grunder för symtomatisk behandling på sjukhus.

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ R01 - Smärta relaterad till andningsorganen
- ▶ R02 - Andnöd / dyspné
- ▶ R03 - Pipande andning
- ▶ R04 - Andningsproblem, annan
- ▶ R05 - Hosta
- ▶ R83 - Infektion i andningsorganen, annan
- ▶ R87 - Främmande kropp i näsa/struphuvud/luftrör
- ▶ R96 - Astma

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Hyperventilation, det vill säga förhöjd andning](#)
- ▶ [Terveyskirjasto: Andnöd \(FI\)](#)

Instruktioner om egenvård

Vidgande läkemedel åt astmatiker, i samband med luftvägsinfektion effektivisering av medicineringen enligt den behandlande enhetens anvisningar . Patienter med COPD egna vidgande anfallsläkemedel.

Vuxen - Yrsel

Publicerad: 12.01.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ I vilken situation och hur snabbt började yrseln?
- ▶ Är yrseln episodisk eller kontinuerlig?
- ▶ Yrselns varaktighet?
- ▶ Yrselns kvalitet fällande, roterande, gungande, sammankopplad med byte av ställning, diffus?
- ▶ Neurologiska symtom, har patienten förlorat medvetandet eller har det svartnat för ögonen?
- ▶ Har patienten haft motsvarande symtom tidigare?
- ▶ Har yrseln föregåtts av huvudtrauma?
- ▶ Kompletterande symtom?
- ▶ Illamående, kräkning, rytmstörningar, nedsatt hörsel, tryckkänsla i örat, sus
- ▶ Primärsjukdomar?
- ▶ Allergier?
- ▶ Patientens ålder
- ▶ Medicinering?
- ▶ Har patienten blodtrycksmätare, vad är blodtrycket?

Se också

- ▶ Akut förvirring
- ▶ Andnöd
- ▶ Bröstmärta
- ▶ Huvudtrauma
- ▶ Huvudvärk
- ▶ högenergi våld
- ▶ Högt blodtryck
- ▶ Lågt blodtryck
- ▶ Smärta eller symtom i ansiktet utan föregående trauma
- ▶ Smärta i nacke och skuldra
- ▶ Störningar i medvetandet
- ▶ Symtom i extremiteten
- ▶ Synstörning
- ▶ Öron- och hörselsymtom

Nödsituation - 112

- ▶ Akut yrsel som föregåtts av kraftig huvudvärk
- ▶ Akut yrsel samt neurologiska symtom i anslutning till det (ensidighet, dubbelseende, otydligt tal, sväljningsstörning) eller nedsatt medvetandegrad
- ▶ Yrsel som är sammankopplad med bröstsmärta, rytmstörningskänning eller andnöd
- ▶ Yrsel som gör att patienten ramlar och tydlig balanssvårighet, klumpighet i extremiteten som nytt symtom
- ▶ Yrsel som är sammankopplad med nedsatt allmäntillstånd, benen bär inte

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Akut yrsel som är sammankopplad med akut nedsatt hörsel
- ▶ Yrsel som är sammankopplad med förvirring
- ▶ Äldre patient eller patient med nedsatt funktionsförmåga som ramlar kontinuerligt, klarar sig inte hemma

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Yrsel som är sammankopplad med ställningen eller en luftvägsinfektion, allmäntillståndet bra
- ▶ Yrsel, gungande rotationsyrsel som inte är sammankopplad med trauma i nacken eller svår nacksmärta, nedsatt hörsel, neurologiska symtom eller andra allmänna symtom
- ▶ Yrsel som är sammankopplad med långsamt nedsatt hörsel och i övrigt inga neurologiska symtom. Allmäntillståndet bra

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Långvarig yrsel (veckor) utan andra symtom eller situationen har inte förvärrats
- ▶ Långvarig yrsel som hänförs till ställningen
- ▶ Långvarig yrsel som hänförs till spänningar i nacken-skuldrorna och som inte är sammankopplad med nedsatt hörsel, trauma i nacken eller kraftig nacksmärta

Rådgivning / hemvård

- ▶ Yrsel i anslutning till blodtrycksmedicinering, allmänna måendet bra. Konsultera vid behov allmänläkare om medicinändringar under tjänstetid

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A06 - Svimning
- ▶ H01 - Öronvärk
- ▶ N17 - Svindel / yrsel

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Kännedom om godartad lägesyrsel, typisk symtombild och allmäntillståndet bra -> Med hjälp av Epleys manöver kan symtomen gå om snabbare.

Svår yrsel orsakad av känd vestibularneurit går vanligtvis över inom ett par veckor.

Känd ortostatisk yrsel kan minskas genom att motionera mera.

Balansövningar är till nytta vid alla slags yrsel.

Vuxen - Insektsstick eller fästingbett

Publicerad: 12.04.2024

Version: 6

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Vilken insekt har stuckit/bitit?
- ▶ Bitit/stuckit var?
- ▶ Har patienten fått allergiska reaktioner tidigare?
- ▶ Primärsjukdomar? Allergier? Ålder?
- ▶ Medicinering?
- ▶ Patientens allmäntillstånd?

Se också

- ▶ Allergi/allergisk reaktion
- ▶ Andnöd
- ▶ Djur- eller människobett
- ▶ Hudsymtom

Nödsituation - 112

- ▶ Symtom på anafylaxi
- ▶ Stick eller bett på halsen eller i ansiktet och svullnad och andnöd

Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotala minuter): Orkar inte sitta utan stöd

- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som gör att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Tidigare allvarlig reaktion, även om nu symtomfri

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Allmänna infektionssymtom och feber efter stick eller bett
- ▶ Omfattande utslag, men allmäntillståndet bra, kan inte lindras med egenvård
- ▶ Avlägsning av fästing (om det inte lyckas hemma)

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Insektstick och kraftig lokal svullnad med symtom som inte kan lindras med egenvård

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Misstanke om migrans-eksem orsakad av fästing eller hudförändring som förekommit över en vecka

Rådgivning / hemvård

- ▶ Lokala reaktioner på insektsstick kan behandlas med po antihistamin och hydrokortisonsalva, lokal kylbehandling
- ▶ Efter fästingbett följs området upp i minst en vecka, ab-behandling påbörjas om det är ett rodnande utslag (diameter över 5cm) på området ännu efter en vecka
- ▶ Gravida ska följa upp hudförändringar och eventuella andra symtom efter fästingsbett
- ▶ Uppmana patienten att ta bilder av hudförändringen

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ S12 - Insektbett/-stick
- ▶ S13 - Bett av djur/mänska

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Insektbett och stick](#)
- ▶ [Jourhuset: Fästing](#)
- ▶ [Terveysportti: insektsstick och -bett \(FI\)](#)

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Influensa under epidemitider

Publicerad: 18.12.2023

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Symtom (tysymtom för influensa är feber, hosta, huvudvärk och muskelvärk)
- ▶ Symtomens varaktighet
- ▶ Andningssvårighet (andfåddhet vid lätt ansträngning eller redan vid vila/prat)
- ▶ Allmäntillståndet (klarar patienten av vanliga vardagssysslor hemma)

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Feber
- ▶ Hosta
- ▶ Svalgsymtom och halsont
- ▶ Symtom i näsan och bihålorna

Nödsituation - 112

- ▶ Svår andnöd (orkar inte prata i hela meningar)
- ▶ Nedsatt medvetande

Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotal minuter): Orkar inte sitta utan stöd

- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Andnöd vid liten ansträngning (då patienten går inomhus)
- ▶ Klarar inte av normala vardagssysslor hemma

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Sjukdom som tydligt håller på att gå om, där symtomen blir värre igen
- ▶ Stickning i bröstet då patienten andas
- ▶ Långvarig feber (>38,0 C) >7 dygn, allmäntillståndet bra och ingen misstanke om annan infektion

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

För klienter på boenden med dygnetruntvård leder inte ens akuta symtom till jourbesök om ändamålsenlig symtomatisk medicinering finns att tillgå och man har beslutat att

- ▶ undvika förflyttningar till jouren. Vid luftvägsinfektioner är närmast behovet av tilläggsytre eller öppnande medicinering som används på sjukhus grunder för symtomatisk behandling på sjukhus.

Rådgivning / hemvård

- ▶ Typiska influensasymtom under epidemitid, allmäntillståndet bra

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A03 - Feber
- ▶ F03 - Tårflöde/varbildning i ögat
- ▶ H01 - Öronvärk
- ▶ L18 - Muskelsmärta
- ▶ N01 - Huvudvärk
- ▶ R01 - Smärta relaterad till andningsorganen
- ▶ R05 - Hosta
- ▶ R07 - Nysning / nästäppa
- ▶ R08 - Nässymptom/ -besvär, annat
- ▶ R09 - Symptom / besvär betr. näsans bihålor
- ▶ R21 - Symptom / klagomål beträffande strupen
- ▶ R23 - Symptom / klagomål beträffande rösten
- ▶ R80 - Influensa
- ▶ R83 - Infektion i andningsorganen, annan

Ytterligare information

- ▶ [Terveyskirjasto: Influensa \(FI\)](#)

Instruktioner om egenvård

Vila, tillräckligt närings- och vätskeintag. Smärtstillande och febernedsättande medicin vid behov.

Vuxen - Smärta eller symtom i ansiktet utan föregående trauma

Publicerad: 18.12.2023

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Vilket är patientens huvudsakliga symtom/besvär?
- ▶ När har symtomet börjat?
- ▶ Känsel- eller rörelsestörning i ansiktet?
- ▶ Patientens allmänna mående?
- ▶ Har patienten haft motsvarande symtom tidigare?
- ▶ Hur har patienten vårdat symtomet hemma?
- ▶ Primärsjukdomar och medicinering? -Allergier?

Se också

- ▶ Hudsymtom
- ▶ Misstanke om blodcirkulationsstörning i hjärnan
- ▶ Smärta i käken, begränsad rörlighet i nedre käken
- ▶ Svalgsymtom och halsont
- ▶ Synstörning
- ▶ Ögonsymtom

Nödsituation - 112

- ▶ Misstanke om blodcirkulationsstörning i hjärnan, se: Misstanke om blodcirkulationsstörning i hjärnan
- ▶ Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotala minuter): Orkar inte sitta utan stöd eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som gör att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Hängande mungipa som utvecklats på timmar utan andra ansiktssymtom
- ▶ Hettande ansiktssmärta, kraftigt rodnande hud eller blåsor på huden
- ▶ Enda symtomen är hängande mungipa, att ena ögat inte slutar ordentligt och att pannan inte går att rynka som vanligt

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Svullnad och rodnad i ansiktet + ögonsymtom
- ▶ Tidigare eller samtidig övre luftvägsinfektion och svår ansiktssmärta

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Smärtsamt att öppna eller stänga munnen men det lyckas, ingen sväljningssmärta. Ingen svullnad
- ▶ Hettande ansiktssmärta, huden snygg eller lindrigt röd
- ▶ Elchocksliknande smärta i ansiktet

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Känselförändring i ansiktet

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ N03 - Ansiktssmärta

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Ansiktsskada, tandolycka

Publicerad: 18.12.2023

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Vad har hänt?
- ▶ Är situationen redan över eller finns det ännu ett hot om våld?
- ▶ Är barn inblandade i situationen?
- ▶ Offrets symtom medvetandegrad, medvetlöshet, minneslucka, orientering, neurologiska fynd
- ▶ Lokalisering av området som skadats i olyckshändelsen?
- ▶ Patientens ålder
- ▶ Är nedre käkens rörlighet begränsad?
- ▶ Tanderna går inte ihop/känns inte som egna
- ▶ Har tänder lossnat, hurdana skador i tanduppsättningen?
- ▶ Finns tanden eller den ganska stora biten av tanden som lossnat i behåll fuktig?

Se också

- ▶ Huvudtrauma
- ▶ högenergi våld
- ▶ Misshandel
- ▶ Smärta eller symptom i ansiktet utan föregående trauma
- ▶ Smärta i käken, begränsad rörlighet i nedre käken
- ▶ Spricka/brott i tänder, proteser, tandställningar
- ▶ Sår eller blödning i munnen
- ▶ Tandvärk, svullnad

Nödsituation - 112

- ▶ Omfattande trauma i ansiktet, käkarna och halsregionen
- ▶ Multiskador
- ▶ Allvarlig störning i grundläggande vitala livsfunktionerna eller misstanke om utveckling av det, störning i medvetandegraden
- ▶ Olycksfall och blödning i samband med det
- ▶ Svår smärta, krampar
- ▶ Hot om våld, familjevåld
- ▶ Färsk misshandel

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Misstanke om ansiktsfraktur
- ▶ Tand eller en ganska stor bit av tand har lossnat och tanden/biten är i behåll
Tandolyckor, tandens prognos försämras om den behandlas först på morgonen: t.ex.
 - ▶ tanden har förflyttat sig eller är inte i sin grop och/eller patienten kan inte bita ihop tänderna
- ▶ Olyckshändelse och i samband med den är munnens öppningsbegränsning mindre än 2 fingerbredder mellan framtänderna
- ▶ Blödningsbenägenhet (antikoagulant användare, hemofilpatienter)
- ▶ Amnesi (minneslucka)
- ▶ Berusad patient
- ▶ Illamående, exceptionell trötthet
- ▶ Inte möjlighet till uppföljning hemma

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Bedömning av misshandelsskador
- ▶ Tandskada där tanden har spruckit omfattande eller förflyttat sig från sin plats

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Bedömning och vård av symtom efter misshandel om ingen akut förändring i måendet

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Akutvårdsinstruktioner för symtom
- ▶ Polisen utreder fallet, vid hälso- och sjukvården bedömer man skadorna och ger ändamålsenlig vård
- ▶ Kontakt till socialjouren för krisbehandling
- ▶ Kontakt till barnskyddet om barn är inblandade i situationen
- ▶ Skyddsanmälan för äldre till socialjouren

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ F75 - Kontusion / blodutgjutning i öga
- ▶ F76 - Främmande kropp i öga
- ▶ F79 - Skada på ögonen, annan
- ▶ H78 - Ytlig öronskada
- ▶ H79 - Öronskada, annat
- ▶ L76 - Fraktur, annan
- ▶ N79 - Hjärnskakning
- ▶ N80 - Huvudskada, annan
- ▶ S18 - Laceration / skärsår
- ▶ S19 - Hudskada, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Hämning av eventuella blödande sår, se sår. Även små sår i ansiktet försluts med låg tröskel med stygn eller limning på grund av utseendemässiga orsaker. En tand som lossnat rengörs försiktigt från smuts och förvaras i mjölk eller under tungan tills den fästs tillbaka så snart som möjligt, senast tre timmar efter att den lossnat.

Vuxen - Gul (ikterisk) patient

Publicerad: 18.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Hurdana symtom har patienten? Har patienten buksmärta? Feber?
- ▶ När har symtomen börjat?
- ▶ Möjlig könssjukdom?
- ▶ Intravenösa droger, i annat fall användning av smutsiga nålar (ny tatuering)?
- ▶ Alkoholbruk?
- ▶ Utrikesresa?
- ▶ Har situationen försämrats och under vilken tidsintervall?
- ▶ Vad fick patienten att ta kontakt nu?
- ▶ Primärsjukdomar (särskilt hepatiter, HIV/galla/bukspottsskörtel/leversjukdomar)
- ▶ Medicinering
- ▶ Allmäntillstånd?

Se också

- ▶ Buksmärta
- ▶ Cancersjukdomar
- ▶ Hudsymtom
- ▶ Kräkning
- ▶ Missbruksproblem

Nödsituation - 112

- ▶ Nedsatt allmäntillstånd, nedsatt medvetandegrad
- ▶ Septisk sjukdomsbild (buksmärta, feber, nedsatt allmäntillstånd)

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Buksmärta
- ▶ Feber
- ▶ Akut smärtfri ikterus och bra allmäntillstånd

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Orsak känd, kronisk leversjukdom som blivit värre

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D13 - Gulsot
- ▶ S02 - Klåda
- ▶ S08 - Förändring av hudfärgen, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Känd leverencefalopati, laktulos 15–30 ml 2–3 gånger/dygn, målet 2–3 lös avföring; passar även som profylax. Sluta dricka alkohol.

Vuxen - Kemikalieexponering

Publicerad: 18.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Allmäntillstånd?
- ▶ Medvetandegrad?
- ▶ Har patienten andningssvårigheter?
- ▶ Vem har exponerats (den som ringer eller någon annan, ålder osv.)?

Vilket ämne har patienten exponerats för: Produktens exakta namn/sammansättning? Ofta

- ▶ kan det krävas ytterligare frågor för att reda ut detta och det kan vara samtalets mest arbetsamma skede när det gäller kemikalier.
- ▶ Vilken väg har exponeringen skett (mun/inandning/hud/öga osv.)
- ▶ För hur stor mängd av produkten har patienten exponerats (t.ex. en klunk vs. droppar)
- ▶ Hur länge pågick exponeringen? Hur lång tid har gått sedan händelsen? Styr vid behov personen bort från exponeringsområdet.
- ▶ Har personen symtom/hurdana symtom?
- ▶ Har första hjälpen-åtgärder (t.ex. sköljning av ögat) utförts?
- ▶ Samtalet kan med låg tröskel styras till Giftinformationscentralen tfn 0800 147 111

Se också

- ▶ Brännskador
- ▶ Förgiftning (intoxikation)

Nödsituation - 112

- ▶ Omfattande kemiska brännskador
- ▶ Förträngd luftväg
- ▶ Krampar
- ▶ Heikentynyt tajunta
- ▶ Svullnad i ansiktet
- ▶ Rytinstörning
- ▶ Hög risk kemikalie
- ▶ Kontaminerad patient

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Kemiska brännskador (Giftinformationscentralen 0800 147 111)

Basisk eller sur kemisk ögonskada: ögonsköljning med rikligt med vatten

- ▶ (vattenledningsvatten går bra), överför samtalet till Giftinformationscentralen (0800 147 111), där man bedömer om ämnet som hamnat i ögat är farligt och hänvisas till vård enligt detta

Kemikalieläckage och irriterande gaser: ge anvisning om att personen ska avlägsna sig från

- ▶ exponeringen, styr samtalet till Giftinformationscentralen (0800 147 111), där det görs en bedömning av hur farlig situationen är och patienten styrs till vård enligt det

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Lindrig smärta/symtom(Giftinformationscentralen)

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A86 - Giftverkan av annan substans
- ▶ F79 - Skada på ögonen, annan
- ▶ H79 - Öronskada, annat
- ▶ N01 - Huvudvärk
- ▶ N07 - Kramper / krampanfall
- ▶ N81 - Annan skada på nervsystemet
- ▶ P71 - Organisk psykos, annan
- ▶ R02 - Andnöd / dyspné
- ▶ S14 - Brännskada/skållning
- ▶ S17 - Hudavskrapning / skråma/blåsa
- ▶ S19 - Hudskada, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Öron- och hörselsymtom

Publicerad: 18.12.2023

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Vilket är patientens huvudsakliga symtom/besvär?
- ▶ När har symtomet börjat?
- ▶ Hurdant är patientens allmänna mående?
- ▶ Har patienten haft motsvarande symtom tidigare?
- ▶ Hur har patienten vårdat symtomet hemma?
- ▶ Primärsjukdomar och medicinering?
- ▶ Allergier?
- ▶ Patientens ålder

Se också

- ▶ Feber
- ▶ Hudsymtom
- ▶ Yrsel

Nödsituation - 112

Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotaler minuter): Orkar inte sitta utan stöd

- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Varutsöndring ur örat och förvirring
- ▶ Svår öronvärk och synlig svullnad bakom örat
- ▶ Svår öronvärk och rotationsyrsel
- ▶ Sår på huden eller brosket i örat
- ▶ Skarpt avgränsat eksem med blåsor i örats omgivning
- ▶ Batteri(alt. knappcellsbatteri) i örongången. Obs! Hörselapparater har inte batteri i örondelen
- ▶ Akut rotationsyrsel + förvirring eller symtom på ena sidan

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Akut, svår öronvärk
- ▶ Akut hörselnedsättning
- ▶ Det rinner vätska ur örat, blodig, klar eller varig
- ▶ Trumhinneperforation orsakad av tryck
- ▶ Akut bullerskada eller akustiskt trauma
- ▶ Främmande kropp i örat, ej batterier
- ▶ Kraftig rotationsyrsel utan smärta eller förvirring
- ▶ Ytterörat är svullet och hettar

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Besvär efter öronoperation som utförts under den senaste månaden Kontakt till enheten som utfört operationen

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Tilltäpphet i örat
- ▶ Tinnitus eller öronsus, även när det börjat akut
- ▶ Långvarig öronvärk
- ▶ Öronvärk tidvis
- ▶ Rotations yrsel tidvis

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ H01 - Öronvärk
- ▶ H02 - Hörselbesvär
- ▶ H04 - Sekretion från öra
- ▶ H05 - Blod i / ur öra
- ▶ H76 - Främmande kropp i öra
- ▶ H78 - Ytlig öronskada
- ▶ H79 - Öronskada, annat

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Ont i öronen](#)

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Kramper

Publicerad: 04.07.2024

Version: 6

Grunder

Klargöra

- ▶ Krampar patienten alltjämt? Om patienten krampar, instruera att ringa 112 och lägga patienten i sidoläge.
- ▶ När har krampanfallet börjat?
- ▶ Krampanfallets varaktighet, kvalitet (symmetrisk kramp, ryck, medvetandestörningsanfall) och antal?
- ▶ Hade patienten symptom eller aura (ljus,- lukt- eller smaksinnet) före anfallet?
- ▶ Finns det missbruk av alkohol eller andra droger i bakgrunden?
- ▶ Har patienten feber eller andra tecken på infektion? Hur mycket?
- ▶ Har patienten haft tidigare krampanfall eller epilepsianfall av annan typ?
- ▶ Har patienten fallit/ramlat?
- ▶ Patientens allmänna mående? Medvetandegrad? Förvirring?
- ▶ Har patienten haft feber eller andra tecken på infektion?
- ▶ Hur har patienten medicinerats?
- ▶ Primärsjukdomar? Epilepsi, diabetes?

Se också

- ▶ Feber
- ▶ Huvudtrauma
- ▶ Lågt blodsocker
- ▶ Missbruksproblem
- ▶ Rytmstörning

Nödsituation - 112

- ▶ Krampat i över 5 min
- ▶ Flera än två kramper utan att ha återfått medvetandet emellan
- ▶ Krampat av okänd anledning, kan inte väckas efter krampanDET
- ▶ Första krampanfallet eller anfallsmisstanke
- ▶ Nedsatt medvetandegrad som fortsatt i över 10 minuter efter synliga kramper (kortvarig förvirring/dåsighet är vanligt efter epileptiskt anfall)

Hänvisas till vård 24/7

Inga grunder

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Känd epilepsi, anfallet gått om och mår bra (kortvarig förvirring/dåsighet är vanligt efter epileptiskt anfall). Kontakt till vårdande enheten följande vardag för läkemedelsbedömning

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A07 - Medvetslöshet
- ▶ N07 - Kramper / krampanfall
- ▶ N88 - Epilepsi

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Behåll lugnet. Försök inte förhindra kramprörelserna, men se till att personen inte skadar huvudet (vaddering under huvudet) eller skadar sig på annat sätt.

Kramperna pågår vanligtvis endast 1–2 minuter. Sätt inget i munnen eftersom det försvårar andningen.

Vänd personen i sidoläge så fort kramperna minskar. På så sätt hålls luftvägarna öppna och eventuella sekret kan rinna ut ur munnen.

Se till att personen kan andas obehindrat och att luftflödet känns.

Vuxen - Uttorkning

Publicerad: 18.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Huvudsakligt symtom/besvär?
- ▶ När har symtomen börjat?
- ▶ Har patienten haft motsvarande tidigare?
- ▶ Hur har symtomet vårdats hemma?
- ▶ Urinmängd?

Se också

- ▶ Diarré och förstoppning
- ▶ Kräkning
- ▶ Värmeslag, solsting

Nödsituation – 112

- ▶ Allvarlig störning i vitala livsfunktionerna eller medvetandegraden
- ▶ Värmeslag

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Uttorkning och störning i vitala livsfunktionerna
- ▶ Uttorkad, multisjuk patient
- ▶ Risk för värmesjukdom/utmattning
- ▶ Kräksjuka med kraftiga symtom (kontinuerliga och långvariga kräkningar/diarré) och uttorkning till följd av det

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Symtomatisk, kortvarig kräksjuka och uttorkningssymtom till följd av det

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Symtombild som inte är förknippad med störning i vitala livsfunktionerna eller andra risksymtom

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A04 - Svaghet / trötthet, allmän
- ▶ D10 - Uppkastning
- ▶ D11 - Diarré
- ▶ T03 - Aptitlöshet
- ▶ T11 - Dehydrering

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Solsting och hypertermi](#)
- ▶ [Jourhuset: Matförgiftning](#)

Instruktioner om egenvård

Patienten ska dricka vatten samt äta regelbundet. Sockerhaltig saft/lemonad och chips korrigerar både vatten- och saltbrist bra om matlusten är dålig på grund av hetta.

Vuxen - Feber

Publicerad: 18.12.2023

Version: 6

Grunder

Klargöra

- ▶ Allmäntillståndet?
- ▶ Medvetandegrad?
- ▶ Hur hög feber?
- ▶ När började febern?
- ▶ Andra symptom? (hosta, smärta, stelhet i nacken, hudsymtom, symtom i urinvägarna)
- ▶ Under hur lång tid har symtomen utvecklats och i vilken ordning har symtomen uppkommit?
- ▶ Har patienten haft motsvarande tidigare?
- ▶ Bakomliggande sjukdomar och färska åtgärder?
- ▶ Medicinering? T.ex. immunologiska antireumatiska läkemedel, cytostatika, klozapin, metamizol (Litalgin), karbimazol (Tyrazol)
- ▶ Resor?

Se också

- ▶ Hosta
- ▶ Huvudvärk
- ▶ Influensa under epidemitider
- ▶ Komplikation efter åtgärd eller behandling
- ▶ Svalgsymtom och halsont
- ▶ Symtom i näsan och bihålorna

Nödsituation - 112

- ▶ Allmäntillståndet har rasat
- ▶ Nedsatt medvetandegrad
- ▶ Misstanke om störning i vitala funktionerna i samband med feber (hög puls, lågt blodtryck, tät andningsfrekvens)
- ▶ Förvirring
- ▶ Stelhet i nacken, petekier
- ▶ Outhärdlig buksmärta

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Allmänsjukdom eller medicinering som påverkar motståndskraften och allmäntillståndet nedsatt (t.ex. antireumatiska läkemedel, cytostatika)
- ▶ Resa i malariaområden
- ▶ Symtom på ledinflammation med feber (leden rodnar och/eller är svullen)
- ▶ Feber och ny rodnad/färgändring på huden som är smärtsam eller som blir större

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Feber över 38°C (över 3 dagar), inte tydliga symtom på luftvägsinfektion
- ▶ Feber och ny rodnad på huden, bra allmäntillstånd
- ▶ Feber och andnöd som provoceras vid tal, annars är andningen lugn vid vila (misstanke om lunginflammation)

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Över 38°C (under 3 dagar), inga tydliga symtom på luftvägsinfektion, allmäntillståndet bra
- ▶ Långvarig feber, bra allmäntillstånd
- ▶ Sjukdom eller medicinering som påverkar motståndskraften och allmäntillståndet bra

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Federnedsättande medicinering (även om patienten är på väg till mottagningen)
- ▶ Behov av sjukledighetsintyg: Kräver arbetsgivaren ett intyg över de första dagarna? Är företagshälsovården tillgänglig? Hänvisa vid behov till skötarens mottagning inom ett dygn.

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A03 - Feber
- ▶ A78 - Smittosam sjukdom, annan eller ospecificerad

Ytterligare information

Terveyskirjasto: Feber (FI)

Instruktioner om egenvård

Om inga kända kontraindikationer för medicinering, ibuprofen och/eller paracetamol tre gånger per dygn. Tillräcklig vätsketillförsel.

Vuxen - Smärta i sidan och bröstkorgen

Publicerad: 26.01.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Vilket är patientens huvudsakliga symtom/besvär?
- ▶ Trauma i bakgrunden? Hurdant? Skademekanism?
- ▶ Har patienten skador som syns utåt?
- ▶ När har symtomet börjat?
- ▶ Hurdan är smärtan? (t.ex. vass, stickande, tryckande)
- ▶ Är smärtan kontinuerlig eller ändras den med andningen eller vid ställningsbyte?
- ▶ Har patienten andnöd eller andningssvårighet?
- ▶ Hurdant är patientens allmänna mående?
- ▶ Hur har patienten vårdat symtomet hemma?
- ▶ Högenergiskt olycksfall se även Traumapatient

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Bröstsmärta
- ▶ Buksmärta
- ▶ högenergi våld
- ▶ Ryggsmärta
- ▶ Rytinstörning
- ▶ Urineringsbesvär

Nödsituation - 112

- ▶ Störning i vitala livsfunktionerna eller medvetandegraden
 - ▶ Vasst/perforerande trauma i bröstkorgen
 - ▶ Trauma i bröstkorgsregionen och högenergisk skademekanism
 - ▶ Bröstkorgstrauma och andnöd
 - ▶ Outhärdlig smärta
 - ▶ Misstanke om spontan pneumothorax eller orsakad av skada (andnöd, vass bröstsmärta som strålar till axeln, hostretning)
 - ▶ Misstanke om hjärtinfarkt, se: Bröstsmärta
 - ▶ Misstanke om sprucken matstrupe (kraftig smärta bakom bröstbenet, som föregåtts av kräkningar)
- Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotala minuter): Orkar inte sitta utan stöd
- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Smärta i bröstet/sidan efter trubbig olycka
- ▶ Trauma och andnöd
- ▶ Kraftig smärta i sidan
- ▶ Bröstsmärta vid inandning
- ▶ Gallattack eller misstanke om njur-/urinvägsstensattack

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Smärta i bröstkorgen/sidan orsakad av trubbigt, icke högenergiskt olycksfall
- ▶ Patienten har ramlat, redan för några dagar sedan, smärtan i sidan oförändrad eller förvärras
- ▶ Diffus smärta/stick i sidan som nytt symptom

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Lågenergisk skademekanisk och det är över 3 dygn sedan skadan, smärta enda symtomet
- ▶ Diffus smärta/stick i sidan som pågått under en längre tid

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Långvarig eller tidvis bröstkorgssmärta som palperas

Rådgivning / hemvård

- ▶ Lindrig smärta i sidan eller bröstkorgen som börjat till följd av kraftig hosta och som känns vid hosta -> smärtstillande läkemedel

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A01 - Smärta, allmän / flera platser
- ▶ A11 - Bröstmärta UNS
- ▶ A80 - Skada, ospecificerad
- ▶ D02 - Magsmärta / värk i epigastriet
- ▶ K02 - Tryck- / obehagskänsla i hjärtat
- ▶ L04 - Bröstkorg symptom / besvär
- ▶ L05 - Flank / armhåla symptom / besvär
- ▶ L81 - Skada på muskuloskeletala systemet, annan
- ▶ R01 - Smärta relaterad till andningsorganen
- ▶ R05 - Hosta
- ▶ R83 - Infektion i andningsorganen, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

lindrig smärta i sidan eller bröstkorgen som börjat till följd av kraftig hosta och som känns vid hosta -> smärtstillande läkemedel

Vuxen - Smärta i käken, begränsad rörlighet i nedre käken

Publicerad: 18.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Symtomets varaktighet?
- ▶ Klarar patienten av att öppna eller stänga munnen?
- ▶ Devierar hakspetsen?
- ▶ Har patienten varit med om en olyckshändelse?
- ▶ Andra symtom?
- ▶ Har patienten haft motsvarande tidigare?
- ▶ Gäspling, trauma el.dyl. kan orsaka att käkleden går ur led eller dislokation av disken
- ▶ Smärta: se tandvärk, svullnad mellanbladet

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Ansiktsskada, tandolycka
- ▶ Huvudtrauma
- ▶ Spricka/brott i tänder, proteser, tandställningar
- ▶ Tandvärk, svullnad

Nödsituation - 112

- ▶ Feber, svullnad, sväljningssvårighet inklusive andningssvårighet

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Käkluxation, kraftig rörelsebegränsning i munnen (under 2 fingerbredder)
- ▶ Kan inte öppna eller stänga munnen
- ▶ Svår smärta som inte reagerar på smärtmedicin och tilltagande svullnad eller sväljningssvårighet

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Kraftig rörelsebegränsning i munnen (under 2 fingerbredder), men ingen svullnad eller sväljningssvårighet
- ▶ Svår smärta som delvis kontrolleras med smärtmedicin

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Käksmärta eller käkledssmärta som smärtmedicin hjälper mot
- ▶ Smärtsam knäppande käkled
- ▶ Ingen svullnad

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Rörelsebegränsning i käken som inte orsakar smärta eller funktionellt besvär

Rådgivning / hemvård

- ▶ Spontan reponering p.g.a. käkledsluxation kräver inte jourmässig vård
- ▶ Vid behov smärtmedicinering och patienten ombeds kontakta den egna tandläkaren under tjänstetid

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ L07 - Käke symptom / besvär

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Lågt blodsocker

Publicerad: 26.01.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Är patienten vaken?
- ▶ Insulinbehandlad diabetes?
- ▶ Hurdana symtom?
- ▶ Vad är blodsockret?
- ▶ Har det gjorts gastrisk bypass?
- ▶ Känd orsak, t.ex. felaktig insulindos?
- ▶ Är patienten berusad?
- ▶ Är det möjligt att åtgärda situationen på egen hand genom att äta socker?

OBS! Vid svår hypoglykemi injiceras en ampull (1 mg) glukagon (Glucagen®) enligt

- ▶ **anvisningen på förpackningen under huden eller i muskeln. Dosen är densamma för vuxna och barn som väger över 25 kg.**

Man får inte tvinga en medvetslös patient att dricka eller äta, men honung eller en

- ▶ **stark sockerlösning (10 bitar socker i en liten mängd varmt vatten) kan matas med sked i munnen om inga andra behandlingsmetoder finns att tillgå.**

Se också

- ▶ Högt blodsocker eller misstanke om färsk typ 1 diabetes

Nödsituation - 112

- ▶ Störning i medvetandegraden
- ▶ Kramper
- ▶ När glukosvärdet har korrigerats är patienten förvirrad eller i dåligt skick

Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotala minuter): Orkar inte sitta utan stöd

- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som gör att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Hypoglykemi med symtom, ingen möjlighet/förmåga att korrigera sockerbalansen
- ▶ Insulinbehandlad DM och kräkningar: Vätsketillförsel lyckas inte och blodsockret hålls inte inom normalområdet
- ▶ Insulinöverdosering, konsultera läkare

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Återkommande hypoglykemier hos diabetiker
- ▶ Korrigerad hypoglykemi med symtom, ingen känd orsak till den (t.ex. felaktig insulin dos injicerats av misstag)

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Upprepade hypoglykemier efter gastrisk bypassoperation

Rådgivning / hemvård

- ▶ Behandlad hypoglykemi eller lindrig feldosering av insulinet hemma hos patient som klarar av att äta och har möjlighet till uppföljning hemma

Lindrig hypoglykemi (gluk. 3.0-3.9) behandlas själv med snabb kolhydrat (t.ex. 4

- ▶ druvsockertabletter, 1 dl fruktjuice, 1 msk honung, 1 frukt, 3-5 sockerbitar, sirap på munnens slemhinna) eller genom att minska dosen snabbinsulin före måltiden

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ T11 - Dehydrering
- ▶ T87 - Hypoglykemi
- ▶ T89 - Diabetes, typ 1
- ▶ T90 - Diabetes, typ 2

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Vid svår hypoglykemi injiceras en ampull (1 mg) glukagon (Glucagen®) enligt anvisningen på förpackningen under huden eller i muskeln. Dosen är densamma för vuxna och barn som väger över 25 kg.

Man får inte tvinga en medvetslös patient att dricka eller äta, men honung eller en stark sockerlösning (10 bitar socker i en liten mängd varmt vatten) kan matas med sked i munnen om inga andra behandlingsmetoder finns att tillgå.

Lindrig hypoglykemi (gluk 3.0-3.9) behandlas själv med snabb kolhydrat (t.ex. 4 druvsockertabletter, 1 dl fruktjuice, 1 msk honung, 1 frukt, 3-5 sockerbitar, sirap på munnens slemhinna) eller genom att minska dosen snabbinsulin före måltiden.

Vuxen - Minnesförlust

Publicerad: 18.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Ålder?
- ▶ Har patienten fortfarande symtom? Hur länge har det pågått?
- ▶ Har patienten förlamningssymtom/neurologiska symtom?
- ▶ Hur svår är minnesförlusten?
- ▶ Medicinering, medicinändringar?
- ▶ Rusmedel?
- ▶ Trauma?
- ▶ Psykisk orsak eller kris i bakgrunden?

Se också

- ▶ Akut förvirring
- ▶ Att bo ensam (klara sig hemma)
- ▶ Beteendesyntom i samband med funktionsnedsättning, neuropsykiatriska störningar och minnessjukdomar
- ▶ Huvudtrauma
- ▶ Missbruksproblem
- ▶ Psykotiska symtom, mani

Nödsituation - 112

- ▶ Allvarlig störning i vitala livsfunktionerna eller medvetandegraden
- ▶ Förslamningssymtom

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Akut minnesförlust
- ▶ Störning i vitala livsfunktionerna
- ▶ Förändringar i medvetandegraden

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Minnesförlust som beror på psykisk orsak

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ För utredning av minnessjukdom och diagnos

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ P05 - Senilitet / ålderdomskänsla / åldringsbeteende
- ▶ P20 - Minnesstörning
- ▶ P70 - Demens

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Förgiftning (intoxikation)

Publicerad: 18.12.2023

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Toimintakyvyn muutokset? Kuinka nopeasti kehittynyt?
- ▶ Miten hengittää?
- ▶ Ålder?
- ▶ Allmäntillståndet?
- ▶ Orsaken till förgiftningen, mängd? När?
- ▶ Första hjälpen, ställning, medicinskt kol?
- ▶ Varför?
- ▶ Bakomliggande sjukdomar, medicinering, allergier?
- ▶ Tecken på våld?
- ▶ **Obs! Styr samtalet till Giftinformationscentralen med låg tröskel, tfn 0800 147111**

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Brännskador
- ▶ Diarré och förstoppning
- ▶ Självdestruktivitet

Nödsituation - 112

- ▶ Störning i vitala funktionerna eller medvetandegraden
- ▶ Allmäntillståndet har rasat
- ▶ Hypoglykemi
- ▶ Hypotermi
- ▶ Kramper
- ▶ Förvirring, rastlöshet (av annat än rusmedel), aggressivitet
- ▶ Psykos
- ▶ Frätande ämnen som intagits genom munnen
- ▶ Livsfarligt ämne och/eller dos

Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotal minuter): Orkar inte sitta utan stöd

- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Kraftiga abstinenssymtom
- ▶ Tecken på huvudskada hos berusad patient
- ▶ Exceptionell förvirring och rastlöshet hos berusad patient
- ▶ Gravid patient
- ▶ Oklar situation
- ▶ Diffusa symtom

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Behov av avgiftningsvård

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Lindriga abstinenssymtom

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Långvarigt missbruk av rusmedel, inget akut vårdbehov, inga risksymptom eller störningar/risk för vitala funktionerna
- ▶ Ingen självdestruktivitet

Rådgivning / hemvård

- ▶ Lindriga och ofarliga symtom
- ▶ Anvisningar från Giftinformationscentralen tel. 0800 147 111

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A84 - Läkemedelsförgiftning
- ▶ A85 - Läkemedelsbiverkan
- ▶ P15 - Alkoholmissbruk, kroniskt
- ▶ P16 - Alkoholmissbruk, akut
- ▶ P18 - Medicinmissbruk
- ▶ P19 - Drogmissbruk

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Symtom i näsan och bihålorna

Publicerad: 18.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Antikoagulantmedicin?
- ▶ Har patienten dubbelseende, är synen suddig eller har hen störningar i färgseendet?
- ▶ Energi och mekanism vid eventuell föregående skada
- ▶ Tidigare förkylningssymtom eller har man redan konstaterat bihåleinfektion (sinuit)?
- ▶ Smärta i kindknotorna eller tandvärk på motsvarande sida?
- ▶ Rodnad på sidan som gör ont eller svullnad i ansiktet?

Se också

- ▶ Ansiktstsskada, tandolycka
- ▶ Blodförtunnande behandling
- ▶ Främmande kropp
- ▶ Hosta
- ▶ Influensa under epidemitider
- ▶ Smärta eller symtom i ansiktet utan föregående trauma
- ▶ Svalgsymtom och halsont

Nödsituation - 112

- ▶ Kraftigt näsblod som inte upphör när man pressar den blödande näsborren

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Synlig svullnad och rodnad i ansiktet samt smärta eller feber
- ▶ Kraftigt näsblod som börjar igen när man inte pressar den blödande näsborren
- ▶ Klar flytning från näsan efter trauma (Se: Ansiktsskada, tandolycka)
- ▶ Öppen fraktur i näsan (Se: Ansiktsskada, tandolycka)
- ▶ Kraftig smärta i kinden eller pannan som är sammankopplad med ögonsymtom

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Främmande kropp i näsan
- ▶ Infektion i övre luftvägarna med värk i pannan och feber
- ▶ Varig snuva och svår smärta i ansiktet som fortsatt i över en vecka
- ▶ Ensidig smärta i kinden och värk i övre tänderna på samma sida
- ▶ Vid misstanke om att främmande kroppen i näsan kan vara ett batteri

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Varig snuva och tryck i ansiktet som fortsatt i över en vecka
- ▶ Sluten näsfraktur

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Slem, nästäppa
- ▶ Störningar i luktsinnet
- ▶ Tidvis näsblödning som upphör med hemmaknep
- ▶ Inflammation i övre luftvägarna och tryckkänsla i kinderna

Rådgivning / hemvård

- ▶ Lindrig benägenhet för näsblod som är kopplat till torra slemhinnor eller beläggning på slemhinnorna, behandling med självvårdsprodukter från apoteket
- ▶ Mot täpphet apotekets egenvårdsprodukter, t.ex. Otrivin kortvarigt

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ N03 - Ansiktssmärta
- ▶ N16 - Smak- och luktrubbningar
- ▶ R06 - Näsblod / epistaxis
- ▶ R07 - Nysning / nästäppa
- ▶ R08 - Nässymptom/ -besvär, annat
- ▶ R09 - Symptom / besvär betr. näsans bihålor
- ▶ R21 - Symptom / klagomål beträffande strupen
- ▶ R87 - Främmande kropp i näsa/struphuvud/luftrör
- ▶ R88 - Annan skada på andningsorgan
- ▶ R97 - Allergisk snuva

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Näsblod](#)
- ▶ [Jourhuset: Allergisymtom](#)

Instruktioner om egenvård

Hemvårdsanvisningar för näsblödning 1. Håll dig lugn.2. Sitt framåtlutad så att blodet inte rinner ner i svalget.3. Töm näsan från koagel genom att snyta dig och pressa ihop näsborrarna i främre delen av näsan i minst 15 min.4. En isbit i munnen eller en ispåse placerad i nacken kan hjälpa till att stämma blödningen.5. Om blödningen inte upphör efter att du pressat i 15 min. är det skäl att uppsöka läkare. Sitt framåtlutad under transporten

Vuxen - Svalgsymtom och halsont

Publicerad: 26.01.2024

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Allmäntillstånd?
- ▶ Har patienten andningssvårigheter?
- ▶ Tidigare åtgärd och blödning?
- ▶ Har patienten svårigheter att svälja?
- ▶ Är talet tydligt?
- ▶ Svullnad i halsregionen?, Feber?
- ▶ Kan patienten öppna munnen? (käklåsning)
- ▶ Främmande föremål?
- ▶ Hur snabbt har symtomen utvecklats?
- ▶ Är smärtan ensidig?

Se också

- ▶ Feber
- ▶ Hosta
- ▶ Influensa under epidemitider
- ▶ Komplikation efter åtgärd eller behandling
- ▶ Symtom i näsan och bihålorna

Nödsituation - 112

- ▶ Inandningssvårighet och kraftigt halsont
- ▶ Svår blödning efter halsmandeloperation
- ▶ Grötigt tal och svullnad i läpparna/tungan/munbotten
- ▶ Så kraftigt halsont att patienten inte kan svälja salivet

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Återkommande blödningar efter halsmandeloperation som upphör av sig själv
- ▶ Har kräkts blod efter halsmandeloperation
- ▶ Kraftigt halsont och svullnad eller rodnad i halsregionen
- ▶ Kraftigt halsont med feber (>38,0 C) och nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Kraftigt halsont och svårighet att svänga på huvudet
- ▶ Kan inte svälja överhuvudtaget, ingen andningssvårighet
- ▶ Ensidigt halsont och svårighet att öppna munnen

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Sväljningssvårighet (inte ens vätska går ner) utan andningssvårighet
- ▶ Misstanke om främmande kropp i svalget utan andningssvårighet
- ▶ Kraftigt, ensidigt halsont
- ▶ Kraftigt halsont med feber utan andningssvårighet

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Sväljningssvårighet som i sakta mak blir värre utan andningssvårighet
- ▶ Sväljningssmärta och fast klump på halsen
- ▶ Inandningssvårighet i anslutning till ansträngning

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Heshet utan andningssvårighet eller efter influensa
- ▶ Illasmakande proppar lossnar från svalget

Rådgivning / hemvård

- ▶ Svullnad i uvulan (gomspenen)
- ▶ Smärtmedicin mot halsont

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A03 - Feber
- ▶ D20 - Symptom / besvär beträffande mun / tunga / läppar
- ▶ D21 - Sväljningssvårigheter
- ▶ R21 - Symptom / klagomål beträffande strupen
- ▶ R23 - Symptom / klagomål beträffande rösten
- ▶ R87 - Främmande kropp i näsa/struphuvud/luftrör

Ytterligere information

- ▶ [Jourhuset: Ont i halsen](#)

Instruktioner om egenvård

Smærtmedicin mot halsont.

Vuxen - Synstörning

Publicerad: 18.12.2023

Version: 2

Grunder

Klargöra

- ▶ Hurdan är synstörningen?
- ▶ När har symtomen börjat och hur länge har de varat?
- ▶ Symtom i ena öga eller båda ögonen?
- ▶ Började symtomet akut eller i sakta mak?
- ▶ Är synstörningen kopplad till andra symtom?
- ▶ Tidigare ögonsjukdomar och operationer

Se också

Inga symtomkort

Nödsituation - 112

- ▶ Högra eller vänstra sidan har försvunnit från båda ögonens synfält (homonym hemianopi)
- ▶ Akut dubbelseende

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Akut nedsatt synskärpa eller synfältsbortfall i ena eller båda ögonen
- ▶ Mindre än 4 h sedan synen försvunnit fullständigt eller nästan fullständigt
- ▶ Symtom på näthinneavlossning (blixtar, sotregn, mörk skugga i synfältet som avancerar till mitten på timmar eller dagar)

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Under 2 veckor sedan ögonoperation och nedsatt syn

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Ljusglimtar och mörka punkter/trådar i synfältet (sannolik glaskroppsavlossning)
- ▶ Dubbelseende som forstärkt en längre tid

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ F04 - Fotopsi / ljusfläckar i synfält
- ▶ F05 - Störning i synförmåga, annan
- ▶ F79 - Skada på ögonen, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Halsbränna

Publicerad: 01.02.2024

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Primärsjukdomar och medicinering?
- ▶ Hurdana symtom och när har de börjat?
- ▶ Har situatuiionen blivit värre och under vilken tidsintervall?
- ▶ Feber, allmänt mående?
- ▶ Andra symtom? Andnöd? Nedsatt ansträngningstolerans? Viktnedgång?
- ▶ Hudfärg (grå, blek, gul)
- ▶ Påverkas symtomet av ändring av ställning eller måltid?
- ▶ Ingrepp i bukområdet?
- ▶ Har patienten haft motsvarande symtom tidigare?
- ▶ OBS! Uteslut alltid hjärtrelaterade orsaker vid halsbränna/smärta i övre buken

Se också

- ▶ Bröstsmärta
- ▶ Buksmärta
- ▶ Smärta i sidan och bröstkorgen

Nödsituation - 112

- ▶ Misstanke om hjärtrelaterad smärta och situation som kräver omedelbara vårdåtgärder (svår smärta, blodtrycket sjunkit kraftigt el.dyl.)

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Allmän påverkan som tyder på kranskärlsrelaterad bröstsmärta (Se Bröstsmärta) eller riskfaktorer som exponerar för kranskärlsanfall
- ▶ Exceptionellt svår halsbränna och/eller misstanke om gallrelaterat besvär

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Använt ändamålsenlig medicin (syrablockerande medicinering, uteslutning av hjärtrelaterade symtom), refluxsymtomen fortsätter

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Typisk refluxsjukdom d.v.s. surt maginnehåll stiger upp i munnen, symtomen blir värre efter måltid eller i liggande ställning/symtom vid framåtböjning
- ▶ Konstaterad refluxsjukdom, svåra symtom och otillräcklig hemmedicinering

Rådgivning / hemvård

- ▶ Halsbränna efter tung måltid eller i liggande ställning, inga andra symtom

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D02 - Magsmärta / värk i epigastriet
- ▶ D03 - Halsbränna
- ▶ D07 - Dyspepsi eller annan matsmältningsrubbing
- ▶ D08 - Flatulens / väderspänning / rapning
- ▶ D09 - Illamående
- ▶ D25 - Spänd mage

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Halsbränna](#)

Instruktioner om egenvård

Höjning av sängens huvudända (nattliga symtom), undvikande av kläder som stramar åt magen, undvikande av kvällsmål (nattliga symtom), små måltider ofta (symtom efter måltider), undvikande av mat som orsakar symtom: Citrusfrukter, starka alkoholdrycker, tomat, lök, starka kryddor, fet eller stekt mat, kolhydrater, koffeinhaltiga drycker, kakao, choklad. Sluta röka, minska eller sluta dricka alkohol. Somac 20-40mg x1 en halv timme före frukost.

Vuxen - Kräkning

Publicerad: 18.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Primärsjukdomar och medicinering? Allergier? Ålder?
- ▶ När har symtomen börjat? Har de blivit värre och under vilken tidsintervall? Antalet kräkningsgångar?
- ▶ Hurdant är kräksekretet? Kaffesump? Blod?
- ▶ Om det är blod i kräket, hur mycket? Är det klart eller mörkt?
- ▶ Andra symtom (t.ex. feber, allmänt mående, diarré, buksmärta, tarmfunktion, misstanke om förstoppning)?
- ▶ Får patienten behålla vätska? Hurdan vätska har patienten druckit?
- ▶ Lättar symtomen efter kräkning?
- ▶ Har någon i närmaste kretsen samma symtom?
- ▶ Utrikesresor?
- ▶ Behov av iv-vätska/stödbegäran till akutvården?

Se också

- ▶ Buksmärta
- ▶ Feber
- ▶ Huvudvärk

Nödsituation - 112

- ▶ Allvarlig störning i vitala livsfunktionerna eller medvetandegraden
- ▶ Exceptionellt smärtsam
- ▶ Blodiga kräkningar (även svarta kaffesumpsliknande kräkningar)
- ▶ Septisk/peritonit
- ▶ Blodiga kräkningar

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Misstanke om/tecken på svår uttorkning eller allvarlig försämring i allmäntillståndet
- ▶ Svår buksmärt
- ▶ Feber >38,0 C
- ▶ Misstanke om akut ileus
- ▶ Hjärtpatienter, äldre, insulindiabetiker, Addison-patienter
- ▶ Misstanke om färsk diabetes
- ▶ Tidigare diagnostiserat bukbesvär som har blivit värre (gallblåsa, lever, bukspottkörtel, gulhet)
- ▶ Kräksjuka under graviditet, nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Sväljningssvårighet, då vätskan eller födan kommer upp direkt

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Återkommande blodstrimmor i kräkningen
- ▶ Misstanke om uttorkning
- ▶ Blodig kräkning som gått om
- ▶ Kraftigt gradviditetsillamående och kräkningar
- ▶ Sväljningssvårighet, maten fastnar i matstrupen, symtomet uppkommit i sakta mak, nu fortgående

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Illamående och kräkningar som pågått länge
- ▶ Sväljningssvårighet, maten fastnar tidvis i matstrupen
- ▶ Blodstrimmor i kräket och allmäntillståndet bra
- ▶ Kräksjuka under graviditet, allmäntillståndet bra

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Illamående och (tidvis) kräkningar som pågått länge, allmäntillståndet bra

Rådgivning / hemvård

- ▶ Vanlig gastroenterit: vila, vätskeintag (socker-saltpulver i drycken), lätt mat när det är möjligt
- ▶ Lindrig om kräkningssymtomen är färre än 5 x per dag, håller på att gå om

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D09 - Illamående
- ▶ D10 - Uppkastning
- ▶ D70 - Gastrointestinal infektion
- ▶ D73 - Gastroenterit, förmodad infektion
- ▶ D87 - Störning i magsäckens funktion / gastrit
- ▶ D94 - Crohns sjukdom / ulcerös kolit

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Matförgiftning](#)

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Misshandel

Publicerad: 18.12.2023

Version: 2

Grunder

Klargöra

- ▶ Vad har hänt? Hur? När?
- ▶ Är situationen redan över eller finns det hot om våld fortfarande?
- ▶ Skademekanism? Skadeenergi? Med vad blev patienten slagen?
- ▶ Hurdant är patientens allmänna mående?
- ▶ Hurdana symtom? När har de börjat? Har de ändrat?
- ▶ Har patienten sår som behöver sys? Andra skador? Misstanke om frakturer?
- ▶ Skador i ansiktet? Är benen i ansiktet symmetriska?
- ▶ Har patienten andningssvårigheter? Kan patienten andas genom båda näsborrarna (vid slag mot näsan)
- ▶ Är näsryggen rak? Är näsan svullen?
- ▶ Har patienten behov av psykisk hjälp?
- ▶ Har patienten familj? Har patienten underåriga barn? Familjevåld?
- ▶ Vet patienten hur hen ska fungera juridiskt?
- ▶ THL:s anvisning om anteckningar i våldsfall

Se också

Inga symtomkort

Nödsituation - 112

Inga grunder

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Allvarlig störning i vitala livsfunktionerna eller misstanke om dess utveckling
- ▶ Hot om våld
- ▶ Familjevåld (Barnskyddet)
- ▶ Färsk misshandel
- ▶ Alla vars symtom/skador kräver jourmässig vård (t.ex. hög skadeenergi, sår, frakturer, tandskador, betydande svullnader eller hematom)
- ▶ Bedömning av misshandelsskador
- ▶ Socialjouren
- ▶ Anmälan till barnskyddet/äldreomsorgen
- ▶ Krisbehandling
- ▶ Säkerhetsbedömning

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Ytliga hudskråmor, skavsår och blåmärken
- ▶ Läkarutlåtande som är nödvändig till polisanmälan och skador som inte kräver vård på natten, OBS! Socialjourens krishantering och säkerhetsbedömning, om patienten stannar hemma över natten

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Bedömning och vård av symtom efter misshandel, när det inte är någon akut förändring i måendet

Rådgivning / hemvård

- ▶ Första hjälpen-anvisningar för symtomen
- ▶ Polisen tar hand om utredningen av fallet, vid hälso- och sjukvården bedöms skadorna och ges ändamålsenlig vård. Brottsofferjouren, telefonnummer 0203 16117

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A81 - Skador, multipla
- ▶ F79 - Skada på ögonen, annan
- ▶ H79 - Öronskada, annat
- ▶ L81 - Skada på muskuloskeletala systemet, annan
- ▶ S13 - Bett av djur/mänska
- ▶ S18 - Laceration / skärsår
- ▶ S19 - Hudskada, annan
- ▶ X82 - Skador på kvinnliga genitalia
- ▶ Y80 - Skada på manliga könsorgan
- ▶ Z12 - Problem i parförhållande
- ▶ Z13 - Problem i partners beteende
- ▶ Z25 - Problem relaterade till misshandel / skadliga händelser

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Bölder och knölar

Publicerad: 18.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Allmäntillståndet?
- ▶ Har patienten andningssvårigheter?
- ▶ Plats?
- ▶ Feber?
- ▶ Smärta, rodnad, hetta?
- ▶ Hur snabbt har symtomen utvecklats?
- ▶ Tidigare skada?

Se också

- ▶ Allergi/allergisk reaktion
- ▶ Feber
- ▶ Hudsymtom
- ▶ Insektsstick eller fästingbett
- ▶ Svalgsymtom och halsont

Nödsituation - 112

- ▶ Nedsatt allmäntillstånd/medvetandegrad
- ▶ Knölar på halsen som uppkommit snabbt och andningssvårighet

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Ömmande, rodnande lymfkörtel eller böld samt feber
- ▶ Knöl/böld och andningssvårighet eller kan inte vända på huvudet (t.ex. knöl på halsen, nyckelbenet eller i munregionen)
- ▶ Plötslig, smärtsam, ensidig svullnad på halsen (misstanke om halsabscess)
- ▶ Ensidigt halsont och svårighet att öppna munnen (käklåsning)

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Hettande, rodnande, böld/knöl som gör ont
- ▶ Symtomatiska/smärtsamma bölder annastans än i halsregionen

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Förstorade och växande lymfkörtlar eller lymfkörtelpaket
- ▶ Växande knölar som uppkommit snabbt på halsen och nyckelbenet, utan andra symtom

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Små, smärtfria knölar som vuxit långsamt
- ▶ Bölder/knölar med lindriga symtom eller smärtfria

Rådgivning / hemvård

- ▶ Förstorade lymfkörtlar i samband med infektion minskar i allmänhet av sig själv, kan följas upp under 2-3 veckor

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ B02 - Lymfkörtel, förstora / smärtsam
- ▶ D24 - Utfyllnad i buken UNS
- ▶ F72 - Ögonlocksinfektion / vagel / chalazion
- ▶ N76 - Tumör UNS i nervsystemet
- ▶ S04 - Svullnad/knöl, lokal
- ▶ S05 - Svullnad/knölar, generaliserad
- ▶ S10 - Böld
- ▶ S93 - Aterom
- ▶ X19 - Knöl i kvinnlig bröstörtel

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Patient i palliativ/hospicevård

Publicerad: 18.12.2023

Version: 2

Grunder

Klargöra

- ▶ Primärsjukdomar? Allergier? Ålder?
- ▶ Patient på palliativa polikliniken/med lovplats? (då har patienten en vårdplan på PALHOI-bladet)

Se också

Inga symtomkort

Nödsituation – 112

- ▶ Okontrollerbar smärta
- ▶ Blodstörtning?
- ▶ Medvetslöshet (hos palliativ patient)
- ▶ Akut förvirring (bakomliggande infektion? hjärnhändelse?)

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Smärtan tilltagit akut -> anvisningar om nödvändig smärtmedicinering, höjning av basmärtmedicineringen
- ▶ Urinretention
- ▶ Kateter/kanyl/drän som har lossnat
- ▶ Medvetslöshet (hos palliativ patient)
- ▶ Akut förvirring (bakomliggande infektion? Hjärnhändelse?)

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ I andra fall vårdar palliativa polikliniken eller hemsjukhuset följande vardag, anmälan till någondera enhet

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A01 - Smärta, allmän / flera platser
- ▶ A25 - Rädsla för döden
- ▶ D09 - Illamående
- ▶ D10 - Uppkastning

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Köldskada, hypotermi

Publicerad: 01.02.2024

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Ålder
- ▶ Hur exponerats
- ▶ Symtom/Besvär
- ▶ Primärsjukdomar/medicinering/allergier
- ▶ Vilket ställe är skadat?
- ▶ Skadans omfattning och djup
- ▶ Smärtans styrka (VAS-skalan)
- ▶ Första hjälpen-åtgärder
- ▶ Exponeringstid
- ▶ Patientens temperatur
- ▶ Köldskadans läge/kvalitet/djup
- ▶ Allmänt mående

Se också

- ▶ Hudsymtom
- ▶ Symtom i extremiteten

Nödsituation - 112

- ▶ Drunknat
- ▶ Hypotermi, kärntemperatur
- ▶ Störning i medvetandegraden

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Blivit nedkyld, kärntemperatur 33-35 C
- ▶ Känseln/värmen/hudfärgen har inte återhämtat sig på en timme
- ▶ Blåsor
- ▶ Omfattande köldskada (t.ex. en stor del av extremiteten)

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Lindrig lokal köldskada

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Små och lindriga köldskador -> hemvårdsanvisningar: Långsam uppvärmning vid köldskador, massera inte

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A88 - Skadeverkan av fysisk faktor

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Köldskada](#)

Instruktioner om egenvård

Den bästa behandlingen vid köldskada är uppvärmning i 40–42 °C vatten i 15–30 min. eller tills blodet börjar cirkulera i det köldskadade området. Det är mycket skadligt om den uppvärmda vävnaden fryser igen; Uppvärmning ska inte inledas i terrängen om det finns risk för att området fryser på nytt under transporten.

Smärtstillande läkemedel ibuprofen 800 mg 1x3, om inte kontraindikationer mot detta.

Känslbortfall och blodiga blåsor även efter uppvärmningen tyder på en svår köldskada som ska vårdas på sjukhus.

Vuxen - Brännskador

Publicerad: 01.02.2024

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Uppkomstmekanism och exponeringstid? (låga, hett vatten eller annan vätska, bas/syra, el)
- ▶ Var finns brännskadan?
- ▶ Brännskadans djup och omfattning?
- ▶ Har patienten andats in rök/brandgaser?
- ▶ I lederna?
- ▶ När har brännskadan uppkommit?
- ▶ Hurdan första hjälp har patienten fått?
- ▶ Smärtbedömning (VAS-skalan)
- ▶ Skadans omfattning: (handflata 1 %, huvud 9 %, övre extremitet 9 %, övre kroppen 36 %, nedre extremitet 18 %)
- ▶ Skadeorsakare?

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Hudsymtom

Nödsituation - 112

- ▶ Allvarlig störning i vitala livsfunktionerna eller medvetandegraden
- ▶ Svår, outhärdlig smärta
- ▶ Inandning av brandgas
- ▶ Omfattande, djupa brännskador
- ▶ Brännskada orsakad av elstöt, om högspänningsskada och/eller rytmstörningar
- ▶ Kemiska brännskador i ögonen, omfattande kemiska brännskador på övriga kroppen
- ▶ Betydande multiskada
- ▶ Värmeslag

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Misstanke om luftvägsbrännskada
- ▶ Färska brännskador
- ▶ Djup brännskada
- ▶ Elbrännskador
- ▶ Kemiska brännskador
- ▶ Rökexponering
- ▶ Brännskada i ögat
- ▶ Också ytliga brännskador om de är i ansiktet, på halsen, perineum eller handflatorna/fotsulorna, genitalområdet, lederna
- ▶ Tydligt ytliga brännskador på 20 % av kroppens yta
- ▶ Över 1 %:s skador som kräver sårvård
- ▶ Minst andra gradens, vars omfattning över 5 %

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Brännskada som inte är förknippad med störning i vitala livsfunktionerna eller andra risksymtom
- ▶ Minsta andra gradens brännskador (under 5 %)
- ▶ Ytliga andra gradens brännskador som är mindre än handflatan
- ▶ Ytliga brännskador på under 10 % av kroppens yta
- ▶ OBS! Hemvård har inletts/kan inledas
- ▶ Ytlig brännskada och smärtproblem
- ▶ Infekterad gammal brännskada

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Eftervård av brännskada
- ▶ Gammal brännskada, kosmetiskt eller lindrigt funktionellt besvär
- ▶ Eftersymtom av brännskada som stör arbetet

Rådgivning / hemvård

- ▶ Lindriga brännskador
- ▶ Sårvård vid brännskada
- ▶ i huvudsak kan första gradens brännskador vårdas hemma (enbart rodnad/smärta, inga blåsor). Undantag första gradens brännskador i ansiktet och på hela kroppen)

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ S11 - Hudinfektion efter trauma
- ▶ S14 - Brännskada/skållning

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Brännskada](#)
- ▶ [Jourhuset: Solbränd hud](#)

Instruktioner om egenvård

Akutvård: Ta bort eventuella brända kläder. Kyl ner brännskadeområdet genom att skölja det under ca + 20 gradigt rinnande vatten ca 10–15 min. Använd inte is eller isvatten. Nedkylning är till nytta under de tre första timmarna efter skadan.

Vid skador med syra eller basiska ämnen skölj minst 30 min.

Täck med rena, torra förband, tunn plastfilm eller fettkompress. Förhindra hypotermi.

Brännskador av grad 1 kan behandlas hemma (med undantag av brännskador i ansiktet och hela kroppen). Smärtstillande läkemedel.

Brännskadan kan fördjupas inom 2-3 dygn från skadan. Ytliga skador läker inom 2-3 veckor.

Om skadorna inte har läkts, är de djupare än bedömningarna eller så har de fördjupats till exempel på grund av en infektion och då är det skäl att söka sig till en noggrannare bedömning.

Vuxen - Huvudtrauma

Publicerad: 12.04.2024

Version: 6

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Vad har hänt?
- ▶ Tid och plats för händelsen?
- ▶ Skademekanism och -energi?
- ▶ Finns det tecken på yttre skador?
- ▶ Hurdant är patientens allmäntillstånd och medvetandegrad?
- ▶ Kraftig kräkning, huvudvärk, yrsel?
- ▶ Kramper?
- ▶ Förvirring, minnesluckor?
- ▶ Sår eller hematom?
- ▶ Finns det alkohol- eller annan drog-/läkemedelsanvändning i bakgrunden?
- ▶ Bor patienten ensam?
- ▶ Hur har patienten vårdat symtomet hemma?
- ▶ Primärsjukdomar och medicinering? (blodförtunnande medicinering)

Se också

- ▶ Huvudvärk
- ▶ Kramper
- ▶ Kräkning
- ▶ Misshandel
- ▶ Sår
- ▶ Öron- och hörselsymtom

Nödsituation - 112

- ▶ Störning i medvetandegraden
 - ▶ Svår smärta
 - ▶ Krampar
 - ▶ Medvetslöshet
 - ▶ Neurologiska symtom (syn- eller hörsselförlust, förstår inte tal eller skriven text, avsaknad av känsel i kroppen eller extremiteterna)
 - ▶ Har ramlat upprepade gånger
 - ▶ Har haft krampanfall
 - ▶ Multiskadade patienter
 - ▶ Rinner blod eller vätska från örat
- Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotala minuter): Orkar inte sitta utan stöd eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som gör att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Amnesi (minneslucka)
- ▶ Berusad patient
- ▶ Illamående
- ▶ Exceptionell trötthet
- ▶ Ingen möjlighet till uppföljning hemma
- ▶ Blödningsbenägenhet (hemofilipatienter)
- ▶ Blödande sår i huvudet
- ▶ Misstanke om fraktur i ansiktet
- ▶ Förvirring
- ▶ Använder antikoagulant, konsultera läkare
- ▶ Patienten har skadat huvudet för några dygn sedan och symtomen har blivit värre

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Skadat huvudet för några dygn sedan, försättningsvis huvudvärk eller känsla av illamående

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Långvarig (>2 veckor) huvudvärk efter trauma utan kräkning

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- Huvudtrauma som inte är förknippat med medvetslöshet eller störning i medvetandet kan
- ▶ vårdas hemma, om det finns en annan person på plats som kan övervaka eventuella förändringar i medvetandegraden. Se Mer information.

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ N79 - Hjärnskakning
- ▶ N80 - Huvudskada, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Lågenergisk huvudtrauma som inte är förknippat med medvetslöshet eller störning i medvetandet kan vårdas hemma, om det finns en annan person på plats som kan övervaka eventuella förändringar i medvetandegraden. I lindriga symtom kan ingå huvudvärk, illamående, yrsel, minnesosäkerhet och trötthet. Mot smärtan kan man vid behov ta receptfri smärtmedicin (till exempel paracetamol). Det lönar sig också att undvika kraftig fysisk ansträngning och alkohol de följande dagarna. Om det uppkommer störningar i medvetandegraden, förvirring, dåsighet, kraftiga kräkningar eller kraftig huvudvärk ska man se till att den skadade får vård. Under nattsömn är det skäl att väcka den skadade med några timmars mellanrum för att kontrollera medvetandegraden. En person som fått en mycket lindrig huvudskada kan i allmänhet återgå till arbetet efter 1-3 dygns vila. Att återhämta sig från en lindrig huvudskada tar en vecka eller till och med längre.

Vuxen - Huvudvärk

Publicerad: 08.02.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ När och i vilken situation började huvudvärken?
- ▶ Hur började den (akut, i sakta mak)?
- ▶ Hurdan är huvudvärken till sin karaktär?
- ▶ Var känns värken (bakhuvudet, sidan, tinningen, hela huvudet)?
- ▶ Finns det en olyckshändelse i bakgrunden? Se Huvudtrauma
- ▶ Är värken förknippad med illamående?
- ▶ Är huvudvärken förknippad med andra neurologiska symtom? Yrsel, synstörningar, sidoskillnader i extremiteterna, kramper, domningssymtom, svårighet att producera tal
- ▶ Tecken på infektion? Feber, stelhet i nacken, nedsatt allmäntillstånd, hudsymtom, influensasytom, ljuskänslighet i ögonen
- ▶ Har patienten haft likadan huvudvärk tidigare?
- ▶ Har patienten tagit smärtmedicin mot huvudvärken, hurdan dos och har det hjälpt? Vilket läkemedel? När?
- ▶ Har patienten spänningar i musklerna i nacken-skuldrorna?
- ▶ Har patienten stress?
- ▶ Har patienten diagnosticerats med migrän?

Se också

- ▶ Huvudtrauma
- ▶ Komplikation efter åtgärd eller behandling
- ▶ Misstanke om blodcirkulationsstörning i hjärnan
- ▶ Smärta i nacke och skuldra
- ▶ Störningar i medvetandet
- ▶ Symtom i extremiteten
- ▶ Synstörning
- ▶ Yrsel

Nödsituation - 112

- ▶ Huvudvärken är förknippad med medvetandestörning eller andra neurologiska bristsymtom
- ▶ Huvudvärken är förknippad med nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Plötslig kraftig huvudvärk för första gången eller ny typ av huvudvärk

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Förvärrad huvudvärk trots medicinering
- ▶ Shuntpatient och huvudvärk

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Huvudvärk efter en lumbalpunktion som hindrar patienten från att stå upp och fortsätter trots smärtstillande medicinering i över ett dygn

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Huvudvärk vid över en vecka lång övre luftvägsinfektion

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Har tidigare haft likadant symtom, pågått i veckor eller månader, inte förvärrats
- ▶ Allmäntillståndet bra och huvudvärk som pågått över 2 veckor
- ▶ Tätt återkommande migränanfall

Rådgivning / hemvård

- ▶ Anvisningar för smärtlindring
- ▶ Tidigare diagnosticerad migränpatient får medicineringsanvisning
- ▶ Huvudvärkssymtom och luftvägssymtom, allmäntillståndet bra

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ N01 - Huvudvärk
- ▶ N80 - Huvudskada, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Tillräcklig smärtlindring, om inte kontraindikationer så ibuprofen + paracetamol.

Av migränpatienter kontrolleras om han eller hon har tagit full dos av de av läkaren ordinerade anfallsläkemedlen. Dessutom ges anvisningar om att vila i mörker.

Spänningshuvudvärk lindras ofta av att man rör på sig.

Vuxen - Symtom i extremiteten

Publicerad: 03.05.2024

Version: 8

Grunder

Klargöra

- ▶ Hurdana symtom: smärta, känsel, temperatur, färg?
- ▶ När har symtomen börjat, akut eller med tiden?
- ▶ Har patienten haft motsvarande tidigare?
- ▶ Hur länge har det tagit för symtomen att utvecklas?
- ▶ Fungerar extremiteten normalt? Motorik?
- ▶ Förekommer svullnaden i ena nedre extremiteten eller i båda?
- ▶ Förekommer vilosmärta?
- ▶ Allmäntillståndet? Primärsjukdomar? Medicinering?
- ▶ Har patienten tidigare ryggsmärta som strålar ut i extremiteten?
- ▶ Har patienten tagit smärtstillande läkemedel? Vilket läkemedel? När? Hur mycket?

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Cancersjukdomar
- ▶ Hudsymtom
- ▶ Skador i extremitet
- ▶ Svullnad i extremiteterna
- ▶ Sår

Nödsituation - 112

- ▶ Smärta i extremitet tillsammans med bröstsmärta eller tydlig andnöd
- ▶ Smärta som uppkommit akut och kall extremitet
- ▶ Outhärdlig smärta som inte reagerar på smärtstillande läkemedel

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Kraftiga inflammationssymtom (smärta, rodnad, värmekänsla, svullnad) i extremiteten/leden
- ▶ Svullnad i båda extremiteterna med tilltagande andnöd
- ▶ Plötslig smärta i extremiteten och muskelsvaghet

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Ny ensidig svullnad utan infektionssymtom (rörelse, värme, känslan normal, misstanke om ventrombos)
- ▶ Kraftig smärta i roten av stortån

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Svullnad i båda nedre extremiteterna, ingen andnöd eller bröstsmärta
- ▶ Färska symtom i flera leder, diagnostiska utredningar
- ▶ Reumapatienter vars symtom blivit värre och svullnaderna i lederna ökat
- ▶ Nytt underbenssår (om symtomfri i övrigt)
- ▶ Lindrigt domningssymtom i båda övre extremiteterna utan andra symtom (axel-skulderrelaterat symtom)

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Tidvis återkommande eller kronisk ensidig svullnad
- ▶ Belastningssmärta i extremiteten/leden eller artrossmärta som blivit värre
- ▶ Ledsymtom, ingen ledsvullnad eller funktionsbegränsning
- ▶ Långvarig eller störande smärta i extremitet utan andra symtom, smärtstillande läkemedel hjälper

Rådgivning / hemvård

- ▶ Smärta i stöd- och rörelseorganen utan trauma, om smärtan inte är invalidiserande eller om den kan behandlas kortvarigt med receptfria produkter
- ▶ Artrossymtom utan inflammatorisk ledsvullnad som tidigare undersökts

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ L08 - Symptom / besvär beträffande skuldra
- ▶ L09 - Symptom / besvär beträffande arm
- ▶ L10 - Symptom / besvär beträffande armbåge
- ▶ L11 - Symptom / besvär beträffande handlov
- ▶ L12 - Symptom / besvär beträffande hand & fingrar
- ▶ L13 - Symptom / besvär beträffande höft
- ▶ L14 - Symptom / besvär beträffande lår / vad
- ▶ L15 - Symptom / besvär beträffande knä
- ▶ L16 - Symptom / besvär beträffande vrist
- ▶ L17 - Symptom / besvär beträffande fot / tå

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Smärta i de nedre extremiteterna](#)
- ▶ [Jourhuset: Åderbråck](#)

Instruktioner om egenvård

Om patienten har stödstrumpor för svullnad i benen, frågar man och påminner om användningen av dem.

Vuxen - Svullnad i extremiteterna

Publicerad: 03.05.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Är svullnaden ensidig eller på båda sidorna
- ▶ Förekommer samtidig smärta eller hudfärgändring i extremiteten?
- ▶ Förekommer andnöd vid vila eller lätt ansträngning (t.ex. då patienten går?)
- ▶ Har patienten feber?
- ▶ Förändring i vikten (i samband med svullnad i båda nedre extremiteterna)?

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ högenergi våld
- ▶ Skador i extremitet
- ▶ Symtom i extremiteten

Nödsituation – 112

- ▶ Svullnad i nedre extremiteten och andnöd vid vila eller liten ansträngning

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Akut svullnad och svår smärta eller annat allmänt symtom (t.ex. feber)

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Ensidig svullnad utan yttre orsaker (t.ex. trauma), ingen andnöd eller andra allmänna symtom
- ▶ Svullnad i båda nedre extremiteterna och andnöd vid ansträngning (inga vilosymtom)

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Svullnad i båda nedre extremiteterna utan andnöd

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Hjärtinsufficiens som behandlas med diuretikabehandling: tillfällig höjning av diuretikadosen och vätskebegränsning

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A08 - Svullnad
- ▶ K07 - Svullna vrister / ödem
- ▶ L14 - Symptom / besvär beträffande lår / vad
- ▶ L16 - Symptom / besvär beträffande vrist
- ▶ R02 - Andnöd / dyspné

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Om patienten har stödstrumpor för svullnad i benen, frågar man och påminner om användningen av dem.

Vuxen - Skador i extremitet

Publicerad: 28.03.2024

Version: 6

Grunder

Klargöra

- ▶ När och var har det hänt?
 - ▶ Hur har skadan uppkommit (skademekanism och -energi)? Se högenergisk skada
 - ▶ I vilken kroppsdel? Felställningar? Känsel- eller färgförändringar i extremiteten?
 - ▶ Kan patienten stå på benet?
 - ▶ Finns det tecken på betydande blödning?
 - ▶ Är huden blek och svettig?
 - ▶ Vad gör patienten eller vad kan hen inte göra? (Står, sitter utan stöd/med stöd, ligger)
 - ▶ Smärtans styrka?
 - ▶ Beakta nedsatt smärtförmåelse hos bl.a. diabetiker och alkoholister
- I skador i extremiteterna måste extremitetens storlek beaktas, i övre extremiteterna är
- ▶ skador inte så betydande för patientens vitala livsfunktioner som t.ex. skador i låret (blödningsrisk osv.)
 - ▶ Allmäntillståndet?

Se också

- ▶ Hudsymtom
- ▶ högenergi våld
- ▶ Ryggsmärta
- ▶ Störningar i medvetandet
- ▶ Svullnad i extremiteterna
- ▶ Symtom i extremiteten
- ▶ Sår

Nödsituation - 112

- ▶ Öppen fraktur eller betydande hudskada
- ▶ Instabil fraktur
- ▶ Höftluxation
- ▶ Felställning av långa ben
- ▶ Outhärdlig smärta
- ▶ Nedsatt medvetandegrad
- ▶ Livshotande blödning

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Skada på extremitet samt blek och sval extremitet eller känselproblem eller tydlig felställning

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Låst knä
- ▶ Skada på extremitet, svår smärta och svårigheter att använda extremiteten normalt, men inte felställning, känsel- eller blodcirkulationsproblem
- ▶ Gipsad extremitet med förvärrad svullnad och smärta

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Knä- eller vristskada, men kan stå på extremiteten och ingen felställning
- ▶ Skada i övre extremiteten och kan använda extremiteten nästan normalt
- ▶ Skadat gips

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Belastningssmärta i extremiteten/leden eller artrossmärta som blivit värre
- ▶ Reversibel upprepad luxation i skulderled och knäskål
- ▶ Vriststukning

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ L08 - Symptom / besvär beträffande skuldra
- ▶ L09 - Symptom / besvär beträffande arm
- ▶ L10 - Symptom / besvär beträffande armbåge
- ▶ L11 - Symptom / besvär beträffande handlov
- ▶ L12 - Symptom / besvär beträffande hand & fingrar
- ▶ L13 - Symptom / besvär beträffande höft
- ▶ L14 - Symptom / besvär beträffande lår / vad
- ▶ L15 - Symptom / besvär beträffande knä
- ▶ L16 - Symptom / besvär beträffande vrist
- ▶ L17 - Symptom / besvär beträffande fot / tå
- ▶ L18 - Muskelsmärta

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Muskelbristning och muskelkramp](#)

Instruktioner om egenvård

Bristning, sträckning och stukning:

Akut behandlingsprotokoll PEACE:

P-Protect (Skydda) = Undvik att lägga tyngd på den skadade kroppsdelens rörelser

E-Elevate (Höj) = Lyft det skadade området ovanför hjärtat.

A-Avoid anti-inflammatory modalities (Överväg) = Överväg noggrant behovet av smärtstillande läkemedel samt kyla för att vårda smärtan.

C-Compress (Applicera kompression) = Mekanisk kompression minskar svullenhet och blödning.

E-Educate (Ge anvisningar) = Aktiv rehabilitering läker skadan snabbare.

Vård efter det akuta tillståndet:

L-Load (Belasta) = Utsätt för belastning så fort som symtomen tillåter det.

O-Optimism (Håll dig positiv) = En positiv attityd främjar läkandet.

V-Vascularisation (Stöd återhämtningen av blodcirkulationen) = Motion sätter fart på blodcirkulationen och gör läkandet snabbare.

E-Exercise (Träna) = Påbörja så fort som möjligt rehabiliterande träning som hindrar nya skador från att ske.

Vuxen - Våldtäkt

Publicerad: 08.02.2024

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ När och var har det skett?
- ▶ Hurdant är patientens allmänna mående?
- ▶ Tecken på skada?
- ▶ Har patienten gjort polisanmälan?
- ▶ Primärsjukdomar och medicinering?

Se också

- ▶ HIV misstanke
- ▶ högenergi våld
- ▶ Misshandel

Nödsituation - 112

- ▶ Alla våldtäkter och våldtäktsmisstankar för att polisen ska få information:

Hänvisas till vård 24/7

- Om patienten inte vill göra polisanmälan styrs offret till jouren för att få känslomässigt stöd, klinisk undersökning av skadorna samt könssjukdomstest (könssjukdomar, hepatiter, hiv) och programmering av kontroller
- ▶ OBS! Om patienten är under 18 år görs alltid anmälan till barnskyddet och polisen, även om barnet eller de närstående inte vill göra polisanmälan
 - ▶ Socialjouren för ordnande av krisstöd
 - ▶ Styrning av patienten till SERI-stödcentret

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Av polisen kan man begära en polis som stödperson åt patienten för polisanmälan och vidare undersökningarna
- ▶ Brottsofferjouren, telefonnummer 0203 16117
- ▶ Styrning av patienten till SERI-stödcentret
- ▶ Om det nyss inträffat får man inte duscha, tvätta sig eller tvätta händerna. Kläderna får inte bytas.

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ Z25 - Problem relaterade till misshandel / skadliga händelser

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Buksmärta eller blödning hos gravid

Publicerad: 08.02.2024

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Vilken graviditetsvecka?
- ▶ Har allt gått normalt? (Placenta praevia, sätesbjudning, flerbördsgraviditet)
- ▶ Tidigare graviditeter/förlossningar?
- ▶ Kontraktioner och hur tätt?
- ▶ Krystningsbehov?
- ▶ När har flytningen/blödningen börjat?
- ▶ Är flytningen/blödningen kontinuerlig?
- ▶ Flytningens/blödningens kvalitet och mängd? Koagel?
- ▶ Har magen skadats?
- ▶ Primärsjukdomar och medicinering? Blodförtunnande medicinering?
- ▶ Allergier?
- ▶ Blodgrupp!

Se också

- ▶ Buksmärta
- ▶ Smärta eller symtom i könsorganen
- ▶ Symtom under barnsängsperioden

Nödsituation - 112

- ▶ Riklig blödning och allmäntillståndet har rasat
- ▶ Kraftigt behov att krysta
- ▶ Fostervattnet har gått tidigare än graviditetsvecka 36 (transport liggande)
- ▶ Barnet eller navelsträngens syns
- ▶ Barnet håller på att födas/har fötts
- ▶ Kontraktioner med mindre än 8 min mellanrum och tidigare snabb födsel
- ▶ Blödning från slidan och buksmärta/feber efter graviditetsvecka 20
- ▶ Riklig blödning från slidan efter graviditetsvecka 20
- ▶ Svår, akut buksmärta och störning i medvetandet

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Blödning och svår smärta i tidig graviditet (< 12 graviditetsveckor)
- ▶ Blödning från slidan utan andra symtom under graviditetsveckorna 12-20
- ▶ Riklig blodig flytning efter förlossning (< 6 veckor)
- ▶ Svår smärta i nedre buken eller feber efter förlossning (< 6 veckor)

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Lindrig blödning från slidan utan andra symtom i graviditetsveckorna 12-22
- ▶ Lindrig buksmärta (kräver inte smärtmedicinering), ingen blödning från slidan efter graviditetsvecka 22

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Misstanke om graviditet och graviditetsveckorna < 12, lindrig blödning/flytning (som t.ex. motsvarar menstruation)

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Patienten ska vid alla blödningar i början av graviditeten göra ett graviditetstest (fås från apotek eller affär) 4 veckor efter missfallet/blodiga flytningen. Kontakt till primärvården om det är positivt
- ▶ Kontakt till primärvården om blödningen/flytningen fortsätter länge (över 2-3 veckor) eller om patienten får infektionssymtom
- ▶ Gravida har fått kontaktuppgifter direkt till förlossningssjukhuset för eventuella problem under graviditeten samt i fall förlossningen sätter igång, samtalen styrs med låg tröskel till dessa tjänster

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D01 - Buksmärta / magkramp, allmän
- ▶ U01 - Smärta vid urinering/dysuri
- ▶ U02 - Täta urinträngningar/pollakisuri
- ▶ W03 - Blödning under graviditet
- ▶ W05 - Uppkastning/illamående under graviditet
- ▶ W29 - Symptom/besvär gällande graviditet
- ▶ X13 - Blödning efter samlag
- ▶ X16 - Vulvasymptom/besvär

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Knapp, övergående och smärtfri blödning är vanlig och ofarlig, försvinner ofta inom 1—2 dagar och uppföljning hemma räcker.

Rikligare eller långvarigare blödning före graviditetsvecka 8 tyder på missfall.

Om patienten är smärtfri och allmäntillståndet inte har försämrats, räcker det med uppföljning hemma, ge anvisningar om att göra ett graviditetstest hemma om 4 veckor. Kontakt med primärvården om testet är positivt.

Om blödningen blir långvarig (över 2–3 veckor) kontakt till den egna hälsostationen.

Vuxen - Bröstsmärta

Publicerad: 08.02.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Hurdan är smärtan (tryckande, vidsträckt, stickande, remliknande)?
- ▶ Hur började smärtan (vid vila, ansträngning, kraftansträngning)?
- ▶ Var känns smärtan?
- ▶ Strålar smärtan någonstans (halsen, överarmarna, ryggen, magen)?
- ▶ Andningssvårighet
- ▶ Övriga allmänna symtom (illamående, svaghet, yrsel)
- ▶ Påverkas smärtan av andningen?
- ▶ Påverkas smärtan av ställningen?
- ▶ Känns smärtan när man trycker på bröstkorgen?
- ▶ Påverkas smärtan av ansträngning?
- ▶ Syns något avvikande på huden?
- ▶ Har patienten skadat sig?
- ▶ Använder patienten nitro, hjälper de?
- ▶ Primärsjukdomar och allergier
- ▶ Psykiska symtom/ångest?

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Buksmärta
- ▶ Halsbränna
- ▶ Hosta
- ▶ Högt blodtryck
- ▶ Rytmstörning
- ▶ Smärta i sidan och bröstkorgen
- ▶ Yrsel

Nödsituation - 112

- ▶ Ny, akut, svår bröstsmärta som kan kännas som ett tryck, känsla av tyngd, halsbränna
- ▶ Smärta som strålar till överarmarna, halsen, ryggen
- ▶ Rivande bröstsmärta som även känns i magen eller ryggen
- ▶ Känningar av bröstsmärta och andnöd, svettning, illamående eller svaghet
- ▶ Medvetslöshet (också kortvarig) i samband med smärta
- ▶ Bröstsmärta med rytmstörningskänningar
- ▶ Svår smärta och andnöd efter trauma
- ▶ Som nytt symptom bröstsmärta i anslutning till ansträngning och som går om vid vila
- ▶ Bröstsmärta som nytt symptom, också lindrig, kontinuerlig eller upprepas lätt

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Kontinuerlig svår smärta i anslutning till skada i bröstkorgen

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Hosta/luftvägsinfektion och bröstsmärta i samband med andning

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Ansträngningsbröstsmärta vid kraftig ansträngning som gått om hos patient med koronarsjukdom (om återkommande eller vid lätt ansträngning 1-3 dygn)

Rådgivning / hemvård

- ▶ Kortvariga stickningar i bröstet som gått om hos tidigare frisk patient, nu symtomfri och välmående
- ▶ Bröstsmärta som palperas vid en särskild punkt på bröstkorgen, patienten i övrigt i gott skick
- ▶ Icke återkommande ansträngningsbröstsmärta hos koronarsjukdomspatient, smärtan gått om (vid behov tidsbokning om förekomsten av smärta ökat jämfört med tidigare)
- ▶ Bröstsmärta i anslutning till rörelse i övre kroppen, symtom som tolkas som skelettbaserad, inga infektionssymtom
- ▶ Om kranskärslsjukdomspatient har bröstsmärta och hen har nitrospray, instrueras hen att använda sprayen

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A11 - Bröstsmärta UNS
- ▶ K04 - Hjärtklappning / medvetenhet om hjärtverksamheten
- ▶ K05 - Avvikande / oregelbunden hjärtrytm / puls, annan
- ▶ K07 - Svullna vrister / ödem
- ▶ K80 - Hjärtarrytmi UNS
- ▶ K85 - Förhöjt blodtryck

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Rytmstörning

Publicerad: 08.02.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Kontinuerlig eller attacker eller enstaka "vridningar"?
- ▶ När började det?
- ▶ Kopplat till ansträngning?
- ▶ Är symtomet nytt?
- ▶ Svimning eller yrsel?
- ▶ Bröstmärta?
- ▶ Har patienten pacemaker?
- ▶ Andnöd? Känns symtomet vid vila eller blir det värre?
- ▶ Allmäntillståndet?

Se också

- ▶ Allergi/allergisk reaktion
- ▶ Andnöd
- ▶ Bröstmärta
- ▶ Eolycka
- ▶ Lågt blodtryck
- ▶ Störningar i medvetandet
- ▶ Yrsel

Nödsituation - 112

- ▶ Avvikande puls eller rytmstörningskänning med bröstsmärta, andnöd, svaghet, yrsel, svimning eller annat tydligt symtom på nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Rytmstörning och andnöd som känns eller blir värre vid vila
- ▶ Rytmstörningspacemakern har gett en stöt och patienten har symtom

Hänvisas till vård 24/7

Inga grunder

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Ojämn och snabb puls som kontinuerligt symtom och som avviker från tidigare, inga andra symtom
- ▶ Bultande känsla som kontinuerligt symtom

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Om rytmstörningspacemakern har slagit en gång, men patienten mår normalt kan hen kontakta sin egen pacemakerenhet följande vardag

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Ojämn puls, ej kännedom om varaktighet, symtomfri patient
- ▶ Bifynd avvikande låg puls under 40 som kontinuerligt symtom, inga andra symtom

Rådgivning / hemvård

- ▶ Återkommande och sporadiskt "hjärtfladder" hos annars symtomfri patient, vid behov icke-brådskande tidsbeställning
- ▶ Vid klappning egna läkemedel om sådana har ordinerats.

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ K04 - Hjärtklappning / medvetenhet om hjärtverksamheten
- ▶ K05 - Avvikande / oregelbunden hjärtrytm / puls, annan
- ▶ K78 - Förmaksflimmer / fladder
- ▶ K79 - Paroxysmal takykardi
- ▶ K80 - Hjärtarrytmi UNS

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Ryggsmärta

Publicerad: 08.02.2024

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Smärtans position och styrka?
- ▶ Förlamningssymtom, urinerings- eller tarmtömningsproblem?
- ▶ När har symtomen börjat? Trauma?
- ▶ Vad gör patienten? (Står, sitter utan stöd/med stöd, ligger)
- ▶ Hur länge har det tagit för symtomen att utvecklas?
- ▶ Har situationen förvärrats och under vilken tidsintervall?
- ▶ Har patienten haft motsvarande tidigare?
- ▶ Smärtmedicinering?
- ▶ Varför tog patienten kontakt nu?
- ▶ Allmäntillståndet?

Se också

- ▶ Bröstsmärta
- ▶ Buksmärta
- ▶ Huvudvärk
- ▶ högenergi våld
- ▶ Smärta i sidan och bröstkorgen
- ▶ Urineringsbesvär

Nödsituation - 112

- ▶ Högenergisk skada, t.ex. fall på över 4 m.
- ▶ Neurologiska bortfallssymtom som avancerar snabbt
- ▶ Rivande, snabbt avancerande rygg- eller buksmärta
- ▶ Outhärdlig, akut ryggsmärta eller ryggsmärta som blir värre

Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotala minuter): Orkar inte sitta utan stöd

- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Hänger ihop med trauma
- ▶ Urinretention eller avföringsinkontinens
- ▶ Outhärdlig smärta
- ▶ Feber
- ▶ Hänger ihop med buksmärta eller urinbesvär
- ▶ Benen bär inte
- ▶ Kraftig ryggsmärta trots smärtstillande medicinering

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Strålände smärta i nedre delen av ryggen och ensidig ny styrkesvaghet i nedre extremiteten (t.ex. peroneusparet)

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Domningar och stickningar som strålar ut i nedre extremiteten
- ▶ Ryggsmärta som hålls under kontroll med smärtmedicin utan styrkebrists-, urinerings- eller tarmtömningsproblem (lindrig domning bör accepteras)
- ▶ Fortsatt sjukledighet

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Utredning av långvarig ryggsmärta
- ▶ Utlåtanden samt bedömning av arbetsförmågan

Rådgivning / hemvård

- ▶ Ryggsmärta med lindriga symtom utan nervrotsymtom, hänvisas vid behov till fysioterapeut

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ L02 - Symptom / besvär beträffande rygg
- ▶ L03 - Korsryggsbesvär utan smärtutstrålning
- ▶ L81 - Skada på muskuloskeletala systemet, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Om det inte är fråga om ett besvär av jourkaraktär är rörelse läkemedel mot ryggsmärta. Instrueras att i mån av möjlighet undvika långvarigt liggande, sittande och stillastående. Smärtstillande läkemedel paracetamol + ibuprofen, om inte kontraindikationer.

Vuxen - Ögonsymtom

Publicerad: 19.12.2023

Version: 2

Grunder

Klargöra

- ▶ Allergier? Atopi?
- ▶ Varaktighet?
- ▶ Annan skada i huvudregionen (vid skador i huvudregionen ska beaktas att diagnosticering och nödvändig vård av andra skador i huvudregionen ofta går före ögonskador i triagen)

Se också

- ▶ Allergi/allergisk reaktion
- ▶ Kemikalieexponering
- ▶ Misstanke om blodcirkulationsstörning i hjärnan
- ▶ Synstörning

Nödsituation – 112

- ▶ Höger eller vänster sida har försvunnit från båda ögonens synfält (homonym hemianopi)

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Ögonlocken svullnat ihop och feber, nedsatt allmäntillstånd eller ser dubbelt
- ▶ Akut försämrad synkärpa eller synfältsbortfall i ena eller båda ögonen
- ▶ Under 4 timmar sedan ena ögats syn har försvunnit (nästan) helt
- ▶ Akut utvecklat dubbelseende
- ▶ Trubbig skada, stor energi (boll, racket/klubba, knytnäve, fall), patient med symtom
- ▶ Liten vass skada (nagel, kvist, bokkant) och symtom
- ▶ Vass skada och/eller misstanke om hål i ögat
- ▶ Fyrverkeriskador, sprängämnesskada
- ▶ Kemikalieskador (sköljning i en halvtimme på händelsplatsen och efter det styrs patienten till jouren)
- ▶ Outhärdlig smärta i ena ögat, ljuskänslighet och nedsatt syn (akut stängningsvinkelglaukom)

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Ljuskänsligt eller värkande rött öga
- ▶ Öga med svår eller långvarig varutsöndring samt ljuskänslighet eller smärta, synskärpan nedsatt eller patienten använder linser
- ▶ Rosk i ögat som inte kan avlägsnas hemma
- ▶ Rodnad och svullnad i ögonlocken, om symtomen är svåra eller blåsor på ögonlocken/huden i ansiktet
- ▶ Ögonlocken svällt ihop

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Kliande öga som receptfria läkemedel inte hjälper mot
- ▶ Känsla av sand i ögonen och ögonen runnit under en längre tid
- ▶ Långsamt utvecklat dubbelseende
- ▶ Ljusblixtar och mörka punkter/trådar syns i synfältet
- ▶ Ögat utsöndrar var, inga andra symtom
- ▶ Olika stora pupiller

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Långvarig knöl i ögat
- ▶ Synskärpa som försämrats i sakta mak

Rådgivning / hemvård

- ▶ Spontan blödning i ögat utan yttre faktor/skada
- ▶ Öga med lindrig varutsöndring i samband med t.ex. influensa: Renöring av ögat och uppföljning hemma
- ▶ Allergisymtom med kliande öga, rodnande och svullna ögonlock vårdas hemma med receptfria läkemedel (antihistamin p.o., ögondroppar)
- ▶ Känsla av sand i ögonen och rinnande ögon, egenvård med fuktande ögondroppar
- ▶ Trubbig skada, liten energi, symtomfri patient, uppföljning hemma

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ F01 - Ögonsmärta
- ▶ F02 - Rött öga
- ▶ F03 - Tårflöde/varbildning i ögat
- ▶ F05 - Störning i synförmåga, annan
- ▶ F16 - Ögonlockssymptom / -besvär
- ▶ F18 - Symptom / besvär av kontaktlinser
- ▶ F71 - Konjunktivit, allergisk
- ▶ F75 - Kontusion / blodutgjutning i öga
- ▶ F76 - Främmande kropp i öga

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Ögat är rött](#)
- ▶ [Jourhuset: Ögoninflammation](#)

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - HIV misstanke

Publicerad: 05.07.2024

Version: 7

Grunder

Klargöra

- ▶ Har man haft oskyddat sex?
- ▶ Har man köpt sex?
- ▶ Sex utomlands?
- ▶ Använt IV-narkotika?
- ▶ När ägde den oskyddade sexkontakten rum? (Obs! Förebyggande medicinering, dvs. Pep, måste inledas inom 72 timmar efter kontakt)

Se också

- ▶ Smärta eller symtom i könsorganen
- ▶ Urineringsbesvär

Nödsituation - 112

Inga grunder

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ - Våldtäkt

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Oskyddat sex: Samlag med en HIV-positiv person utan någon fungerande virusmedicinering eller där man vet att HI-viruskopiorna inte är < 200 kopior/ml blod.
- ▶ Sex mellan män
- ▶ Sex mot ersättning eller betalning
- ▶ Samlag med en användare av injicerbara droger

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Mer än 72 h sedan exponering för HIV
- ▶ Misstanke om andra könssjukdomar

Rådgivning / hemvård

- ▶ Förebyggande PEP-medicinering rekommenderas inte (lista nedan):
- ▶ Vid oralsex
- ▶ Efter vaginalt eller analt samlag om kondom har använts under hela samlaget, även om kriterierna ovan uppfylls
- ▶ Efter vaginalt eller analt samlag om man vet att HIV-kopiorna är < 200 kopior/ml
- ▶ Vid bitskador
- ▶ Vid icke-professionella sprutexponeringssituationer där det saknas information om personen som använt sprutan (s.k. parksprutor)
- ▶ Om blod eller annat sekret hamnat på frisk hud
- ▶ Om man exponerats för saliv, tårvätska, upphostning, kräkning, urin eller avföring

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ B90 - HIV-infektion / AIDS
- ▶ X23 - Rädsla hos kvinna för könssjukdom
- ▶ X70 - Syfilis hos kvinna
- ▶ X71 - Gonorré hos kvinna
- ▶ X90 - Genital herpes hos kvinna
- ▶ X91 - Kondylom i kvinnliga könsorgan
- ▶ X92 - Klamydiainfektion i kvinnliga könsorgan
- ▶ Y03 - Flytning från penis/urinrör
- ▶ Y25 - Rädsla hos man för könssjukdom
- ▶ Y70 - Syfilis hos man
- ▶ Y71 - Gonorré hos man
- ▶ Y72 - Genital herpes hos man
- ▶ Y76 - Condylom hos man

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Sår eller blödning i munnen

Publicerad: 08.02.2024

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Blödningens mängd?
- ▶ Har blödningen börjat akut utan särskilt skäl?
- ▶ Motsvarande tidigare?
- ▶ Munåtgärd? När har den gjorts?
- ▶ Primärsjukdomar och medicinering, t.ex. antikoagulant?
- ▶ Olyckshändelse?
- ▶ Skaver proteser eller tandställningen?
- ▶ Oförklarligt sår, ingen åtgärd eller olycksfall, är blödningen spontan?
- ▶ En blödande knöl i munnen (muncancermissstanke), hur länge har den funnits?
- ▶ Klarar patienten av att äta?

Se också

- ▶ Ansiktsskada, tandolycka
- ▶ Spricka/brott i tänder, proteser, tandställningar
- ▶ Sår
- ▶ Tandvärk, svullnad

Nödsituation - 112

- ▶ Kraftig oavbruten blödning
- ▶ Till följd av olyckshändelse eller åtgärd eller spontan, avtar inte då man trycker på blödningsstället

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Blödning i samband med ansiktsskada
- ▶ Tandolycka, blödning som inte upphör
- ▶ Tandställning som gått sönder och sticker, blödningen upphör inte med kompression
- ▶ Blödning och primärsjukdom eller medicinering som påverkar koagulationen
- ▶ Blödning efter att tand har avlägsnats, upphör inte på 2 timmar med givna hemvårdsanvisningar

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Postoperativ blödning, upphör då man trycker men fortsätter efter att kompressen avlägsnas

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Lindriga blödningar som orsakats av protes eller löstagbar tandställning, blödningen upphör vid tryck på blödningsstället

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D19 - Symptom / besvär beträffande tänder / tandkött
- ▶ D20 - Symptom / besvär beträffande mun / tunga / läppar
- ▶ D79 - Främmande kropp genom naturlig öppning
- ▶ D80 - Skada på matsmältningsorganen, annan
- ▶ D82 - Sjukdom i tänder / tandkött
- ▶ D83 - Sjkd i mun / tunga / läpp
- ▶ S18 - Laceration / skärsår
- ▶ S19 - Hudskada, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Små sår och skrubbsår i munnen och på tungan läker vanligen inom några dagar utan särskild behandling.

Mun-/tandköttinflammation orsakad av tandprotes kan behandlas genom att rengöra proteserna och blötlägga dem i Corsodyl-lösning i 15 minuter två gånger per dag.

Vuxen - Cancersjukdomar

Publicerad: 19.12.2023

Version: 2

Grunder

Klargöra

- ▶ Vårdplan?
- ▶ Livstestamente?

Se också

Inga symtomkort

Nödsituation – 112

- ▶ Feber, nedsatt allmäntillstånd, aktiva behandlingar pågår

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Feber, nedsatt allmäntillstånd, aktiva behandlingar pågår, klarar själv av att uppsöka vård
- ▶ Otillräcklig smärtmedicinering

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Biverkningar av cancerbehandlingen som framkommit hemma, at bra eller måttligt (i första hand kontakt till vårdande enheten)

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Otillräcklig smärtbehandling (ej akut förändrad smärta)

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Bedömning av arbetsförmågan hos cancerpatient

Rådgivning / hemvård

- ▶ Behov av avdelningsvård för patient i hospiscevård (ring hemvårdsavdelningen)
- ▶ Otillräcklig smärtmedicinering?

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A04 - Svaghet / trötthet, allmän
- ▶ A79 - Cancer, ospecificerad

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Störningar i medvetandet

Publicerad: 08.02.2024

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Hurdana symtom har patienten?
- ▶ När har symtomen börjat? Exakt tidpunkt
- ▶ Sidoskillnader i extremiteterna, hänger mungipan, störning i att producera eller förstå tal, synstörningar, balanssvårighet eller svårighet att gå?
- ▶ Akuta synstörningar?
- ▶ Störning i att producera tal?
- ▶ Akut eller tilltagande förvirring?
- ▶ Föregick medvetslösheten av bröstsmärta eller rytmstörningskänningar?
- ▶ Har patienten haft motsvarande tidigare?
- ▶ Primärsjukdomar?
- ▶ Medicinering? Blodförtunnande medicinering?
- ▶ Allmäntillstånd?
- ▶ Var svimmandet förknippat med någon exponeringsfaktor (synen av blod, stående i värme, fasta, i samband med WC-besök, rakning el.dyl.)
- ▶ Var svimmandet förknippat med bröstsmärta, andnöd eller rytmstörningskänning

Se också

- ▶ Akut förvirring
- ▶ Huvudtrauma
- ▶ Högt blodsocker eller misstanke om färsk typ 1 diabetes
- ▶ Lågt blodsocker
- ▶ Minnesförlust
- ▶ Misstanke om blodcirkulationsstörning i hjärnan
- ▶ Yrsel

Nödsituation - 112

- ▶ Nytt neurologiskt bortfallssymtom (förändring i extremitetens sensomotorik, svårighet att producera tal, synstörning)
- ▶ Störning i medvetandet som sänker allmäntillståndet
- ▶ Vilken som helst störning i medvetandet som inte har gått om
- ▶ Svårighet att producera eller förstå tal

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Störning i medvetandet som gått om
- ▶ Minnesstörning som gått om utan andra symtom
- ▶ Akut förvirring (nedsatt medvetandegrad, uppmärksamhet och observationsförmåga, rädslor, upprördhet, autonoma nervsystemets aktivering)
- ▶ Ansiktsförlamning utan andra neurologiska symtom (ena ansiktshalvan är förlamad, ögat kan inte stängas, pannan rynkas inte. Vid förlamningssymtom i endast nedre delen av ansiktet, misstänk blodcirkulationsstörning i hjärnan och ring 112)
- ▶ Svimning som inte är förknippad med tydlig exponering eller kännedom om svimningsbenägenhet

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Diabetespatientens hypoglykemi med lindriga symtom. Medicinerings- och behandlingsbedömning av den egna läkaren

Rådgivning / hemvård

- ▶ Kollapsbenägenhet som har undersökts tidigare och konstaterats ofarlig. Vid behov tilläggsutredningar på mottagning med tidsbeställning
- ▶ Diabetespatientens hypoglykemi med lindriga symtom. Medicinerings- och behandlingsbedömning av den egna läkaren

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A04 - Svaghet / trötthet, allmän
- ▶ K89 - Transitorisk cerebral ischemi
- ▶ N06 - Känslorubbning, annan
- ▶ N07 - Kramper / krampanfall
- ▶ N18 - Förlamning / svaghet
- ▶ N19 - Talrubbningar
- ▶ N28 - Funktionsbegränsning / handikapp beträffande nervsystemet
- ▶ N80 - Huvudskada, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

En medvetslös patient som andas normalt placeras i vänster sidoläge, kontrollera att luftvägarna är öppna.

Vuxen - Komplikation efter åtgärd eller behandling

Publicerad: 01.02.2024

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Huvudsakligt symtom/skada?
- ▶ När har symtomen börjat?
- ▶ Till en hurdan åtgärd hänför sig symtomet/komplikationen?
- ▶ När har åtgärden gjorts?
- ▶ Har patienten kontaktat enheten som utförde operationen/åtgärden?
- ▶ Haft motsvarande symtom tidigare?
- ▶ Har symtomet vårdats hemma?
- ▶ Hurdant är allmänna måendet?
- ▶ Primärsjukdomar och medicinering?
- ▶ Allergier?
- ▶ Ålder?

Se också

- ▶ Symtom under barnsängsperioden
- ▶ Sår

Nödsituation - 112

- ▶ Behov av omedelbara åtgärder för att rädda livet
- ▶ Allvarlig störning i vitala livsfunktionerna eller medvetandegraden
- ▶ Feber eller andnöd efter hjärtoperation (t.ex. PPS-misstanke)
- ▶ Allmäntillståndet har rasat
- ▶ Andningssvårighet
- ▶ Bröstsmärta
- ▶ Blödning, särskilt efter åtgärder i svalget
- ▶ Allvarliga komplikationer efter operation
- ▶ Outhärdlig smärta som är okontrollerbar

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Blödning efter tonsillektomi
- ▶ Blödning i näsan efter näsoperation
- ▶ Blödningsproblem efter koronarangiografi el.dyl
- ▶ Problem efter insättning av pacemaker
- ▶ Symtom som börjat akut efter åtgärd
- ▶ Smärta i ögat och synen har försämrats (ögat opererats)
- ▶ Problem efter medicininjektioner i led

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Symtombild som inte är förknippad med störning i vitala livsfunktionerna eller andra risksymtom
- ▶ Infektioner efter ÖNH-operation (feber/varighet ad 2 veckor efter operationen)
- ▶ Komplikationer i plastikkirurgiskt sår
- ▶ Ledprotesinfektioner
- ▶ Komplikationer i blodkärlskirurgiskt operationssår
- ▶ Postoperativa problem med opererad skada
- ▶ Postpunktionell huvudvärk < 3 dygn
- ▶ Blödande/inflammerat operationssår som spruckit ytligt (
- ▶ Serompunktion, patienten i bra skick
- ▶ Problem efter medicininjektioner (ej hjälp av smärtmedicin)

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Symtom som inte kräver omedelbar vård, at bra
- ▶ Lindriga komplikationer efter operation
- ▶ Ytligt sprucket operationssår, ingen blödning eller inflammation

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Problem efter medicininjektioner (smärtmedicinering)

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A87 - Komplikation av kirurgisk / medicinsk behandling

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Anvisningar för hemvård som patienten fått från den behandlande enheten.

Vuxen - högenergi våld

Publicerad: 04.07.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Vad har hänt? (t.ex. skademekanism, energi, hurdan fordon, vilken skyddsutrustning användes, är t.ex. hjälmen sönder)
- ▶ Hurdana symtom/skador?
- ▶ Händelsetid och -plats
- ▶ Ålder och primärsjukdomar, allergier
- ▶ Fortsatt risk?
- ▶ Eventuellt självmordsförsök?
- ▶ Eventuella medresenärers situation?
- ▶ Allmänna måendet före olyckan och efter den? Kan patienten röra på sig självständigt? Finns det behov av hjälpmedel?
- ▶ Påverkan av berusningsmedel? Berusning kan maskera symtom och göra bedömningen svår!
- ▶ Har akutvården gjort en bedömning på händelseplatsen
- ▶ Hurdant är allmänna måendet?

Högenergi våld:

- ▶ Fall från mer än 4 meter eller nedför flera trappsteg
- ▶ Slungats ut från en bil eller passageraren avlidit
- ▶ Bilolycka med märkbara deformationer på fordonet/rullat runt via taket
- ▶ Krock med annat motorfordon (motorcykel, moped, fyrhjuling, vattenskoter) > 40 km/h
- ▶ Cykelolycka i hög fart/krock t.ex. nedför i hög fart
- ▶ Personen har blivit överkörd av ett fordon (räcker även med en enstaka kroppsdel) eller slungats ut när fordonet fått en knuff
- ▶ Fall från hästrygg med märkbar skadeenergi som förhandsuppgift
- ▶ Kraftig klämning av kropp/kroppsdel OBS: Hos äldre personer är mindre energi redan hög energi och skadorna kan vara allvarliga!

Se också

- ▶ Ansiktsskada, tandolycka
- ▶ Brännskador
- ▶ Huvudtrauma
- ▶ Självdestruktivitet
- ▶ Skador i extremitet
- ▶ Sår

Nödsituation - 112

- ▶ Kontaktas från händelseplatsen oavsett tillstånd
- ▶ Högenergiskada som inträffat inom några dagar och försämrat tillstånd eller andningssvårigheter

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Kontaktas inom ett dygn från händelsen

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Misstanke om högenergiskada och kan inte använda en enskild extremitet som vanligt
- ▶ Kontaktas inom några dagar efter händelsen och patienten har något symptom

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Gammal skada ger symtom

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A80 - Skada, ospecificerad
- ▶ A81 - Skador, multipla

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Se specifikt symtomkort, t.ex. SÅR, HUVUDSKADA.

Vuxen - Buksmärta

Publicerad: 01.02.2024

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Finns det tecken på allvarlig sjukdom, såsom nedsatt allmäntillstånd eller kallsvettighet?
- ▶ När och hur har det börjat? Plötsligt? Så småningom?
- ▶ Smärtans styrka? Outhärdlig? Stark? Måttlig? Lindrig?
- ▶ Smärtans karaktär och läge? Tilltagande? Minskande?
- ▶ Har patienten haft liknande smärta tidigare? När? Har det gjorts några undersökningar?
- ▶ Andra symtom? Kräkningar? Diarré? Feber? När fungerade magen senast? Har urinen kommit normalt?
- ▶ Operationer i bukområdet? Känd sjukdom i bukområdet, känt besvär?
- ▶ Har patienten tagit smärtstillande läkemedel? Vilket läkemedel? Hur mycket? När?
- ▶ Utred för kvinnor i fertil ålder: Känd graviditet?
- ▶ **Obs! Kom ihåg eventuella hjärtrelaterade orsaker vid smärta i övre delen av buken.**

Se också

- ▶ Diarré och förstoppning
- ▶ Feber
- ▶ Halsbränna
- ▶ Kräkning
- ▶ Smärta i sidan och bröstkorgen

Nödsituation - 112

- Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotal minuter): Orkar inte sitta utan stöd
- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig
 - ▶ Allmäntillståndet dåligt
 - ▶ Buksmärta och även övergående medvetandestörning
 - ▶ Outhärdlig smärta
 - ▶ Kraftig rivande eller platsbytande smärta
 - ▶ Kraftig och ökande smärta efter operation, smärtstillande läkemedel hjälper inte
 - ▶ Kraftig smärta efter olycksfall
 - ▶ Ny typ av kraftig smärta som förhindrar rörelse

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Kraftig smärta över 4 h, smärtstillande läkemedel hjälper inte
- ▶ Kraftig smärta och feber
- ▶ Buksmärta och tydligt minskad urinering (urineringssymtomet har varat i minst 12 h)
- ▶ Magen har inte fungerat på över 3 dygn och kräks
- ▶ Feber efter operation

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Måttlig smärta och feber
- ▶ Gulhet som nytt symtom

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Måttlig ny smärta
- ▶ Feber (ca 37–38°C)

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Långvarig måttlig eller lindrig smärta

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D01 - Buksmärta / magkramp, allmän
- ▶ D02 - Magsmärta / värk i epigastriet
- ▶ D06 - Lokaliserad buksmärta, annan

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Förstoppning](#)

Instruktioner om egenvård

Se vid behov DIARRÈ OCH FÖRSTOPPNING

Vuxen - Blodförtunnande behandling

Publicerad: 19.12.2023

Version: 2

Grunder

Klargöra

- ▶ Ålder
- ▶ Primärsjukdomar
- ▶ Vilken medicin är det fråga om
- ▶ När har medicineringen inletts
- ▶ Vilket är medicineringens användningssyfte
- ▶ Hurdant problem orsakar medicinen

Se också

- ▶ Huvudtrauma
- ▶ Symtom i näsan och bihålorna
- ▶ Symtom i ändtarmsöppningen

Nödsituation - 112

- ▶ Kraftig buksmärta
- ▶ Allmäntillståndet har rasat
- ▶ Blödning som inte upphör
- ▶ Nedsatt medvetandegrad eller neurologiskt symtom efter huvudtrauma

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Svart avföring
- ▶ Sipprande blödning som inte upphör

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Stora blåmärken som uppkommit av sig själv (stora som handflatan)

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Återkommande lindrig näsblödning, kontinuerligt små blåmärken

Rådgivning / hemvård

- ▶ Medicinen har inte intagits (i allmänhet ersätts inte enstaka doser. Följande dos tas normalt. Se medicinspecifik ordination i läkemedelsdatabasen)
- ▶ INR är inte i området för behandling och patienten har inte blödning (områdesspecifikt, konsultation av läkare?)

Patienten på kommande till åtgärd och oklarhet med blodförtunnande behandlingen. Handling i enlighet med åtgärdsenhetens anvisningar. Har anvisningarna antecknats i patientdatasystemet. Allmänna anvisningar i Terveysportti, läkarens databas "warfarinbehandling"

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A10 - Blödning, Hemorragi UNS
- ▶ D14 - Hematemes / blodkräkning
- ▶ D16 - Blödning från ändtarmen
- ▶ R06 - Näsblod / epistaxis
- ▶ S16 - Kontusion

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Högt blodtryck

Publicerad: 18.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Vilken är blodtrycksnivån?
- ▶ Vad fick patienten att ringa nu?
- ▶ Vad är pulsen?
- ▶ Varför har blodtrycket ändrat nu?
- ▶ Andra symtom (huvudvärk, bröstsmärta, nedsatt allmäntillstånd, feber, andnöd, yrsel)
- ▶ Prestationsförmåga (orkar patienten gå normalt)?
- ▶ Primärsjukdomar, medicinering?

Se också

- ▶ Huvudvärk
- ▶ Lågt blodtryck
- ▶ Yrsel

Nödsituation - 112

- Hög feber och puls samt högt blodtryck: misstanke om hypertensiv kris (symtom: blodtrycket är i allmänhet över 180-200 mmHg och diastoliska över 120-130 mmHg, patienten har huvudvärk, synstörningar, illamående, andnöd eller bröstsmärta eller svår yrsel)
- ▶

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Svår yrsel
- ▶ Gravid och högt blodtryck (OBS! Smärta i övre buken, synstörningar, svullnad)

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- Blodtrycket är över 180-200/110, inga tecken på hypertensiv kris, inga allmänna symtom.
- ▶ Vid telefonkontakt kontroll av medicineringen och vid behov doshöjning. Ska uppsöka vård inom 1-3 dygn.

Tidsbokning utan brådskas (4-7 dygn)

- ▶ Blodtryck som är kontinuerligt högt vid egna mätningar (över 135/85) utan andra symtom

Rådgivning / hemvård

- ▶ Mätning av blodtryck och puls. Värdena antecknas. Om måendet är bra och blodtrycket under allvarliga värden, uppföljning under 4 dygn morgon och kväll
- ▶ Med läkarens stöd direkt medicinändring om inga andra symtom
- ▶ Om medicinering, använder patienten den regelbundet?
- ▶ Lakrits- och salmiakprodukter samt alkohol ska undvikas
- ▶ Undvik salt

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ K85 - Förhöjt blodtryck
- ▶ N01 - Huvudvärk
- ▶ N17 - Svindel / yrsel

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Lågt blodtryck

Publicerad: 18.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Andra symtom?
- ▶ Vad har blodtrycket varit?
- ▶ Medicinering, särskilt blodtrycksmedicinering?
- ▶ Har det utförts vårdåtgärder eller gjorts medicinändringar under de senaste 2 månaderna?

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Feber
- ▶ Högt blodtryck
- ▶ Yrsel

Nödsituation – 112

- ▶ Snabbt försvagat allmäntillstånd
- ▶ Feber med lågt blodtryck (under 100/70) tillsammans med hög puls (över 90) tyder på blodförgiftning
- ▶ Andnöd och lågt blodtryck

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Nedsatt allmäntillstånd, klarar inte av att stå upp
- ▶ Svår yrsel

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Lågt blodtryck och yrsel när patienten ställer sig upp samt enligt anamnesen har patienten ramlat eller rytmstörningskänning
- ▶ Medicinändring efter läkarkonsultation via telefon

Tidsbokning utan brådskas (4-7 dygn)

- ▶ Lågt blodtryck och yrsel när patienten ställer sig upp, inga andra symtom

Rådgivning / hemvård

- ▶ Medicinändring på basis av läkarkonsultation om patienten använder blodtrycksmedicin
- ▶ Att dricka rikligt med vätska och använda salt höjer blodtrycket
- ▶ Lågt blodtryck hos en frisk och symptomfri person orsakar tidvis yrsel, men är i övrigt nyttigt för det sänker risken för hjärt- och blodkärslsjukdomar

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A06 - Svimning
- ▶ K87 - Blodtryckssjukdom, komplicerad
- ▶ K88 - Ortostatisk hypotoni
- ▶ N17 - Svindel / yrsel

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Salt, drycker samt lakrits och salmiak höjer blodtrycket. Undvik att stiga upp snabbt. Om blodtrycksmedicinering, blodtrycksuppföljning och läkemedelsförändringar på basis av läkarkonsultation.

Vuxen - Främmande kropp

Publicerad: 19.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Hurdan främmande kropp?
- ▶ Var?
- ▶ När har det hänt?
- ▶ Hurdana symtom?
- ▶ Hur/varför har föremålet hamnat i kroppen (självd destruktivitet, psykotiskt tillstånd?)
- ▶ Allmänt mående
- ▶ Misstanke om att ha svält ett giftig främmande kropp (Giftinformationscentralen)
- ▶ Primärsjukdomar
- ▶ Blodförtunnande medicinering
- ▶ Vaccinationsskydd? Vid behov Tetanus (kan ges inom 1-3 dygn)

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Hosta
- ▶ Hudsymtom
- ▶ Kräkning
- ▶ Öron- och hörselsymtom

Nödsituation - 112

- ▶ Luftväg, andningssvårighet
- ▶ I matstrupen, svårighet att svälja
- ▶ Störning i grundläggande vitala livsfunktionerna
- ▶ Livshotande blödning
- ▶ Chock
- ▶ Perforerande ögonskada
- ▶ Ett svalt batteri orskar luftvägshinder
- ▶ Vass, frätande eller täppande främmande kropp i lungorna eller matstrupen

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Luftväg
- ▶ Matstrup
- ▶ Ohanterbar smärta
- ▶ Svalt flera magneter
- ▶ Betydande skademekanism
- ▶ Ytliga främmande kroppar (glasskärvor, krokar o.dyl.)
- ▶ Batteri som hamnat i näsan/matstrupen
- ▶ Smärta på halshöjd, sväljningssvårighet eller dregglande och misstanke om främmande kropp

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Rektum
- ▶ Vagina
- ▶ Urinblåsa
- ▶ Öron
- ▶ Näsa
- ▶ Rodnad i ögats bindhinna
- ▶ Diffusa händelseuppgifter: (enligt bedömning, t.ex. fiskben, ingen andningssvårighet, at bra)
- ▶ Lokal inflammationsreaktion

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Symtomet varat över 24 h
- ▶ Främmande kropp som varit fast i huden (t.ex. sticka, metkrok som avlägsnats hemma) eventuell tetanus-vaccination eller antibiotika

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

- ▶ Liten, ofarlig främmande kropp som hamnat i magsäcken (går normalt igenom problemfritt)
- ▶ Lokal inflammationsreaktion

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D79 - Främmande kropp genom naturlig öppning
- ▶ F76 - Främmande kropp i öga
- ▶ R87 - Främmande kropp i näsa/struphuvud/luftrör
- ▶ S15 - Främmande kropp i huden

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Urineringsbesvär

Publicerad: 09.04.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ När har symtomet börjat?
- ▶ Hurdant är patientens allmäntillstånd?
- ▶ Kommer det urin? Känns det som att blåsan töms?
- ▶ Ingrepp på urinvägarna?
- ▶ Har urineringsbehovet blivit tätare?
- ▶ Smärta vid urinering?
- ▶ Förekommer smärta? Var?
- ▶ Blod i urinen?
- ▶ Feber?
- ▶ Har patienten kateter?
- ▶ Andra symtom (t.ex. benen bär inte hos äldre personer)?
- ▶ Har patienten haft motsvarande symtom tidigare?
- ▶ Hur har patienten vårdat symtomet hemma?
- ▶ Hur mycket har patienten druckit (normalt, mer, mindre)?
- ▶ Har patienten tagit någon medicin (smärtstillande och febernedsättande läkemedel)?
- ▶ Primärsjukdomar och medicinering?
- ▶ Använder patienten infektionsförebyggande läkemedel?
- ▶ Finns det en risk för könssjukdom?

Se också

- ▶ Buksmärta
- ▶ Feber

Nödsituation - 112

Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotal minuter): Orkar inte sitta utan stöd

- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Urinretention, har kateteriserat, urinen löper inte/kan inte katetrera själv
- ▶ Rikligt med klart blod eller koagel i urinen
- ▶ Urinvägsinfektionssymtom med feber
- ▶ Symtom på urinvägsinfektion med ryggsmärta som tilläggsymtom
- ▶ Urineringsproblem och kraftig smärta

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Ökat urineringsbehov och/eller sveda hos gravida, diabetiker, njursjuka och män
- ▶ Kateter- och cystofixproblem

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Synligt blod i urinen
- ▶ Snabbt utvecklat tätare urineringsbehov, ingen smärta
- ▶ Vätning som nytt symtom, ingen smärta

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Svårighet att få urin att komma

Rådgivning / hemvård

Inflammation i urinblåsan typisk för kvinnor vårdas utifrån telefonintervju, ålder 18-65 God medicinsk praxis-rekommendation frågeformulär vid urinvägsinfektion. Receptbegäran.

- ▶ Påminn patienten om att det kan ta över 3 dygn för symtomen att försvinna efter att medicineringen har inletts. Instruera patienten att ta kontakt om symtomen inte lättar eller om de blir värre inom 4 dygn eller om de kommer på nytt.

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ X01 - Smärta i genitalier hos kvinna
- ▶ X12 - Postmenopausal blödning
- ▶ X14 - Flytning ur slidan
- ▶ X16 - Vulvasymptom/besvär
- ▶ X29 - Kvinnliga könsorgan symptom/besvär, annat
- ▶ Y01 - Smärta i penis
- ▶ Y02 - Smärta i testis/scrotum

Ytterligare information

God medicinsk praxis: Konstaterande av akut cystit hos 18-65-årig kvinna baserat på (telefon)intervju

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Att bo ensam (klara sig hemma)

Publicerad: 19.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Varför upplever kunden/hens närstående att kunden inte klarar sig hemma?
- ▶ Hur snabbt och hur mycket har funktionsförmågan förändrats?
- ▶ Har kunden nya symtom? Har kunden ramlat?
- ▶ Kundens boendeform, höghus, egnahemshus? Uppvärmning, vatten?
- ▶ Rörelse?
- ▶ Mat?
- ▶ Använder patienten tjänster som kommer hem?
- ▶ Faktorer som hotar säkerheten?
- ▶ Sociala kontakter?
- ▶ Har patienten störningar i mentala hälsan, t.ex. psykos på grund av rädsla varvid hen behöver psykiatrisk första hjälp?

Se också

- ▶ Akut förvirring
- ▶ Beteendesyntom i samband med funktionsnedsättning, neuropsykiatriska störningar och minnessjukdomar
- ▶ Depression
- ▶ Missbruksproblem
- ▶ Psykotiska symtom, mani
- ▶ Ängest

Nödsituation - 112

- ▶ Störningar i vitala livsfunktionerna
Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotal minuter): Orkar inte sitta utan stöd
- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig
- ▶ Förvirring som nytt symtom, se Akut förvirring
- ▶ Kunden är till fara för sig själv t.ex. akut förvirringstillstånd, hen går vilse, blir utlåst

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Man kan inte säkerställa att kunden klarar sig (basbehoven) hemma till följande vardag

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Kunden är rädd för att inte klara sig hemma vilket orsakar riklig/återkommande användning av andra tjänster
- ▶ Kontakt till socialförvaltningen under tjänstetid

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A28 - Funktionsbegränsning / handikapp UNS
- ▶ P05 - Senilitet / ålderdomskänsla / åldringsbeteende
- ▶ P20 - Minnesstörning
- ▶ Z03 - Boende- och grannskapsproblem
- ▶ Z28 - Social funktionsbegränsning/handikapp
- ▶ Z29 - Socialt problem UNS

Ytterligare information

- ▶ [Hälsobyn: Hem och boende](#)

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Hosta

Publicerad: 19.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Allmäntillstånd
- ▶ Symtomens utvecklingshastighet
- ▶ Har patienten smärta i bröstkorgsregionen?
- ▶ Samtidiga symtom på övre luftvägsinfektion, inflammation i matstrupen eller symtom som passar astma?
- ▶ Medicinering
- ▶ Rökning
- ▶ Symtomens utvecklingshastighet?
- ▶ Har symtomet föregåtts av utrikesresor?

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Feber
- ▶ Främmande kropp

Nödsituation - 112

- ▶ Andningsfrekvensen tydligt förhöjd, kan inte prata i meningar
- ▶ Andnöd och bröstsmärta
- ▶ Tydligt nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Svår andnöd i anslutning till allergisk reaktion
- ▶ Riklig blodhosta (>200 ml)

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Svår hosta som börjat akut och misstanke om främmande kropp
- ▶ Hosta och tydligt nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Blod i upphostningarna och nedsatt allmäntillstånd
- ▶ Andnöd, hosta, feber och variga upphostningar hos COPD-patient

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Hosta, feber och variga upphostningar hos COPD-patient
- ▶ Hosta och feber (>38,0 C) i över 3 dygn

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Variga upphostningar, gott allmäntillstånd

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Långvariga hostsymtom (veckor)
- ▶ Misstanke om arbetsrelaterad snuva, hosta eller astma

Rådgivning / hemvård

- ▶ Något torr hosta efter luftvägsinfektion kan vara i 1-3 veckor
- ▶ Hosta i anslutning till typiska influensasymtom är ofarligt. Vid behov symtomenlig behandling
- ▶ Typisk bronkit behandlas symtomenligt (torr hosta, ingen feber, varaktighet 1-4 veckor), antibiotikabehandling har konstaterats ineffektiv och skadlig
- ▶ Hosta i anslutning till blodtrycksmedicinering (utvecklas enbart med ACE-hämmare)
- ▶ Hos astmatiker fördubbling av medicineringen och användning av öppnande medicin, PEF-mätning
- ▶ Astmatiker och COPD-patienter kan ha kortisonkur som reserv, påbörjas i enlighet med given ordination
- ▶ Vid behov konsulteras läkare

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ R04 - Andningsproblem, annan
- ▶ R05 - Hosta
- ▶ R24 - Hemoptys
- ▶ R83 - Infektion i andningsorganen, annan
- ▶ R96 - Astma

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Hosta](#)

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Akut förvirring

Publicerad: 18.12.2023

Version: 2

Grunder

Klargöra

- ▶ Huvudsakligt symtom/besvär?
- ▶ Andra symtom: andnöd, smärta, har patienten ramlat?
- ▶ Hur snabbt har symtombilden utvecklats?
- ▶ Har patienten haft motsvarande symtom tidigare?
- ▶ Ålder, primärsjukdomar och medicinering?
- ▶ Ny medicinering? Multimedicinering?
- ▶ Klarar patienten av de normala dagliga sysslorna?
- ▶ Bor patienten ensam eller på serviceenhet?
- ▶ Tecken på infektion?
- ▶ Förändringar i medvetandegraden?
- ▶ Problem med sinnesstämningen eller ångest?
- ▶ Predisponerande faktorer, rusmedel eller trauma?
- ▶ Fysisk, psykisk, sömnbrist?

Se också

Inga symtomkort

Nödsituation - 112

- ▶ Akut förvirring som är förknippad med störning i vitala livsfunktionerna eller något neurologiskt symtom
- ▶ Sömnighet eller förvirring hos person med lungsjukdom
- ▶ Lågt blodsocker
- ▶ Medvetslöshet som gått om
- ▶ Infektionsmisstanke i centrala nervsystemet (t.ex. nackstyvhet, hudsymtom, huvudvärk)
- ▶ Trauma (huvudskada, förvirringen utvecklats med fördröjning)
- ▶ Misstanke om förgiftning/överdos
- ▶ Patienten samtycker inte till vård (behov av handräckning)
- ▶ Hot om våld
- ▶ Självdestruktivitet
- ▶ Misstanke om alkohodelirium

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Minnesstörning som börjat akut utan neurologiska symtom eller symtom på blodcirkulationsstörning
- ▶ Immunsuppression (infektionsrisk)
- ▶ Hematologisk sjukdom
- ▶ Psyk.sjukdom som blivit akut/Psykos
- ▶ Förvirring i anslutning till infektion

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Förvirring utan neurologiska symtom och hemodynamiken normal
- ▶ Utrikesresa i bakgrunden
- ▶ Förvirring på grund av ändringar i medicineringen

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Kronisk smärta som blivit värre
- ▶ Förvirringstillstånd som gått om, behov av tilläggsutredning

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Långvarig förvirring
- ▶ Symtom som pågått länge

Rådgivning / hemvård

- Läkarens konsultation vid förvirring hos person som bor på vårdhem (om patienten inte har infektionssymtom eller störning i grundläggande vitala livsfunktionerna, då man undviker onödiga överföringar till jouren)
- ▶ har infektionssymtom eller störning i grundläggande vitala livsfunktionerna, då man undviker onödiga överföringar till jouren)

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A84 - Läkemedelsförgiftning
- ▶ A85 - Läkemedelsbiverkan
- ▶ P01 - Känsla av ångest / nervositet / spänning
- ▶ P16 - Alkoholmissbruk, akut
- ▶ P18 - Medicinmissbruk
- ▶ P19 - Drogmissbruk
- ▶ P20 - Minnesstörning

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Smärta eller symtom i könsorganen

Publicerad: 19.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Vilket är patientens huvudsakliga symtom/besvär?
- ▶ När har symtomet börjat?
- ▶ Hurdant är patientens allmänna mående?
- ▶ Har patienten haft motsvarande symtom tidigare?
- ▶ Hur har patienten vårdat symtomet hemma?
- ▶ Primärsjukdomar och medicinering?

Se också

- ▶ Feber
- ▶ Hudsymtom
- ▶ Sår
- ▶ Urineringsbesvär

Nödsituation – 112

Inga grunder

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Urogenitala trauman
- ▶ Priapism (fortgående erektion)
- ▶ Parafimos (tillbakadragen förhud)
- ▶ Akut testikelsmärta
- ▶ Uppsvälld/smärtsam pung
- ▶ Misstanke om utomkvedshavandeskap (svår buksmärta +/- smärta i skuldrorna) under 12 graviditetsveckor
- ▶ Misstanke om inflammation i lilla bäckenet smärta i nedre buken, kladdig vitflytning, feber
- ▶ Ljumskbräck se buksmärta

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Lindriga lokala symtom, inga allmänna symtom (feber el.dyl.)
- ▶ Inflammation i förhuden

Tidsbokning utan brådskas (4-7 dygn)

- ▶ Återkommande vaginit med klåda orsakad av jästsvamp
- ▶ Förskörade slemhinnor och klåda, sveda
- ▶ Preventivärenden
- ▶ Abort
- ▶ Misstanke om könssjukdom
- ▶ Misstanke om prostatainflammation
- ▶ Smärta i testikeln som börjat småningom eller tidvis smärta (inom 7 dygn)
- ▶ Smärtfri knöl i testikeln (inom 7 dygn)

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ X01 - Smärta i genitalier hos kvinna
- ▶ X12 - Postmenopausal blödning
- ▶ X14 - Flytning ur slidan
- ▶ X16 - Vulvasymptom/besvär
- ▶ X21 - Symptom/besvär i kvinnlig bröstkörtel, annat
- ▶ X29 - Kvinnliga könsorgan symptom/besvär, annat
- ▶ Y01 - Smärta i penis
- ▶ Y02 - Smärta i testis/scrotum

Ytterligare information

- ▶ [Jourhuset: Jätsvampinfektion i underlivet](#)

Instruktioner om egenvård

Symtom på jästinfektion (kraftig klåda i de yttre könsorganen, sveda och grynig ljus vitflytning) kan behandlas med egenvårdspreparat som fås på apoteken (t.ex. Canesten kombi). Mängden vitflytning varierar beroende på cykeln. Den vanligaste orsaken till ökad vitflytning är cytolys (cellupplösning) som är normalt och det kräver inte behandling. Vitflytning med symtom (klåda, sveda, förändrad lukt eller färg) kan vara ett tecken på inflammation. Vid hudsymtom på ollonet, oberoende av orsak, ändamålsenlig hygien: Förhuden dras bakåt och tvättas med vatten en gång per dag, området ska hållas torrt, talkpuder vid behov. Könsorganet ska inte tvättas med tvål, utan med vatten eller tvättmedel som är avsett för området och som kan köpas på apotek.

Vuxen - Självd destruktivitet

Publicerad: 18.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Har patienten självdestruktiva tankar? Hurdana? Har patienten planerat utförandesättet?
Har patienten nu eller tidigare skadat sig själv eller försökt begå självmord?
- ▶ Finns det redskap som lämpar sig för att begå självmord (läkemedel, vapen, rep) där personen befinner sig (tågbana, tak, bro)?

Förekommer variationer i känslomässiga tillståndet, avvikande kommunikation, gråt,
▶ trötthet, går patienten på högvarv, nedstämdhet, hopplöshetskänslor, missbruk, akut krissituation i livet?
- ▶ Är patienten ensam?
- ▶ Har patienten hallucinationer eller andra psykossymtom?
- ▶ OBS! Smärtsam ångest är en betydande riskfaktor för självdestruktivitet
- ▶ Har patienten haft något liknande tidigare? Har patienten regelbunden medicinering och använder hen den?
- ▶ Är hen berusad? Behöver hen tillnyktringsvård före en tillförlitlig psykiatrisk bedömning kan göras?
- ▶ Är patienten gravid eller har hon fött barn nyligen? Se Symtom under barnsängsperioden
- ▶ Finns det barn på plats? Vid behov kontakt med socialjouren.
- ▶ Hur kan patienten ta sig till vårdplatsen? Ambulans, taxi, kan hen få skjuts av en annan person (är det möjligt att prata med den personen)?

Se också

- ▶ Beteendesyntom i samband med funktionsnedsättning, neuropsykiatriska störningar och minnessjukdomar
- ▶ Depression
- ▶ Förgiftning (intoxikation)
- ▶ Symtom under barnsängsperioden
- ▶ Ängest

Nödsituation - 112

- ▶ Självmordsförsök
- ▶ Strävan efter att göra självmord verkar omedelbar, dödsviljan är stark, för att trygga personens säkerhet krävs omedelbara åtgärder av myndigheterna

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Självmord starkt i tankarna, risken för självmord inom den närmaste framtiden verkar hög, balanserar mellan dödsvilja och livslust
- ▶ Klarar sig inte med nätverkets stöd till morgonen
- ▶ Klarar av att söka vård med stöd av närmaste kretsen. Om detta inte är möjligt à 112

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Har en konkret självmordsplan och tänker nästan hela tiden på att begå självmord, men vill själv ha hjälp och lyfter fram livslusten
- ▶ Klarar sig med hjälp av stödnätverket till följande morgon och förstår de givna anvisningarna om att söka vård

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Självdestruktiva tankar plågar dagligen, dock inte aktiv avsikt att skada sig själv
- ▶ Samarbetsvillig och förstår de givna anvisningarna om att söka vård, har ett tillräckligt stödnätverk och personen tycker själv att hen kan vänta några dagar
- ▶ Sjukdomskänslan och den positiva inställningen till vård verkar starka

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Långvariga eller återkommande men lindriga och kontrollerbara självdestruktiva tankar i anslutning till personens andra psykiska störningar för vilka hen vårdas
- ▶ Dödstankar eller önskan om död förekommer tillfälligt till exempel i anslutning till svåra livssituationer, men de inkluderar ingen egentlig plan för självmord

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ P01 - Känsla av ångest / nervositet / spänning
- ▶ P03 - Känna sig deprimerad
- ▶ P29 - Annat psykiskt symptom / besvär
- ▶ P74 - Ångeststörning / -tillstånd
- ▶ P77 - Självmord / självmordsförsök
- ▶ P99 - Annan psykisk störning

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Mielenterveystalo: Självdestruktiva tankar eller beteende (på finska)

Vuxen - Psykotiska symtom, mani

Publicerad: 18.12.2023

Version: 2

Grunder

Klargöra

- ▶ Är patienten förvirrad eller desorienterad (hallucinationer, upplevelse av förföljelse, paranoia), rädsla, fartfylldhet, stagnation?
- ▶ Har patienten misstänksamma tankar och har hen agerat till följd av dem?
- ▶ Är patienten orienterad till tid/plats?
- ▶ Har det förekommit något liknande tidigare? Har patienten regelbunden medicinering och använder hen den?
- ▶ Är patienten aggressiv eller farlig för andra?
- ▶ Misstanke om alkohodelirium? – Se Akut förvirring
- ▶ Obs! I ett maniskt tillstånd underskattar personen vanligtvis problemen och överskattar sin egen förmåga att klara sig. Är patienten samarbetsvillig?
- ▶ Kan man få prata med en närstående i telefonen, vilken är hens uppfattning om situationen?
- ▶ Är patienten gravid eller har hon fött barn nyligen? Se Symtom under barnsängsperioden
- ▶ Finns det barn på plats? Vid behov kontakt med socialjouren.
- ▶ Hur kan patienten ta sig till vårdplatsen? Ambulans, taxi, kan hen få skjuts av en annan person (är det möjligt att prata med den personen)?

Se också

Inga symtomkort

Nödsituation – 112

- ▶ Förvirring – Se akut förvirring
- ▶ Psykotiska eller maniska symtom förekommer upprepade gånger eller kontinuerligt och personen kan inte bedöma eller kontrollera sitt beteende
- ▶ Allvarligt självdestruktivt eller aggressivt beteende (till fara för sig själv eller andra) – Se Självdestruktivitet
- ▶ Annat destruktivt eller extremt rastlöst beteende
- ▶ Total stelhet
- ▶ Obs! Alkoholdelirium är ett somatiskt nödläge – Se Akut förvirring

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Akut psykos men patienten är samarbetsvillig och kan kontrollera sitt beteende, samtycker frivilligt till bedömning på jourmottagningen
- ▶ Symtomen är kraftig hyperaktivitet, stagnation, stelhet, rastlöshet, rädsla
- ▶ Klarar sig inte med hjälp av stödnätverket till följande morgon
- ▶ Klarar av att söka vård med stöd av närmaste kretsen. Om detta inte är möjligt > 112

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Som i punkten Hänvisas till vård 24/7, men klarar sig med hjälp av stödnätverket till följande morgon och förstår de givna anvisningarna om att söka vård

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Ökad ångest eller försymtom hos en psykospatient som omfattas av vården och som har en uppdaterad krisplan för hur man ska gå till väga
- ▶ Hallucinationer tidvis, patienten kan kontrollera sitt beteende
- ▶ Förmågan att klara av arbetet/studierna är hotad
- ▶ Samarbetsvillig och förstår de givna anvisningarna om att söka vård

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Sporadiska hallucinationer eller vanföreställningar som patienten uppfattar som hallucinationer
- ▶ Påverkar inte beteendet eller funktionsförmågan
- ▶ Långvariga symtom som inte förändrats > kontakt med den egna vårdinstansen

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ P01 - Känsla av ångest / nervositet / spänning
- ▶ P06 - Sömnrubbing
- ▶ P16 - Alkoholmissbruk, akut
- ▶ P18 - Medicinmissbruk
- ▶ P19 - Drogmissbruk
- ▶ P29 - Annat psykiskt symptom / besvär
- ▶ P77 - Självmord / självmordsförsök
- ▶ Z25 - Problem relaterade till misshandel / skadliga händelser

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Ångest

Publicerad: 18.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Har patienten ångest, rastlöshet, nervositet, rädsla, obehaglig spänning? Be patienten beskriva sin ångest och livssituation.
- ▶ Har funktionsförmågan försämrats? Klarar hen sig hemma? Kan hen vänta på vård? Har hen ett stödnätverk?
- ▶ Har somatiska orsaker uteslutits? (hjärtsjukdomar, lungemboli, hypo-/hypertyreos, maligna tumörer eller andra sjukdomar)
- ▶ Har det förekommit något liknande tidigare? Har patienten regelbunden medicinering och använder hen den?
- ▶ Är hen berusad? Behöver hen tillnyktringsvård före en tillförlitlig psykiatrisk bedömning kan göras?
- ▶ Är patienten gravid eller har hon fött barn nyligen? Se Symtom under barnsängsperioden
- ▶ Finns det barn på plats? Vid behov kontakt med socialjouren.
- ▶ Hur kan patienten ta sig till vårdplatsen? Ambulans, taxi, kan hen få skjuts av en annan person (är det möjligt att prata med den personen)?

Se också

- ▶ Beteendesymtom i samband med funktionsnedsättning, neuropsykiatriska störningar och minnessjukdomar
- ▶ Depression
- ▶ Självdestruktivitet
- ▶ Symtom under barnsängsperioden

Nödsituation – 112

- ▶ Misstanke om att allvarlig somatisk orsak ligger bakom ångesten
- ▶ Ångesten är förknippad med nya eller svåra psykotiska symtom – Se Psykotiska symtom, mani
- ▶ Ångesten är förknippad med självdestruktivitet eller aggressivitet mot andra – Se Självdestruktivitet
- ▶ Det uppstår ett intryck av förvirring – Se Akut förvirring

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Ångestupplevelsen är outhärdlig och smärtsam, klarar sig inte med nätverkets stöd till morgonen
- ▶ Psykotiska symtom som kortvarigt kan kontrolleras med stöd av nätverket vid ankomst till vård
- ▶ Ångesttillstånd i samband med en allvarlig plötslig traumatisk händelse
- ▶ Klarar av att söka vård med stöd av närmaste kretsen. Om detta inte är möjligt > 112

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Ångesten är svår, men klarar sig med hjälp av stödnätverket till följande morgon och förstår de givna anvisningarna om att söka vård
- ▶ Ständig ångest, klarar inte av sina vardagssysslor
- ▶ Ångest som nytt symtom hos en person med tidigare konstaterad psykosjukdom

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Akuta symtomen är under kontroll, men funktionsförmågan i vardagen är fortfarande nedsatt på grund av ångest
- ▶ Ingen aktiv avsikt att skada sig själv
- ▶ Klarar sig med hjälp av stödnätverket till följande vardag och förstår de givna anvisningarna om att söka vård

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Funktionsförmågan i vardagen hotad (inkl. arbets- och studieförmågan), klarar med ansträngning ännu av kraven i sitt normala vardagsliv
- ▶ Samarbetsvillig och förstår de givna anvisningarna om att söka vård

Rådgivning / hemvård

- ▶ Tidvisa symtom som försämrar livskvaliteten och/eller stör handlingskraften tillfälligt, funktionsförmågan har bevarats
- ▶ Symtomen hänger ihop med en ångestfylld livssituation, men medför inga svårigheter i vardagen
- ▶ Klarar sig med hjälp av stödnätverket och förstår de givna anvisningarna om att söka vård på den egna hälsostationen

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ P01 - Känsla av ångest / nervositet / spänning
- ▶ P27 - Rädsla för sinnessjukdom
- ▶ P29 - Annat psykiskt symptom / besvär
- ▶ P77 - Själv mord / självmordsförsök

Ytterligare information

- ▶ [Psykporten: Egenvård av ångest \(FI\)](#)
- ▶ [Psykporten: Egenvård av panik \(FI\)](#)

Instruktioner om egenvård

[Mielenterveystalo.fi](https://mielenterveystalo.fi): Egenvårdsprogrammet för ångest

Vuxen - Depression

Publicerad: 18.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Hur starka psykiska symtom upplever patienten? Har patienten förmåga att uppleva tillfredsställelse?
- ▶ Har patienten självdestruktiva tankar? Hurdana? Har patienten planerat utförandesättet? Har patienten skadat sig själv eller försökt begå självmord?
- ▶ Har patienten växlingar i känslotillståndet, avvikande kommunikation, gråt, trötthet, kraftlöshet, överaktivitet, nedstämdhet, upplevelser av hopplöshet, missbruk, en akut krissituation i livet?
- ▶ Förekommer psykos, stagnation, långsamhet, lång fördröjning i svaren?
- ▶ Har det förekommit något liknande tidigare? Har patienten regelbunden medicinering och använder hen den?
- ▶ Klarar hen sig hemma? Kan hen vänta på vård? Har hen ett stödnätverk?
- ▶ Är hen berusad? Behöver hen tillnyktringsvård före en tillförlitlig psykiatrisk bedömning kan göras?
- ▶ Är patienten gravid eller har hon fött barn nyligen? Se Symtom under barnsängsperioden
- ▶ Finns det barn på plats? Vid behov kontakt med socialjouren.
- ▶ Hur kan patienten ta sig till vårdplatsen? Ambulans, taxi, kan hen få skjuts av en annan person (är det möjligt att prata med den personen)?

Se också

- ▶ Akut förvirring
- ▶ Beteendesymtom i samband med funktionsnedsättning, neuropsykiatriska störningar och minnessjukdomar
- ▶ Missbruksproblem
- ▶ Psykotiska symtom, mani
- ▶ Självdestruktivitet
- ▶ Symtom under barnsängsperioden
- ▶ Ångest

Nödsituation - 112

- ▶ Svårt depressionstillstånd där personen är en fara för sig själv eller andra - Se Självdestruktivitet
- ▶ Depressionen är förknippad med psykos - Se Psykotiska symtom, mani
- ▶ Depressionen är förknippad med allvarlig risk för somatiska hälsan

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Omedelbar bristande förmåga att klara sig i den egna hemmiljön, nedsatt funktionsförmåga
- ▶ Depressionen är förknippad med stagnation och långsamhet
- ▶ Stark tanke på självmord, hög risk
- ▶ Personens verklighetsuppfattning kan vara nedsatt
- ▶ Personen kan inte bedöma följderna av sina handlingar och kan fatta beslut som allvarligt skadar hens framtid
- ▶ Klarar av att söka vård med stöd av närmaste kretsen. Om detta inte är möjligt > 112

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Nedsatt funktionsförmåga i de vardagliga funktionerna, men patienten och hans närstående upplever att patienten klarar sig till följande morgon
- ▶ Svår depression, svår ångest, sömnstörning, gråt, självdestruktiva tankar, kontrollerbara lindriga psykotiska symtom

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Arbetet/studierna/vardagen hotad på grund av depressionssymtom
- ▶ I bakgrunden akut psykosocial kris

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Patienten har under senaste tiden haft förändring i sinnesstämningen och nedsatt funktionsförmåga, som dock inte direkt hotar förmågan att klara av funktionerna i vardagen, det kräver dock ansträngning
- ▶ Akut livskris som tillfälligt påverkar livskvaliteten, funktionsförmågan har bevarats
- ▶ Samarbetsvillig och förstår de givna anvisningarna om att söka vård, har ett tillräckligt stödnätverk (vårdrelation, närstående) och patienten anser själv att hen kan vänta

Rådgivning / hemvård

- ▶ Tidvisa symtom som försämrar livskvaliteten och/eller stör handlingskraften tillfälligt, funktionsförmågan har bevarats
- ▶ Symtomen hänger ihop med en ångestfylld livssituation, men medför inga svårigheter i vardagen
- ▶ Klarar sig med hjälp av stödnätverket och förstår de givna anvisningarna om att söka vård på den egna hälsostationen

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A04 - Svaghet / trötthet, allmän
- ▶ A25 - Rädsla för döden
- ▶ A28 - Funktionsbegränsning / handikapp UNS
- ▶ P01 - Känsla av ångest / nervositet / spänning
- ▶ P03 - Känna sig deprimerad
- ▶ P29 - Annat psykiskt symptom / besvär
- ▶ P76 - Depressiv sjukdom
- ▶ P77 - Själv mord / självmordsförsök
- ▶ P99 - Annan psykisk störning

Ytterligare information

- ▶ [Psykporten: Egenvård av depression](#)
- ▶ [Psykporten: Verktyg för mentalt välbefinnande](#)

Instruktioner om egenvård

[Mielenterveystalo: Egenvårdsprogrammet för depression](#)

Vuxen - Beteendesyntom i samband med funktionsnedsättning, neuropsykiatriska störningar och minnessjukdomar

Publicerad: 18.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Finns det något som tyder på plötslig förvirring?
- ▶ Har tillståndet försämrats, till och med kollapsat, inom vilken tid? De viktigaste förändringarna i tillståndet? Något som tyder på psykos, självdestruktivitet?
- ▶ Somatiska symtom: bröstsmärta, rytmstörningskänningar, andra hjärtsymtom, andnöd, förlamningssymtom, störning i medvetandet, talsvårigheter, infektioner, smärta?
- ▶ Eventuella förändringar i vården under sen senaste tiden, utnyttjande eller vanvård?
- ▶ Har det förekommit något liknande tidigare? Har patienten regelbunden medicinerings och använder hen den enligt anvisningarna?
- ▶ Är patienten gravid eller har hon fött barn nyligen? Se Symtom under barnsängsperioden
- ▶ Finns det barn på plats? Vid behov kontakt med socialjouren.
- ▶ Hur kan patienten ta sig till vårdplatsen? Ambulans, taxi, kan hen få skjuts av en annan person (är det möjligt att prata med den personen)?
- ▶ OBS! Ett skört centralt nervsystem kan leda till förvirringstillstånd i samband med andra sjukdomar och en noggrann somatisk bedömning prioriteras.

Se också

- ▶ Akut förvirring
- ▶ Att bo ensam (klara sig hemma)
- ▶ Självdestruktivitet
- ▶ Ångest

Nödsituation - 112

- ▶ Allvarligt självdestruktivt eller aggressivt beteende (till fara för sig själv eller andra)
- ▶ Annat destruktivt beteende
- ▶ Akut förvirring
- ▶ I dessa tillstånd kan smärtsamma och svåra depressions-ångestsymtom eller en psykos visa sig som allvarlig självdestruktivitet eller farlig aggressivitet.

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ På grund av svåra symtom kan tillståndet inte följas upp på ett tryggt sätt hemma (närstående klarar sig inte med patienten) eller på ett serviceboende (personalen klarar sig inte med patienten)
- ▶ Oförutsägbart beteende, smärtsam ångest eller allvarlig situation vars värsta skede verkar ge vika.
- ▶ Klarar av att söka vård med stöd av närmaste kretsen. Om detta inte är möjligt >112

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Ångest, depression eller psykosymtom med kontinuerliga beteendesymtom utan omedelbar självmordsrisk eller annan risk för våldsamt beteende
- ▶ Patienten har en tendens att rymma/det finns risk för att patienten rymmer, och detta kan inte kontrolleras

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Kontinuerlig, medelsvår beteendestörning (ingen omedelbar fara), rastlöshet nattetid, situationen försämras

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Många olika beteendesymptom som stör andra människor (närstående, boende, personal)
- ▶ När ett nytt störande beteendesymptom uppkommer ska dess orsak och behandling bedömas
- ▶ En närstående som ansvarar för omsorgen (t.ex. en närståendevårdare) börjar bli utmattad även om symtombilden inte har förändrats nämnvärt (kontinuerligt krav på vaksamhet och ansvar hotar den närståendes funktionsförmåga och hälsa)

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ P01 - Känsla av ångest / nervositet / spänning
- ▶ P05 - Senilitet / ålderdomskänsla / åldringsbeteende
- ▶ P10 - Stamning / skenande tal / tics
- ▶ P20 - Minnesstörning
- ▶ P28 - Psykisk funktionsbegränsning / handikapp
- ▶ P70 - Demens
- ▶ P82 - Post-traumatisk stress syndrom
- ▶ P85 - Förståndshandikapp
- ▶ Z10 - Problem relaterat till hälsovårdssystemet
- ▶ Z25 - Problem relaterade till misshandel / skadliga händelser

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Missbruksproblem

Publicerad: 01.02.2024

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Vilka rusmedel har patienten använt, hur mycket, användningssätt, hur länge och när senast?
- ▶ Har patienten abstinenssymtom, hurdana, svårighetsgrad?
- ▶ Är patienten självdestruktiv eller har hen psykosymtom? Har patienten haft motsvarande tidigare?

- Finns det misstankar om överdosering, somatiska komplikationer, tecken på yttre skada eller olycksfall? Symtom på överdos: medvetlöshet, reagerar inte på smärta, oregelbunden andning, hjärtpulsen mycket långsam (140), svår undervärme.
- ▶ Har patienten yttre tecken på skada, olyckor?
 - ▶ Har patientens kontroll över livet och funktionsförmåga försämrats?
 - ▶ Är patienten ensam, kan en närstående hjälpa hen?

- OBS! Alkoholdelirium är ett somatiskt nödläge som vanligtvis börjar 1–3 dygn efter att långvarig och riklig alkoholkonsumtion har upphört. Om personen redan tidigare har haft alkoholdelirium är risken för att insjukna på nytt mycket stor om drickandet fortsätter.

- Typiska symtom på alkoholdelirium: förvirring, dålig orientering i tid och plats, rastlöshet, hallucinationer, sömnlöshet, vanföreställningar, hjärklappning, feber, högt blodtryck, darrningar, svettningar, illamående och kräkningar.

- ▶ Är patienten gravid eller har hon fött barn nyligen? Se Symtom under barnsängsperioden
- ▶ Behovet av barnskyddstjänster ska alltid utredas om personen är minderårig eller har minderåriga att försörja. Finns det barn på plats? Vid behov kontakt med socialjouren.
- ▶ Hur kan patienten ta sig till vårdplatsen? Ambulans, taxi, kan hen få skjuts av en annan person (är det möjligt att prata med den personen)?

- Jourförordningen förpliktar att även i akutvård bedöma patientens behov av missbrukarvård, planera den fortsatta vården, informera om tjänsterna och säkerställa vården rådgivning till missbrukarvården även i icke-brådskande situationer

- OBS! Det är typiskt för personer som är beroende av rusmedel att motivationen till förändring varierar och den ska inte utgöra ett hinder för att få vård, ordna vård eller fortsatt vård. Förståelse för rusmedelsproblemet, särdrag, fördomsfrihet, förtroendeskapande verksamhetssätt som respekterar patienten utgör grunden för en lyckad vård.

Se också

- ▶ Akut förvirring
- ▶ Depression
- ▶ Förgiftning (intoxikation)
- ▶ Minnesförlust
- ▶ Psykotiska symtom, mani
- ▶ Självdestruktivitet
- ▶ Störningar i medvetandet
- ▶ Ångest

Nödsituation - 112

- ▶ Medvetslöshet, reagerar inte på smärta
- ▶ Andningen avbruten, hjärtpulsen mycket långsam (140), svår undervärme
- ▶ Skador på huvudet
- ▶ Allvarligt självdestruktivt eller aggressivt beteende (till fara för sig själv eller andra) – Se Självdestruktivitet
- ▶ Annat destruktivt beteende
- ▶ Alkoholdelirium – Se Akut förvirring
- ▶ Kramper – Se Kramper
- ▶ Psykotiska symtom – Se Psykotiska symtom, mani

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Allvarliga infektioner
- ▶ Förvirring – Se akut förvirring
- ▶ Förgiftning – Se Förgiftning (intoxikation)
- ▶ Klarar av att söka vård med stöd av närmaste kretsen. Om detta inte är möjligt > 112

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Svåra abstinenssymtom (t.ex. darrningar, ångest, sömnlöshet, huvudvärk, frossa, värk, svettning, illamående, takykardi, symtom i mag-tarmkanalen)
- ▶ Nedsatt medvetande (orienterad i tid och plats), som kan förklaras med missbruk
- ▶ Skada \geq 24-72h (med undantag av skador på huvudet)
- ▶ Inledning av avvänjningsbehandling

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Akuta leverrelaterade symtom orsakade av missbruk (t.ex. gulhet, feber, kraftig svullnad, blödningar i matsmältningskanalen, buksmärtor, klåda) – Se Gul (ikterisk) patient
- ▶ Inget akut behov av avvänjningsbehandling, men patienten önskar avvänjning
- ▶ Upprepad användning och tanke på att skaffa rusmedel
- ▶ Behov av hjälp vid långvariga missbruksproblem
- ▶ Orsakar störningar i arbetslivet, vardagens funktionsförmåga eller mänskliga relationer

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Rusmedelsanvändningen har orsakat problem (t.ex. i mänskliga relationerna) eller symtom (t.ex. ångest), hemma och på arbetet har funktionsförmågan bevarats
- ▶ Daglig/nästan daglig användning av opioider i berusningssyfte – eventuellt opioidberoende, som alltid ska leda till bedömning av behovet av substitutionsbehandling

Rådgivning / hemvård

- ▶ Rusmedelsanvändningen har inte orsakat synliga problem, patienten själv vill minska/sluta använda rusmedel
- ▶ Rådgivning för att ordna vård inom missbrukarvården i den egna kommunen

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A07 - Medvetslöshet
- ▶ A13 - Bekymmer för läkemedelsreaktion / medicinsk behandling
- ▶ A84 - Läkemedelsförgiftning
- ▶ A85 - Läkemedelsbiverkan
- ▶ A86 - Giftverkan av annan substans
- ▶ A96 - Död
- ▶ P01 - Känsla av ångest / nervositet / spänning
- ▶ P06 - Sömnrubbing
- ▶ P15 - Alkoholmissbruk, kroniskt
- ▶ P16 - Alkoholmissbruk, akut
- ▶ P18 - Medicinmissbruk
- ▶ P19 - Drogmissbruk
- ▶ P77 - Själv mord / självmordsförsök

Ytterligare information

[Psykporten: Handbok om kontroll över drickandet](#)

Instruktioner om egenvård

[Programmet för egenvård av alkoholbruk \(på finska\)](#)

Programmet för egenvård lämpar sig för personer som inte får svåra abstinenssymtom om han eller hon plötsligt slutar dricka alkohol, när användningen ännu inte har orsakat allvarliga problem. Personen kan också hänvisas att kontakta A-kliniken.

Vuxen - Symtom under barnsängsperioden

Publicerad: 18.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ När har patienten fött barn?
- ▶ Var det något avvikande vid förlossningen? Kejsarsnitt eller vaginal förlossning?
- ▶ Problem under graviditeten: förhöjt blodtryck, preeklampsi (graviditetsförgiftning)?
- ▶ Feber?
- ▶ Förekommer varig och illaluktande flytning från slidan eller operationssåret?
- ▶ Allmäntillståndet? Förvirring?
- ▶ Svullnad i benen? I ena eller båda benen?
- ▶ Andfåddhet eller andnöd?
- ▶ Smärta i bröstet?
- ▶ Psykiska symtom? Mammans psykos är alltid en risk för spädbarnet!
- ▶ Har det förekommit något liknande tidigare? Har patienten regelbunden medicinerings och använder hon den enligt anvisningarna?
- ▶ Är patienten ensam med barnet/barnen? Vid behov kontakt med socialjouren.
- ▶ Hur kan patienten ta sig till vårdplatsen? Ambulans, taxi, kan hen få skjuts av en annan person (är det möjligt att prata med den personen)?

Se också

Inga symtomkort

Nödsituation - 112

- ▶ Allmäntillståndet har rasat
- ▶ Nedsatt medvetandegrad
- ▶ I samband med feber misstanke om störningar i vitala funktionerna (hög puls, lågt blodtryck, ökad andningsfrekvens)
- ▶ Förvirring, akut psykos och mani, självdestruktivitet, våldsamhet, totalt ointresse för baby
- ▶ Särskilt riklig blödning

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Psykotiska symtom, maniskhet, svår depression, depression med våldsamma impulser
- ▶ Preeklampsi och förvärrad huvudvärk efter förlossningen och högt blodtryck (ge anvisning om att mäta blodtrycket)
- ▶ Ny andnöd
- ▶ Riklig blödning efter förlossningen (
- ▶ Svår smärta i nedre delen av buken eller feber efter förlossningen (
- ▶ Klarar av att söka vård med stöd av närmaste kretsen. Om detta inte är möjligt > 112

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Misstanke om ventrombos
- ▶ Bröstinflammation, kan behandlas med telefonrecept. Vid behov styrs patienten till hälsostationen eller samjouren.
- ▶ Problem med operationssåret eller episiotomin och feber
- ▶ Misstanke om psykosymtom eller försvårad psykosjukdom, hypomani, kraftig ångest, svår sömnlöshet
- ▶ Klarar sig med hjälp av stödnätverket till följande morgon och förstår de givna anvisningarna om att söka vård

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Långvarig blödning efter förlossningen
- ▶ Problem med operationssåret eller episiotomin (ingen feber)
- ▶ Ängest, depression, överaktivitet, sömnlöshet, utmattning, långvariga ångestsymtom

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Normal uppföljning på rådgivningen och efterkontroll efter förlossningen
- ▶ Lindriga sömnproblem, lindriga depressionssymtom, behandling av psykiatrisk grundsjukdom när den inte är förknippad med försämringskedde

Rådgivning / hemvård

- ▶ Misstänkt bröstinflammation, gott allmäntillstånd

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A87 - Komplikation av kirurgisk / medicinsk behandling
- ▶ K94 - Flebit / tromboflebit
- ▶ P01 - Känsla av ångest / nervositet / spänning
- ▶ P03 - Känna sig deprimerad
- ▶ P06 - Sömnrubbing
- ▶ P29 - Annat psykiskt symptom / besvär
- ▶ W17 - Post-partum blödning
- ▶ W18 - Post-partum-symptom/annat besvär
- ▶ W19 - Amning Symptom/ besvär
- ▶ W70 - Infektion under barnsängstiden /barnsängsfeber
- ▶ W81 - Graviditetstoxemi
- ▶ W94 - Bröstinfektion/mastit under puerperalperioden
- ▶ W95 - Bröstkörtelrubbing, annan, vid graviditet/ under barnsängstiden
- ▶ W96 - Komplikation under barnsängstiden, annan

Ytterligare information

[Kvinnohuset: Egenvård av mjölkstockning](#)

Instruktioner om egenvård

Symtom på bröstinflammation när mamman är feberfri: Uppföljning och effektiv tömning av bröstet räcker om patienten är feberfri och ingen uppenbar böld finns i bröstet. Att värma bröstet (t.ex. hårtork, varmvattenflaska i handduk, varm dusch) före amningen underlättar tömningen. Låt barnet alltid först suga ur det sjuka bröstet. Man kan också först tömma bröstet med en pump och låta barnet suga resten. Amning i mån av möjlighet så att den smärtande punkten i bröstet är upphöjd (varvid inflammationssekret kan rinna bort). Mamman ombeds att omedelbart ta kontakt om hon får feber. Vid behov ibuprofen eller paracetamol mot smärta.

Mammans psykiska symtom: Lämnas inte ensam med baby, i mån av möjlighet tryggas mammans nattsömn, vid behov ersättning till baby.

Vuxen - Misstanke om blodcirkulationsstörning i hjärnan

Publicerad: 18.12.2023

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Symtombild?
- ▶ Har patienten typiska förlamningssymtom?
- ▶ När har symtomen börjat? När var patienten i normaltillstånd?
- ▶ Har patienten haft motsvarande symtom tidigare?
- ▶ Medicinering och blodförtunnande läkemedel?
- ▶ Patientens tidigare funktionsförmåga/självständighet/institutionsvård?
- ▶ Det är inte fråga om strokesymtom, om BÅDE ögat inte öppnas ordentligt och mungipan hänger.
Det är eventuellt TIA-attack om patienten haft förlamningssymtom, störning i talproduktionen, dubbelseende, omfattande domningssymtom, synfältsbrist (ombeds testa) i åtminstone minuter, ELLER synförlust i det ena ögat dvs. amaurosis fugax som gått om.
- ▶ **Det är inte fråga om TIA** om personen har haft kortvarig yrsel eller yrsel som enskilt symtom (se yrsel), kortvarigt eller antingen dubbelsidigt domningssymtom som betonas i spetsarna eller endast lokalt domningssymtom (t.ex. fingrarna) eller kortvarig grumlig syn eller otydlig kortvarig synrubbning (t.ex. ser inte tillfälligt i någon riktning).

Se också

- ▶ Kramper
- ▶ Smärta eller symtom i ansiktet utan föregående trauma
- ▶ Störningar i medvetandet
- ▶ Symtom i extremiteten
- ▶ Yrsel
- ▶ Ögonsymtom

Nödsituation - 112

- ▶ Strokesymtom dvs.:
- ▶ Hängande mungipa och symtomet har utvecklats snabbt
- ▶ Ensidig svaghet i extremiteten
- ▶ Talstörning som har utvecklats snabbt
- ▶ Hittar inga ord
- ▶ Synförlust (ej typisk migränaura)
- ▶ Störning i hjärnans blodcirkulation som gått om (misstanke om TIA-anfall), om det har gått mindre än 9 timmar sedan anfallet

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ 9-24 timmar sedan strokesymtomet började
- ▶ Störning i hjärnans blodcirkulation som gått om (misstanke om TIA-anfall), om det har gått 9-24 timmar sedan anfallet

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ 1-14 dygn sedan strokesymtomet började
- ▶ Störning i hjärnans blodcirkulation som gått om (misstanke om TIA-anfall), om det har gått 1-3 dygn sedan anfallet

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Störning i hjärnans blodcirkulation som gått om (misstanke om TIA-anfall), om det har gått 3-14 dygn sedan anfallet

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ 14 dygn sedan strokesymtomet började
- ▶ Störning i hjärnans blodcirkulation som gått om (misstanke om TIA-anfall), om det har gått över 14 dygn sedan anfallet

Rådgivning / hemvård

Inga grunder

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ F05 - Störning i synförmåga, annan
- ▶ N06 - Känslorubbning, annan
- ▶ N17 - Svindel / yrsel
- ▶ N18 - Förlamning / svaghet

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Elolycka

Publicerad: 04.07.2024

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ vad har hänt?
- ▶ varifrån kom elstöten?
- ▶ vanlig hushållsapparat eller starkström (t.ex. kontaktledningar eller elkabel till tåg)

Patienten lösgörs från elströmmen helst genom att stänga av eltillförseln t.ex. på strömbrytaren eller genom att kapa kablarna (Obs! Handskar eller isolerande plagg).
Högspänningsflödet bryts av elbolaget.
- ▶ Vid brännskador på huden, se kortet Brännskador.

Se också

Inga symtomkort

Nödsituation – 112

- ▶ Högspänning
- ▶ Rytinstörningar
- ▶ Störningar i medvetandet
- ▶ Blixtnedslag
- ▶ Brännskada
- ▶ Symtom efter elchock

Hänvisas till vård 24/7

Inga grunder

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

Inga grunder

Mottagning 1-3 dygn

Inga grunder

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

Inga grunder

Rådgivning / hemvård

Det finns inget behov av en jourbedömning om det är fråga om en vanlig lågspännings- eller hushållselchock från vanlig nätström och patienten inte har någon riskfaktor eller

- ▶ något riskfynd enligt kolumnen Nödsituation 112, och patienten har exponerats för ("fastnat i") strömmen endast tillfälligt.

Patienten lösgörs från elströmmen helst genom att stänga av eltillförseln t.ex. på

- ▶ strömbrytaren eller genom att kapa kablarna (Obs! Handskar eller isolerande plagg!). Högspänningsflödet bryts av ett elbolag.

- ▶ Om brännskador på huden, se BRÄNNSKADOR -kortet.

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A88 - Skadeverkan av fysisk faktor
- ▶ K80 - Hjärtarrytmi UNS
- ▶ S14 - Brännskada/skållning

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Symtom i ändtarmsöppningen

Publicerad: 01.02.2024

Version: 4

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Hurdana symtom? Smärta, kontinuerlig eller i samband med tarmtömning? Sår? Utslag? Knölar? Feber? Har hemorrojder konstaterats tidigare?
- ▶ Symtomens varaktighet?
- ▶ Avföringens sammansättning? Förstoppning? Diarré?
- ▶ Blod i avföringen? Är blodet mörkt eller klart?
- ▶ Är blödningen kontinuerlig? Hur mycket blöder det? När har blödningen börjat?
- ▶ Använder patienten blodförtunnande läkemedel?
- ▶ Grundsjukdomar? Hudsjukdomar?

Se också

- ▶ Buksmärta
- ▶ Diarré och förstoppning

Nödsituation - 112

- Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotaler minuter): Orkar inte sitta utan stöd
- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig
 - ▶ Dåligt allmäntillstånd
 - ▶ Nedsatt medvetandegrad
 - ▶ Riklig blödning och kraftig smärta efter olycksfall

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Riklig och kontinuerlig blödning från ändtarmen (t.ex. koagel), men allmäntillståndet bra
- ▶ Svår smärta
- ▶ Smärta i ändtarmsöppningen och feber

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Riklig hemorrojdblödning
- ▶ Svår smärta i samband med hemorrojdblödning
- ▶ Kontinuerlig blödning och blodförtunnande medicinering

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Mörka eller blodiga avföringar, allmäntillståndet bra
- ▶ Svår diarré

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Blodstrimmor i avföringen eller vid torkning
- ▶ Långvariga eller lindrigare symtom till läkarmottagningen

Rådgivning / hemvård

- ▶ Egenvård av hemorrojder (Terveyskirjasto)

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ D04 - Smärta i ändtarm / anus
- ▶ D05 - Klåda kring analöppningen
- ▶ D06 - Lokaliserad buksmärta, annan

Ytterligare information

[Terveyskirjasto: Hemorrojder\(på finska\)](#)

Instruktioner om egenvård

Springmask orsakar klåda kvälls- och nattetid och kan behandlas med receptfria läkemedel som fås på apoteket. Maskarna kan observeras vid ändtarmsöppningen. Andra orsaker till klåda i ändtarmsöppningen beror ofta på orsaker som behöver behandling och patienten hänvisas till bedömning som görs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Som självbehandling undviks tvätt med tvål och mekanisk gnidning med papper. Efter tarmtömning tvättas området och baskräm används regelbundet. Lokal behandling: Zinkkräm eller zinkpuder.

Vuxen - coronavirussmitta

Publicerad: 18.12.2023

Version: 5

Grunder

Klargöra

- ▶ Förändringar i funktionsförmågan? Hur snabbt har det utvecklats?
- ▶ Hur andas patienten?
- ▶ Symtom? Hög feber? Andnöd? Bröstsmärta? Avvikande trötthet? Ålder?
- ▶ Har patienten testat sig för corona? Vid behov styrs patienten till test i enlighet med de regionala anvisningarna.
- ▶ Svåra och långvariga symtom?
- ▶ Kom ihåg andra sjukdomsmöjligheter trots symtom som tyder på corona
- ▶ Ärftlig eller förvärvad trombosbenägenhet, tidigare ventrombos, lungemboli? Har patienten antikoagulantbehandling?
- ▶ Underliggande sjukdomar, riskfaktorer för allvarlig sjukdom?

Se också

- ▶ Andnöd
- ▶ Bröstsmärta
- ▶ Feber
- ▶ Störningar i medvetandet

Nödsituation - 112

- ▶ Andningsfrekvensen tydligt förhöjd, kan inte prata i meningar
 - ▶ Andnöd och bröstsmärta eller tryckkänsla på bröstkorgen
 - ▶ Allmäntillståndet har tydligt försämrats
 - ▶ Hög feber och andningssvårighet
 - ▶ Avvikande puls eller rytmstörningskänning med bröstsmärta, andnöd, svaghet, yrsel, svimning eller annat tydligt symtom på nedsatt allmäntillstånd
 - ▶ Ny plötslig och svår bröstsmärta
 - ▶ Störning i medvetandegraden
- Funktionsförmågan har rasat snabbt (minuter-tiotal minuter): Orkar inte sitta utan stöd
- ▶ eller kan inte stiga upp utan att svimma, kallsvettig, blek, tung andning, exceptionellt svala extremiteter eller plågor/smärtor som göra att patienten inte kan röra sig

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Nedsatt allmäntillstånd hos patient som hör till riskgrupp
- ▶ Feber och andnöd
- ▶ Andnöd i liggande ställning och även vid lätt ansträngning (när hen går inomhus)
- ▶ Bröstsmärta som nytt symtom, också lindrig, kontinuerlig eller upprepas lätt
- ▶ Känsla av tryck på bröstkorgen förenat med annat symtom som passar in på corona

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Lindrig andnöd utan hög feber hos person som inte hör till riskgrupp

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Andnöd vid måttlig ansträngning, vid vila mår patienten bra

Tidsbokning utan brådska (4-7 dygn)

- ▶ Utdragna men störande symtom, allmäntillståndet bra
- ▶ Utdragna symtom och tidvis andnöd i samband med hårdare ansträngning
- ▶ Tidvis lindrig andnöd
- ▶ Tidigare kända underliggande sjukdomar som blivit värre, allmäntillståndet bra
- ▶ Långvariga eftersymtom, såsom trötthet, luftvägssymtom, huvudvärk, hjärtsymtom och ledsmärta (inte nytt symtom)

Rådgivning / hemvård

- ▶ Behandlingen av en patient i hemvård med tämligen lindriga symtom skiljer sig inte från behandlingsprinciperna för en vanlig luftvägsinfektion
- ▶ Vila, tillräckligt närings- och vätskeintag
- ▶ Smärtstillande och febernedsättande medicin vid behov
- ▶ Eventuell antitrombotisk medicinering inleds i enlighet med regionala anvisningarna

Under coronainfektionen kan trombosbenägenheten minskas genom att sörja för

- ▶ tillräckligt vätskeintag, byte av ställning och genom att röra på benen samt vara i gång och röra på sig inomhus om måendet tillåter det. Det är också bra att använda stödstrumpor när man är sängliggande.

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ R83 - Infektion i andningsorganen, annan

Ytterligare information

Inget innehåll

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll

Vuxen - Vaccinationsreaktion

Publicerad: 18.12.2023

Version: 3

Grunder

Klargöra

- ▶ Allmäntillståndet?
- ▶ Är det fråga om en plötslig reaktion eller långvariga symtom?
- ▶ Symtomens varaktighet och utveckling?
- ▶ Andas patienten normalt?
- ▶ Hur pratar patienten?
- ▶ Hörs det överlopps ljud när patienten andas?
- ▶ Svullnad i svalget eller domning i munregionen?
- ▶ Övriga symtom (eksem, klåda, smärta, huvudvärk, trötthet, lokal svullnad)?
- ▶ Kom ihåg andra sjukdomsmöjligheter trots vaccination

Se också

- ▶ Allergi/allergisk reaktion
- ▶ Andnöd
- ▶ Rytmstörning

Nödsituation - 112

- ▶ Anafylaktisk reaktion, inte vaken, allmäntillståndet har rasat
- ▶ Kraftig andnöd, orkar inte prata i meningar
- ▶ Svårighet att bilda ljud
- ▶ Svullnad i struphuvudet, heshet, pipande andning, hostattacker
- ▶ Svullnad på halsen eller i munregionen
- ▶ Har använt adrenalin
- ▶ Bröstmärta och andningssvårighet
- ▶ Rytinstörningar

Hänvisas till vård 24/7

- ▶ Svullnad i ansiktet
- ▶ Bultande känsla/rytmstörningskänningar
- ▶ Illamående/kräkningar/diarré utöver andra symtom (misstanke om anafylaxi)
- ▶ Plötslig hudreaktion, svår klåda, blåsor på stort område
- ▶ Omfattande hudreaktion, har provat allergimedicin, hjälper inte
- ▶ Andnöd
- ▶ Återkommande bröstmärta/stickningar i bröstet, allmäntillståndet bra
- ▶ Symtom och kännedom om svår allergi eller tidigare anafylaktisk reaktion

Hänvisas till behandling inom 24 timmar, förutom nattetid (21-08)

- ▶ Omfattande hudsymtom/eksem
- ▶ Värmekänsla, rodnad, stickningar
- ▶ Svår svullnad i ögonlocken
- ▶ Kraftiga infektionssymtom
- ▶ Feber över 39°C
- ▶ Långvariga allmänna symtom över 3 dygn

Mottagning 1-3 dygn

- ▶ Lindrig klåda, blåsor, lokal hudreaktion/svullnad
- ▶ Hudreaktion, har provat allergimedicin, hjälper inte
- ▶ Rinnande/variga ögon
- ▶ Symtom som går om och kommer på nytt (allmäntillståndet bra)
- ▶ Lindrig svullnad i ögonlocken

Tidsbokning utan brådskan (4-7 dygn)

- ▶ Lymfkörtel som under fyra veckor blivit större lokalt

Rådgivning / hemvård

- Smärta på injektionsstället, svullnad, rodnad, värmekänsla samt trötthet, huvudvärk,
- ▶ muskelvärk, feberreaktion, illamående, frossa och irritation är lindriga, vanliga biverkningar som går om
 - ▶ Lokala och allmänna symtom börjar i regel inom ett par dygn efter vaccinationen
 - ▶ Lindrig reaktion kan behandlas med antihistamin, smärtmedicin och febernedsättande
 - ▶ Lindriga reaktioner behöver i regel inte undersökas och de hindrar inte omvaccinering
 - ▶ Lokalt förstörd lymfkörtel utan andra symtom kan följas upp under en månads tid
 - ▶ Patienten kan styras till att göra en anmälan om biverkning

Mer information

Möjliga ICPC2-koder

- ▶ A92 - Allergi eller allergisk reaktion UNS
- ▶ R02 - Andnöd / dyspné
- ▶ S88 - Allergiskt eksem / kontaktdermatit

Ytterligare information

[Biverkningar vid vaccinationer \(THL\)](#)

[Anmälan om vaccinationsbiverkningar \(THL\)](#)

Instruktioner om egenvård

Inget innehåll